

Vabariigi Valitsuse määruse
„Laane- ja salumetsade kaitseks looduskaitsealade moodustamine ja kaitse-eeskiri”
eelnou
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Looduskaitseseaduse § 10 lõike 1 alusel on Vabariigi Valitsusel õigus võtta alad kaitse alla ja kehtestada alade kaitsekord. Eelnõukohase määrusega moodustatakse laane- ja salumetsade kaitseks 58 looduskaitseala (edaspidi *kaitsealad*) ja kehtestatakse kaitse-eeskiri. Moodustatavad kaitsealad ei ole varem olnud valdavalt kaitse all. Erandina liidetakse Nulga looduskaitsealaga Nulga väike-konnkotka püsielupaik ja osa Vaharujärve metsise püsielupaigast liidetakse Tagametsa looduskaitsealaga.

Harju maakonda jääv **Ojasoo-Kantküla looduskaitseala** asub Kose vallas Kantküla ja Ojasoo külas, **Siniallikate looduskaitseala** Kose vallas Kolu, Saula ja Tade külas, **Tagametsa looduskaitseala** Saue vallas Ruila ja Tagametsa külas, **Ubarimetsa looduskaitseala** Jõelähtme vallas Haapse külas ning **Valkla looduskaitseala** Kuusalu vallas Salmistu ja Valkla külas. Ida-Viru maakonda jääv **Auga looduskaitseala** asub Narva-Jõesuu linnas ja Puhkova külas, **Kiviõli looduskaitseala** Lüganuse vallas Salaküla ja Hirmuse külas ning Kiviõli linnas ja **Voka looduskaitseala** Toila vallas Konju ja Voka külas ning Voka alevikus. Jõgeva maakonda jääv **Kunila looduskaitseala** asub Põltsamaa vallas Jüriküla ja Pikknurme külas, **Oti looduskaitseala** Jõgeva vallas Oti külas, **Pikknurme looduskaitseala** Põltsamaa vallas Laasme, Pikknurme, Pudivere, Tammiku ja Tõrenurme külas ning **Tarakvere looduskaitseala** Mustvee vallas Tarakvere külas. Järva maakonda jääv **Kapu looduskaitseala** asub Järva vallas Kapu külas, **Kurisoo metsa looduskaitseala** Järva vallas Kurisoo ja Orgmetsa külas, **Lüsingumetsa looduskaitseala** Järva vallas Jõgisoo, Reinevere ja Roosna külas, **Ravametsa looduskaitseala** Järva vallas Rava külas ning **Salutaguse looduskaitseala** Järva vallas Kuksema külas. Lääne maakonda jääv **Tammikumetsa looduskaitseala** asub Haapsalu linnas Tammiku külas. Lääne-Viru maakonda jääv **Aavere looduskaitseala** asub Väike-Maarja vallas Pikevere külas, **Alupere looduskaitseala** Tapa vallas Alupere külas, **Liivaküla-Äntu looduskaitseala** Väike-Maarja vallas Liivaküla ja Äntu külas, **Põdrangu looduskaitseala** Tapa vallas Aavere, Araski ja Kuie külas ning Väike-Maarja vallas Raigu ja Uuemõisa külas, **Rünga looduskaitseala** Vinni vallas Roela ja Rünga külas ning Roela alevikus, **Tatruse looduskaitseala** Haljala vallas Tatruse külas ning **Tirbiku looduskaitseala** Kadrina vallas Jõetaguse, Kadapiku ja Tirbiku külas. Põlva maakonda jääv **Nulga looduskaitseala** asub Räpina vallas Nulga külas. Pärnu maakonda jääv **Massumetsa looduskaitseala** asub Lääneranna vallas Kanamardi, Kilgi, Koeri, Rauksi ja Ännikse külas ning Pärnu linnas Rammuka külas. Rapla maakonda jääv **Aandu looduskaitseala** asub Kohila vallas Aandu külas, **Käbiküla looduskaitseala** Märjamaa vallas Käbiküla ja Lestima külas, **Märjamaa looduskaitseala** Märjamaa vallas Haimre, Naistevalla, Nõmmeotsa ja Sõtke külas, **Rangu looduskaitseala** Märjamaa vallas Männiku ja Rangu külas, **Sooniste looduskaitseala** Märjamaa vallas Sooniste külas, **Tõrasoo metsa looduskaitseala** Rapla vallas Keo ja Valli külas ning **Varbola looduskaitseala** Märjamaa vallas Varbola külas. Saare maakonda jääv **Kaisa looduskaitseala** asub Saaremaa vallas Kaisa külas, **Käku looduskaitseala** Saaremaa vallas Käku külas, **Paatsa looduskaitseala** Saaremaa vallas Paatsa ja Võhma külas ning **Tiisatu looduskaitseala** Saaremaa vallas Hänga, Karuste, Maantee ja Sääre külas. Tartu maakonda jääv **Tähemaa looduskaitseala** asub Luunja vallas Pajukurmu külas ning Peipsiääre vallas Tähemaa külas, **Uniküla looduskaitseala** Kastre vallas Uniküla ja Ignase külas ning **Vana-Kuuste looduskaitseala** Kambja vallas Vana-Kuuste külas ning Kastre vallas Igevere ja

Tõõraste külas. Valga maakonda jääv **Kõõvistmäe looduskaitseala** asub Valga vallas Tsirgumäe külas, **Pilpa looduskaitseala** Tõrva vallas Ala, Pilpa ja Taagepera külas, **Ransi looduskaitseala** Tõrva vallas Ransi külas ning **Viira looduskaitseala** Tõrva vallas Voorbahi külas. Viljandi maakonda jääv **Ereste-Niguli looduskaitseala** asub Mulgi vallas Ereste, Hõbemäe ja Niguli külas, **Kuninga-Rimmu looduskaitseala** Mulgi vallas Sammaste ja Rimmu külas, Põhja-Sakala vallas Kuninga külas ning Viljandi vallas Kiini, Kiisa, Tohvri, Turva ja Väike-Kõpu külas, **Laanekolli looduskaitseala** Mulgi vallas, Lilli külas, **Naistevalla looduskaitseala** Mulgi vallas Naistevalla, Saksaküla ja Tilla külas ning Põhja-Sakala vallas Supsi külas, **Terengimetsa looduskaitseala** Mulgi vallas Lilli külas ning **Tilla looduskaitseala** Mulgi vallas Tilla külas. Võru maakonda jääv **Hõpõsaarõ-Katõsilla looduskaitseala** asub Rõuge vallas Laurimäe, Pähni, Tundu, Hintsiko ja Vastse-Roosa külas, **Karisöödi looduskaitseala** Rõuge vallas Karisöödi, Peebu, Vastse-Roosa ja Villike külas, **Kassilaane looduskaitseala** Antsla vallas Kassi külas ning **Visela looduskaitseala** Antsla vallas Visela külas. Harju ja Rapla maakonda jääv **Mahtrametsa looduskaitseala** asub Kose vallas Kanavere, Kirivalla ja Nõrava külas ning Kohila vallas Pahkla külas. Jõgeva ja Lääne-Viru maakonda jääv **Luusikametsa looduskaitseala** asub Vinni vallas Luusika ja Venevere külas, Väike-Maarja vallas Imukvere külas ning Jõgeva vallas Oti ja Tuimõisa külas. Järva ja Rapla maakonnas jääv **Käru looduskaitseala** asub Türi vallas Kädva, Kändliku ja Lungu külas ning Kehtna vallas Kastna külas.

Kaitsealade valikul osales Riigimetsa Majandamise Keskus, Tartu Ülikooli teadlased Anneli Palo ja Asko Lõhmus ning Eesti Keskkonnaühenduste Koja esindajad Indrek Tammekänd ja Renno Nellis.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti looduskaitse osakonna kaitse planeerimise büroo kaitse planeerimise spetsialist Maarja Annuk (tel 776 2424, e-post maarja.annuk@keskkonnaamet.ee), eelnõu kaitsekorra otstarbekust on kontrollinud Keskkonnaameti looduskaitse osakonna kaitse planeerimise büroo kaitse planeerimise juhtivspetsialist Eleri Laidma (tel 5304 7558, e-post eleri.laidma@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud üldosakonna jurist Kristiin Jääger (tel 680 7427, e-post kristiin.jaager@keskkonnaamet.ee) ja Advokaadibüroo FORT vandeadvokaat Margus Kõiva (tel 528 8090, e-post margus.koiva@fortlegal.com), Keskkonnaministeeriumi kontaktisik eelnõu ministeeriumitevahelisel kooskõlastamisel ja kinnitamisel on Marika Erikson (tel 626 2880, e-post marika.erikson@envir.ee), keeleliselt toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308, e-post siiri.soidro@tlu.ee).

2. Eelnõu sisu, piirangute ja kaitse alla võtmise põhjendus

2.1. Kaitse alla võtmise eesmärkide vastavus kaitse alla võtmise eeldustele

Kaitsealade kaitse-eesmärk on kaitsta, taastada ja säilitada väärtuslikke metsakooslusi: laane-, salu- ja soovikumetsi.

Lisaks on Kassilaane, Naistevalla ja Visela looduskaitsealal kaitse-eesmärgiks kaitsta väikekonnakotkast (*Aquila pomarina*) ning taastada ja säilitada tema elupaika, Karisöödi looduskaitsealal limatünniku (*Sarcosoma globosum*) kasvukohta, Kunila looduskaitsealal suurkonnakotkast (*Aquila clanga*) ja tema elupaika, Luusikametsa looduskaitsealal lehitu pisikäpa (*Epipogium aphyllum*) kasvukohta, Mahtrametsa looduskaitsealal kauni kuldkinga (*Cypripedium calceolus*) kasvukohta, Massumetsa ja Tiisatu looduskaitsealal merikotkast (*Haliaeetus albicilla*) ja tema elupaika, Nulga looduskaitsealal väikekonnakotkast ning väikekonnakotka ja kanakulli (*Accipiter gentilis*) elupaika ning limatünniku kasvukohta, Pikknurme

looduskaitsealal must-toonekure (*Ciconia nigra*) elupaika ja kauni kuldkinga kasvukohta, Ransi looduskaitsealal püsiksannika (*Swertia perennis*) kasvukohta, Tagametsa looduskaitseala metsise (*Tetrao urogallus*) elupaika, Tirbiku looduskaitsealal kauni kuldkinga ja musta limasambliku (*Collema nigrescens*) kasvukohti, Tõrasoo metsa looduskaitsealal kroonliudiku (*Sarcosphaera coronaria*) kasvukohta ning Vana-Kuuste looduskaitsealal kanakulli elupaika.

Vastavalt looduskaitseaduse §-le 7 on kaitseala kaitse alla võtmise eeldused ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus või rahvusvahelisest lepingust tulenev kohustus. Kõigi kaitsealade kaitse alla võtmise eelduseks on alal leiduvate loodusväärtuste ohustatus, haruldus ja tüüpilisus.

• Tüüpilisus

Eesti pindalast moodustab mets poole (ligikaudu 2,2 miljonit ha), olles seega üks riigi suurimaid väärtusi. Eesti metsanduse arengukava (aastani 2020) eesmärk on parandada rangelt kaitstava metsamaa tüpoloogilist esinduslikkust, nii et see teeniks strateegilist eesmärki „Metsade kui elu- ja looduskeskkonna säilimine on tagatud“.

Range kaitse all oleva metsamaa pindala suurendamine on oluline, kuna metsade majandamine mõjutab tuhandeid omamaised metsades elutsevaid liike. Osadele liikidele mõjub metsade majandamine halvasti, kuna vanade metsade osakaal on hakanud vähenema, metsamaastik on killustunud ning kadumas on sobilikud elupaigad ja võimalused ümberasumiseks.

Ohustatumad on laane-, salu- ja soovikumetsa kooslused, mis paistavad silma suure liigirikkusega. Viljakal pinnasel kasvavad metsad on suurema tootlikkusega ning seetõttu on majanduslik huvi nende vastu suurem (majandatakse rohkem).

A. Lõhmuse Eesti rangelt kaitstavate metsade tüpoloogilise analüüsi (2016. a) tulemusel selgus, et metsanduse arengukavaga seatud eesmärgi täitmiseks on vaja täiendavalt kaitse alla võtta ehk range kaitse esinduslikkust tõsta eelkõige salu- ja laanemetsade tüüpi kuuluvate metsade osas. Tüpoloogilise esinduslikkuse ja tüübipõhiste vajakute kontseptsioonide aluseks oli põhimõte, et metsade range kaitse tagaks Eestis vanadele (vähemalt 100-aastased) metsadele iseloomuliku elustiku säilimise.

Vanametsa liikide kaitse põhineb lühidalt kolmel alusväitel (A. Lõhmus, 2016):

- liikide looduslike asurkondade elujõulisus oleneb nende elupaiga pindalast ning üldjuhul on olemas elupaiga hävimise kriitiline määr, mille ületamisel sureb asurkond välja. Empiiriliste uuringute põhjal on selleks määraks 70–80% algse elupaiga kadu;
- sagedaste häiringutega metsas (nt põlengudünaamikaga nõmmemets) on vana metsa looduslikult vähem kui harvade häiringutega metsas (nt häiludünaamikaga lodu- ja salumets) ning vastavalt on ka elustiku jaoks viimaseid vaja suhteliselt rohkem;
- range kaitse miinimumeesmärk on 20% iga kasvukohatüübi looduslikust vanametsa pindalast.

Metsade range kaitse töörihm leppis 1. märtsil 2017. a kokku range kaitse eesmärgi, milleks oli kaitsta laanemetsi 32 500 ha, salumetsi 28 400 ha ja soovikumetsi 50 000 ha. 2017. a novembri seisuga oli range kaitse all laanemetsi 19 711 ha, salumetsi 14 030 ha ja soovikumetsi 47 289 ha. Vaatamata uute aladele moodustamisele (vt tabel 1) jääb range kaitse vajak metsatüüpide osas täielikult täitmata.

Tabel 1. Täiendavalt range kaitse alla võetavate metsatüüpide kaitsealapõhine ülevaade

Looduskaitseala	Kaitseala pindala (ha)	Metsatüüpide kaitse vajakud		range Sooviku	Vajakumetsa de pindala kokku (ha)	Vajakumetsa de osakaal kaitsealast (%)
		Laane	Salu			
Aandu looduskaitseala	78,00	64,39	0,00	0,00	64,39	82,55
Aavere looduskaitseala	60,78	49,99	5,31	3,19	58,49	96,23
Alupere looduskaitseala	89,44	88,01	0,00	0,00	88,01	98,41
Auga looduskaitseala	198,73	97,79	4,33	6,62	108,74	54,72
Ereeste-Niguli looduskaitseala	854,03	9,10	565,95	90,92	665,97	77,98
Hõpõsaarõ-Katõsilla looduskaitseala	479,90	237,95	130,55	5,26	373,76	77,88
Kaisa looduskaitseala	85,93	32,10	0,00	33,22	65,32	76,01
Kapu looduskaitseala	92,27	88,38	0,00	0,00	88,38	95,78
Karisõõdi looduskaitseala	2755,87	554,82	1183,4 9	366,46	2104,77	76,37
Kassilaane looduskaitseala	71,13	10,87	30,77	6,57	48,21	67,77
Kiviõli looduskaitseala	239,13	64,42	115,45	32,05	211,92	88,62
Kunila looduskaitseala	525,43	0,00	299,44	176,00	475,44	90,49
Kuninga-Rimmu looduskaitseala	2528,77	94,40	1363,9 5	496,75	1955,10	77,31
Kurisoo metsa looduskaitseala	70,83	63,54	3,63	0,00	67,17	94,84
Kõõvistmäe looduskaitseala	47,42	10,93	1,05	0,00	11,98	25,26
Käbiküla looduskaitseala	62,89	57,61	0,00	0,24	57,85	91,99
Käku looduskaitseala	52,69	0,00	24,70	17,34	42,04	79,78
Käru looduskaitseala	652,80	7,88	384,92	96,34	489,14	74,93
Laanekolli looduskaitseala	300,20	7,71	241,94	10,43	260,08	86,63
Liivaküla-Äntu looduskaitseala	344,79	331,04	0,00	2,70	333,74	96,80
Luusikametsa looduskaitseala	3052,22	290,53	1411,6 6	629,78	2331,97	76,40
Lüsingumetsa looduskaitseala	188,49	179,49	1,66	2,84	183,99	97,61
Mahtrametsa looduskaitseala	348,84	146,07	10,79	42,34	199,20	57,10
Massumetsa looduskaitseala	2434,49	204,74	732,22	950,73	1887,69	77,54
Märjamaa looduskaitseala	728,35	453,87	0,00	0,00	453,87	62,32
Naistevalla looduskaitseala	728,55	77,83	333,68	130,65	542,16	74,42
Nulga looduskaitseala	214,02	113,84	0,00	0,00	113,84	53,19
Ojasoo-Kantküla looduskaitseala	139,67	0,00	37,54	77,86	115,40	82,63
Oti looduskaitseala	343,46	18,69	165,28	98,94	282,91	82,37

Paatsa looduskaitseala	79,50	0,00	41,38	16,15	57,53	72,36
Pikknurme			1506,5			
looduskaitseala	2716,88	86,09	7	516,25	2108,91	77,62
Pilpa looduskaitseala	135,49	69,39	22,99	0,17	92,55	68,31
Põdrangu		1110,7				
looduskaitseala	1259,17	0	65,05	29,66	1205,41	95,73
Rangu looduskaitseala	71,24	46,36	0,00	0,00	46,36	65,07
Ransi looduskaitseala	108,96	65,46	0,96	0,78	67,20	61,68
Ravametsa						
looduskaitseala	107,44	51,90	47,01	5,53	104,44	97,21
Rünga looduskaitseala	409,69	363,66	6,40	0,00	370,06	90,33
Salutaguse						
looduskaitseala	137,65	136,35	0,00	0,00	136,35	99,05
Siniallikate						
looduskaitseala	140,68	42,03	8,10	17,77	67,90	48,27
Sooniste						
looduskaitseala	429,14	252,18	0,55	6,27	259,00	60,35
Tagametsa						
looduskaitseala	303,54	211,01	14,67	7,34	233,02	76,77
Tammikumetsa						
looduskaitseala	79,46	37,74	0,01	21,69	59,44	74,80
Tarakvere						
looduskaitseala	433,06	7,51	322,17	52,38	382,06	88,22
Tatruse looduskaitseala	71,82	1,38	52,25	0,00	53,63	74,68
Teringimetsa						
looduskaitseala	215,75	67,65	86,85	6,74	161,24	74,73
Tiisatu looduskaitseala	145,40	10,73	54,00	57,69	122,42	84,19
Tilla looduskaitseala	66,36	10,52	42,25	1,82	54,59	82,26
Tirbiku looduskaitseala	185,39	141,93	5,83	1,28	149,04	80,39
Tõrasoo metsa						
looduskaitseala	252,12	51,69	10,49	54,31	116,49	46,20
Tähemaa						
looduskaitseala	322,92	0,00	226,85	62,17	289,02	89,50
Ubarimetsa						
looduskaitseala	106,66	71,93	3,53	22,22	97,68	91,58
Uniküla						
looduskaitseala	85,17	73,75	0,00	1,61	75,36	88,49
Valkla looduskaitseala	52,92	6,67	2,52	4,44	13,63	25,76
Vana-Kuuste						
looduskaitseala	519,27	370,13	0,00	1,12	371,25	71,49
Varbola						
looduskaitseala	61,42	50,22	1,74	4,15	56,11	91,36
Viira looduskaitseala	393,83	10,31	272,00	13,82	296,13	75,19
Visela looduskaitseala	22,88	11,24	0,65	0,01	11,90	52,00
Voka looduskaitseala	31,73	16,76	7,34	0,00	24,10	75,96
Kokku	26714,68	6731,28	9850,47	4182,60	20764,35	77,73

- Ohustatus ja haruldus

Vanad metsakooslused (vähemalt 100-aastased) on Eestis ohustatud ja haruldased, kuna intensiivse metsamajandusega on vanade metsade pindala järjest vähenenud (vanuse nihkumine nooremate metsade poole). Vanade metsakoosluste säilitamine on eriti oluline, kuna need pakuvad elupaika väga paljudele liikidele, sealhulgas majandustegevuse ja häirimise suhtes tundlikele liikidele.

Väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*) on üks Euroopa arvukaimatest kotkastest. Vaatamata sellele peetakse liiki ohustatuks, kuna tema areaal ja arvukus on eelmise sajandiga võrreldes vähenenud. Väike-konnakotka praeguseks arvukuseks võib hinnata 600–700 paari (Väike-konnakotka kaitse tegevuskava, 2009). Liik on Eesti punase nimestiku järgi (2008) ohulähedane ning looduskaitseeaduse alusel arvatud haruldase ja hävimisohus liigina I kaitsekategooria liikide hulka. Väike-konnakotka elupaik on mosaiikne maastik, kus metsad vahelduvad niitude, karjamaade, põldude, jõeorgude ja soodega. Väike-konnakotkas väldib vähese metsa ja intensiivse maakasutusega alasid, samuti suuri ühtlasi metsamassiive. Liigi peamised ohutegurid on pesapaikade ja saagialade kvaliteedi halvenemine ning pesitsusaegne häirimine (Väike-konnakotka kaitse tegevuskava, 2009). Väike-konnakotkast leidub Kassilaane, Nulga, Naistevallaja Visela looduskaitsealal ning kuigi andmed liikide ja nende pesitsuse kohta ei ole kõige paremad, võib elupaika hinnata neile ikkagi sobivaks.

Merikotkas (*Haliaeetus albicilla*) Põhja-, Kesk- ja Ida-Euroopa riikides pesitsev liik, kelle arvukus vähenes oluliselt Läänemere ümbruses 19. sajandi teises pooles ja 20. sajandi alguses vaenamise ning 20. sajandi keskpaigas kloororgaaniliste ühendite kasutamise tõttu. Alates 1957. aastast rakendatud kaitsemeetmete tõttu on nüüdseks liigi arvukus küll taas hakanud suurenema, olles Kotkaklubi hinnangul jõudnud 220–250 paarini, kuid jätkuvalt ei saa seda lugeda sellele liigile soodsaks seisundiks (Merikotka kaitse tegevuskava, 2013). Eesti punase nimestiku järgi (2008) on kohalik asurkond hinnatud ohulähedasse seisundisse ning liik on arvatud looduskaitseeaduse alusel I kategooria kaitsealuste liikide hulka. Merikotkast ohustavad peamiselt keskkonnamürgid. Teiste ohutegurite (sobivate pesapuude nappus, pesitsusaegne häirimine, lindude tahtlik tapmine, hukkumine elektriliinides ja teedel) mõju on hinnatud väikeseks (Merikotka kaitse tegevuskava, 2013). Massumetsa looduskaitsealal ja Tiisatu looduskaitseala servaaladel on merikotkas pikema perioodi jooksul asunud ja toimunud on edukaid pesitsusi. Alad on merikotka elupaigaks sobivad.

Must-toonekurg (*Ciconia nigra*) on väheneva arvukusega linnuliik, kes on Eesti punase nimestiku järgi (2008) ohustatud ning arvatud looduskaitseeaduse alusel haruldase ja hävimisohus liigina I kaitsekategooria liikide hulka, kuna tema arvukus on vähenenud 1980. aastate alguse 250 pesitsevalt paarilt praeguse 60–90 paarini (Must-toonekure tegevuskava, 2018). Must-toonekure elupaikadeks on eelkõige vanad, minimaalse häirimise ja soodsate toitumispaikadega looduslikult mitmekesised metsamassiivid. Lisaks must-toonekurele elab talle pesitsuspaigaks sobivates vanades metsades veel kuni 400 ohustatud liiki (Must-toonekure kaitse tegevuskava, 2009). Seega toimib must-toonekurg teiste ohustatud liikide suhtes katusliigina. Pikknurme looduskaitsealal on must-toonekurg mõned aastad tagasi edukalt pesitsenud, kuid viimastel aastatel ei ole tema pesapuud leitud ning tehispesa pole liik asustanud. Varasemate pesitsuste ja puistu struktuuri arvestades saab ikkagi metsa liigile sobivaks elupaigaks lugeda ning pole välistatud liigi leidumine alal.

Kanakull (*Accipiter gentilis*) on Eestis peamiselt paikne liik, vaid väike osa lindudest (peamiselt noored) lendab lõunapoolsetele aladele. Kanakull pesitseb nii loodusmaastikus kui ka metsatukkadega vahelduvas kultuurmaastikus. Eesti punase nimestiku järgi (2008) on kohalik asurkond hinnatud ohulähedasse seisundisse ning liik on arvatud looduskaitseeaduse alusel II kategooria kaitsealuste liikide hulka. Eestis on kanakulli arvukus 1990. aastate algusest

alates tugevalt vähenenud (>50%) ja arvukust hinnatakse 300–500 haudepaarini (Kanakulli kaitse tegevuskava, 2015). Kanakulli ohustavad peamiselt pesapaikade hävinemine, toitumisalade kvaliteedi halvenemine ja pesitsusaegne häirimine. Nulga ja Vana-Kuuste looduskaitseala sobivad kanakulli pikaajaliseks kaitseks, kuna tegemist on esinduslike elupaikadega.

Metsis (*Tetrao urogallus*) on väheneva arvukusega lind, kes on Eesti punase nimestiku järgi ohualtis seisus ning kes on arvatud looduskaitseaduse alusel vähearvuka ja ohustatud liigina II kategooria kaitsealuste liikide hulka. Metsisekukkede arvukus on Eestis viimase kümnendi jooksul jätkuvalt vähenenud vaatamata mängude heale kaitstusele (94% mängudest on kaitse all). 2012. aastal oli teada 388 asustatud metsisemängu. Arvestades metsise paiksust sõltub metsise edasine käekäik otseselt Eesti metsade majandamise viisist. Ohutegurid on lageraied metsise elupaikades ja kuivenduse mõjul toimuv elupaiga kvaliteedi halvenemine ning nende kahe teguri koosmõju, samuti pikaajalised maastikumuutused, mille tõttu ohustab mängu isolatsiooni jäämine ja eelistatud elupaikade killustumine. Röövlust ja inimesepoolset häirimist peetakse väiksema tähtsusega ohuteguriteks (Metsise kaitse tegevuskava, 2015). Metsise elupaika kaitstakse Tagametsa looduskaitsealal. Tagametsa looduskaitsealale ulatuv metsise leiukoht on olnud asustatud pikema perioodi jooksul. 2016. aastal loendati Võheru (Vaharujärve) leiukohas kaks metsisekukke.

Suur-konnakotkas (*Aquila clanga*) on väheneva arvukusega lind, kes on Eesti punase nimestiku järgi äärmiselt ohustatud seisus ning kes on arvatud looduskaitseaduse alusel haruldase ja hävimisohus liigina I kategooria kaitsealuste liikide hulka. Suur-konnakotkas on Eestis väga harv pesitseja, 2012. aasta seisuga leidis Eestis 5-10 suur-konnakotka pesitsusterritooriumi, millest üle poolte oli asustatud suur- ja väike-konnakotka (*Aquila pomarina*) segapaaride poolt. Veel hiljuti oli arvukushinnang kaks korda kõrgem (20–30 paari; Lõhmus 1998), mida võib pidada tõepäraseks, sest kokku on aastatel 1991–2010 registreeritud suur-konnakotkaid 26 pesitsusterritooriumil (Väli 2011). Sellel perioodil jäi vähemalt üheksa suur-konnakotka territooriumi asustamata ning kuuel territooriumil asendusid suur-konnakotkad väike-konnakotka paaridega (Suur-konnakotka kaitse tegevuskava, 2015-2019). Praegu ei asu Nulga looduskaitsealal teadaolevaid suur-konnakotka pesasid, kuid pole välistatud pesa olemasolu, sest tegemist on suur-konnakotka pikemaajalise pesitsuspiirkonnaga.

Lehitu pisikäpp (*Epipogium aphyllum*) on väga haruldane spetsiifilise elupaiganõudlusega I kaitsekategooriasse kuuluv liik, mis on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku järgi (2008) äärmiselt ohustatud seisus. See 10–21 cm kõrgune, ilma klorofüllil ja lehtedeta käpaline kasvab peamiselt varjukates puutumatus okaspuuenamusega segametsades (niisked haavasegused kuusikud, soostunud segametsad ja lodud), kuid ka vanemates kõdusoometsades. Lehitu pisikäpp ilmub maapinnale vaid paariks nädalaks juuli lõpus, kuid ei pruugi igal aastal end üldse näidata. Lehitu pisikäpp on võimeline taasilmuma ka piirkondades, kus pole teda aastaid registreeritud, eeldusel, et on säilinud küpsed metsakooslused. Peamised ohutegurid on metsamajandus (ka hooldusraie leiukohtades viib kohe liigi kadumisele) ja veerežiimi rikkumine (Sugukond käpalised (*Orchidaceae*) kaitse tegevuskava eelnõu). Keskkonnaregistri andmetel (2018. aasta märtsi seisuga) on lehitu pisikäpal 24 leiukohta Eestis. Lehitu pisikäppa on Luusikametsa looduskaitsealal kahes leiukohas, kuid arvestades liigi eripära (ei ilmu igal aastal nähtavale) on leitud vaid mõned isendid. Metsa struktuuri ja leidude alusel saab kaitseala pidada liigile sobilikuks elupaigaks.

Kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*) on levinud hajusalt üle Eesti, vähem Lõuna-Eestis ja Ida-Virumaal. Liik on Eestis põhiliselt metsataim, kuid kasvab ka niitudel, puisniitudel ja kadastikes (Kauni kuldkinga kaitse tegevuskava, 2015). Kaunis kuldking on Eesti punase

nimestiku järgi (2008) ohulähedases seisus ning arvatud looduskaitsealade alusel II kaitsekategooria liikide hulka. Liigi kaitse tegevuskava andmetel on viimasel ajal täheldatud kauni kuldkinga arvukuse vähenemist: 2007. aastal tehtud üleriigilise kauni kuldkinga inventuuri käigus ei leitud liigi isendeid ligikaudu veerandis varem registreeritud leiukohtades. Peamine ohutegur on kasvukohtade muutused ja hävimine metsade lageraiete (eelkõige sellised raieviisid, millega rikutakse mullapinda) ning kuivendus- ja ehitustegevuse tagajärjel kas otseselt kasvukohtades või nende naabruses. Niitudel kasvavaid taimi ohustab enim võsastumine (Kauni kuldkinga kaitse tegevuskava, 2015). Mahtrametsa, Pikknurme ja Tirbiku looduskaitseala on kauni kuldkinga jaoks olulised, kuna sinna jääb mitu leiukohta. Tirbiku looduskaitseala on kuldkinga osas kõige esinduslikum, kuna seal on kõige rohkem leiukohti ning neist osades (KLO9315870, KLO9326823, KLO9326826) on liigi seisund väga hea (üle 100 puhmiku ja populatsioonid leidub ka juveniilseid taimi).

Püsiksannikas (*Swertia perennis*) on üks vähestest emajuureliste sugukonda kuuluvatest taimedest Eesti looduses. Püsiksannikas on Eestis I kaitsekategooria taimeliik ja kuulub Eesti ohustatud liikide punases nimestikus (2008) ohualtide taimeliikide nimekirja. Tegemist on taimeliigiga, mille kasvukohanõudlus on väga kitsas. Eestis võib püsiksannikat leida madalsoodest (allikasoodest), madalsoometsadest ning jõgede ja järvede lamminiitidelt, kus mulla reaktsioon on aluseline. Kõige suurem ohutegur on kuivendamine, mis põhjustab eutrofeerumist ning soodustab võsastumist ja roostumist. See suurendab konkurentset survet ja põhjustab populatsioonide arvukuse vähenemist. Keskkonnaregistri andmetel (2018. aasta märtsi seisuga) on püsiksannikal 77 leiukohta Eestis. Ransi looduskaitsealale jääb püsiksannika leiukoht, kus liik on väga arvukas.

Limatünnik (*Sarcosoma globosum*) on Eesti punase nimestiku järgi (2008) ohualdis suureneva arvukusega seen, mis on arvatud looduskaitsealade alusel I kaitsekategooria kaitsealuste liikide hulka. Algselt kogu Euroopas levinud liik on 21. sajandi jooksul mitmes riigis hävinud. Liigi elupaigaks on peamiselt vanad arumetsad, mida ohustavad metsahooldustööd ja lageraiet. Keskkonnaregistri andmetel (2018. aasta märtsi seisuga) on limatünnikul 145 leiukohta Eestis. Limatünnikut on leitud mitmel aastal Nulga looduskaitsealale jäävast leiukohast ja Karisöödi looduskaitsealalt 2015. aastal. Mõlemal kaitsealal on registreeritud 6 viljakeha (limatünniku viljakehade arv võib olla eri aastatel väga erinev) ning seetõttu saab alasid saab pidada limatünnikule sobivaks.

Kroonliudik (*Sarcosphaera coronaria*) on kottseente hõimkonda kuuluv lubjalembene mürgine seen, mis kasvab valdavalt lookuusikutes, -kadastikes ja -männikutes, aga ka nõmmemännikus. Eestist on liiki leitud peamiselt Rapla ja Saare, aga ka Lääne ja Hiiumaakonnast. Kroonliudik on II kaitsekategooria liik, mille seisundit on Eesti punase nimestiku järgi (2008) hinnatud ohualtiks. Keskkonnaregistri andmetel (2018. a märtsi seisuga) on limatünnikul 43 leiukohta Eestis. Tõrasoo metsa looduskaitsealal on kroonliudiku leiukoht, kus 2017. aastal leiti vähemalt viis viljakeha.

Must limasamblik (*Collema nigrescens*) on epifüüt, mis kasvab niisketes segapuistutes lehtpuude tüve või jalami sammaldumata koorel. Eesti punase nimestiku järgi (2008) on liik märgitud ohualtiks ning arvatud looduskaitsealade alusel II kategooria kaitsealuste liikide hulka. Must limasamblik on tundlik metsahooldustööde, puuliikide osakaalu muutuste ja metsade vanuselistest muutustest suhtes ning liiki ohustavad ka vanade metsade ja suurte puude kadumine (eElurikkus, 2018). Musta limasambliku üks leiukoht on Tirbiku looduskaitseala. Tirbiku looduskaitsealal leiti noores arengujärgus isendeid haavalt.

Lisaks eespool nimetatud loodusväärtustele on looduskaitsealade kaitse alla võtmine oluline teistegi haruldaste ja ohustatud liikide kaitseks (vt tabel 2). **Kaitseala kaitse-eesmärgiks on**

seatud need kooslused ja kaitsealused liigid, kelle kaitse jaoks on tegemist esindusliku ja soodsa seisundi säilitamiseks olulise alaga, ning liigid, kelle soodsa seisundi säilimiseks pikaajaliselt (säilimine pikas perspektiivis) ei piisa ainult isendikaitsest. Teisi kaitsealuseid liike ei ole kaitsekorra määramisel aluseks võetud, kuid nende puhul on arvestatud, et eesmärgiks seatavate katusliikide ja koosluste alusel kehtestatav kaitsekord tagab ka nende kaitse. Kaitse-eeskirjas sätestatud kaalutlusõiguse teostamisel saavutatakse nende liikide puhul kaitse-eesmärk isendikaitse kaudu. Teiste sõnadega tuleb nende liikide puhul kaitseala valitseja nõusolekul lubatud tegevusteks ja kaitseala valitseja nõusolekuta keelatud tegevusteks nõusolekut andes arvestada, et kavandatud tegevus ei oleks vastuolus looduskaitseaduse §-s 55 sätestatud isendikaitse põhimõtetega. Isendikaitse väldib konkreetsete isendite surmamist, kahjustamist ja hävitamist, kuid ei taga nende liikide elupaikade ja kasvukohtade säilimist sellises mahus, et oleks tagatud nende liikide püsiv pikaajaline säilimine nende levikualal. Kaitseala valitseja võib tuginedes looduskaitseaduses §-s 55 sätestatud isendikaitse sätetele seada lisaks kaitse-eeskirjas esitatud piirangutele liigispetsiifilisi tingimusi, mis on vajalikud isendikaitseks.

Tabel 2. Keskkonnaregistri andmetel (2018. aasta 1. märtsi seisuga) kaitsealadel asuvad I, II ja III kategooria kaitsealused liigid

Looduskaitseala	Liik	Kaitse- kategooria (I, II, III)	Kaitse- eesmärgi (ei/jah)
Aandu looduskaitseala	harilik ungrukold (<i>Huperzia selago</i>)	III	ei
Aavere looduskaitseala	soo-neiuvaip (<i>Epipactis palustris</i>)	III	ei
Alupere looduskaitseala	-	-	-
Auga looduskaitseala	kahelehine käokeel (<i>Platanthera bifolia</i>)	III	ei
	kodukakk (<i>Strix aluco</i>)	III	ei
	pruunikas pesajuur (<i>Neottia nidus-avis</i>)	III	ei
	värbkakk (<i>Glaucidium passerinum</i>)	III	ei
Ereste-Niguli looduskaitseala	-	-	-
Hõpõsaarõ-Katõsilla looduskaitseala	rohekas käokeel (<i>Platanthera chlorantha</i>)	III	ei
	tähk-rapuntsel (<i>Phyteuma spicatum</i>)	III	ei
Kaisa looduskaitseala	-	-	-
Kapu looduskaitseala	-	-	-
Karisöödi looduskaitseala	limatünnik (<i>Sarcosoma globosum</i>)	I	jah
	karvane maarjalepp (<i>Agrimonia pilosa</i>)	II	ei
	haavanääs (<i>Junghuhnia pseudozilingiana</i>)	III	ei
	haava-tardsamblik (<i>Leptogium saturninum</i>)	III	ei
	harilik ungrukold (<i>Huperzia selago</i>)	III	ei
	hiireviu (<i>Buteo buteo</i>)	III	ei
	hoburästas (<i>Turdus viscivorus</i>)	III	ei
	händkakk (<i>Strix uralensis</i>)	III	ei
	kahelehine käokeel (<i>Platanthera bifolia</i>)	III	ei
	karukold (<i>Lycopodium clavatum</i>)	III	ei

	laanepüü (<i>Tetrastes bonasia</i>)	III	ei
	mustärähn (<i>Dryocopus martius</i>)	III	ei
	rohekas käokeel (<i>Platanthera chlorantha</i>)	III	ei
	roomav öövilge (<i>Goodyera repens</i>)	III	ei
	sulgjas õhik (<i>Neckera pennata</i>)	III	ei
	suur käopõll (<i>Listera ovata</i>)	III	ei
	tähk-rapuntsel (<i>Phyteuma spicatum</i>)	III	ei
	väike-kärbsenäpp (<i>Ficedula parva</i>)	III	ei
	vööthuul-sõrmkäpp (<i>Dactylorhiza fuchsii</i>)	III	ei
Kassilaane looduskaitseala	väike-konnakotkas (<i>Aquila pomarina</i>)	I	jah
Kiviõli looduskaitseala	harilik kopsusamblik (<i>Lobaria pulmonaria</i>)	III	ei
	künnapuu (<i>Ulmus laevis</i>)	III	ei
Kunila looduskaitseala	-	-	-
Kuninga-Rimmu looduskaitseala	laialehine neiuvaip (<i>Epipactis helleborine</i>)	III	ei
	ohakasoomukas (<i>Orobancha pallidiflora</i>)	III	ei
	pruunikas pesajuur (<i>Neottia nidus-avis</i>)	III	ei
	tähk-rapuntsel (<i>Phyteuma spicatum</i>)	III	ei
Kurisoo metsa looduskaitseala	-	-	-
Kõõvismäe looduskaitseala	-	-	-
Käbiküla looduskaitseala	-	-	-
Käku looduskaitseala	harilik porss (<i>Myrica gale</i>)	III	ei
Käru looduskaitseala	-	-	-
Laanekolli looduskaitseala	-	-	-
Liivaküla-Äntu looduskaitseala	pruunikas pesajuur (<i>Neottia nidus-avis</i>)	III	ei
Luusikametsa looduskaitseala	lehitu pisikäpp (<i>Epipogium aphyllum</i>)	I	jah
	kaunis kuldking (<i>Cypripedium calceolus</i>)	II	ei
	kärbesõis (<i>Ophrys insectifera</i>)	II	ei
	mets-aruhein (<i>Festuca altissima</i>)	II	ei
	laialehine neiuvaip (<i>Epipactis helleborine</i>)	III	ei
	pruunikas pesajuur (<i>Neottia nidus-avis</i>)	III	ei
	vööthuul-sõrmkäpp (<i>Dactylorhiza fuchsii</i>)	III	ei
Lüsingumetsa looduskaitseala	-	-	-
Mahtrametsa looduskaitseala	kaunis kuldking (<i>Cypripedium calceolus</i>)	II	jah
	Russowi sõrmkäpp (<i>Dactylorhiza russowii</i>)	II	ei
	harilik ungrukold (<i>Huperzia selago</i>)	III	ei
	kahelehine käokeel (<i>Platanthera</i>	III	ei

	<i>bifolia</i>) ludukannike (<i>Viola uliginosa</i>)	III	ei
Massumetsa looduskaitseala	merikotkas (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	I	jah
	laanerähn (<i>Picoides tridactylus</i>)	II	ei
	valgeselg-kirjurähn (<i>Dendrocopos leucotos</i>)	II	ei
	hallpea-rähn (<i>Picus canus</i>)	III	ei
	harilik ungrukold (<i>Huperzia selago</i>)	III	ei
	hiireviu (<i>Buteo buteo</i>)	III	ei
	laanepüü (<i>Tetrastes bonasia</i>)	III	ei
	musträhn (<i>Dryocopus martius</i>)	III	ei
	nõmmelõoke (<i>Lullula arborea</i>)	III	ei
	väike-kirjurähn (<i>Dendrocopos minor</i>)	III	ei
Märjamaa looduskaitseala	püst-linalehik (<i>Thesium ebracteatum</i>)	II	ei
Naistevalla looduskaitseala	väike-konnakotkas (<i>Aquila pomarina</i>)	I	jah
	harilik kärnkonn (<i>Bufo bufo</i>)	III	ei
	rohukonn (<i>Rana temporaria</i>)	III	ei
	tiigikonn (<i>Pelophylax lessonae</i>)	III	ei
	tähnikesilik (<i>Triturus vulgaris</i>)	III	ei
Nulga looduskaitseala	limatünnik (<i>Sarcosoma globosum</i>)	I	jah
	väike-konnakotkas (<i>Aquila pomarina</i>)	I	jah
	kanakull (<i>Accipiter gentilis</i>)	II	jah
Ojasoo-Kantküla looduskaitseala	-	-	-
Oti looduskaitseala	-	-	-
Paatsa looduskaitseala	varjuluste (<i>Bromus benekenii</i>)	II	ei
	harilik käoraamat (<i>Gymnadenia conopsea</i>)	III	ei
	harilik porss (<i>Myrica gale</i>)	III	ei
	kahkjaspunane sõrmkäpp (<i>Dactylorhiza incarnata</i>)	III	ei
	kuradi-sõrmkäpp (<i>Dactylorhiza maculata</i>)	III	ei
	laialehine neiuvaip (<i>Epipactis helleborine</i>)	III	ei
	lääne-mõõkrohi (<i>Cladium mariscus</i>)	III	ei
	soo-neiuvaip (<i>Epipactis palustris</i>)	III	ei
	vööthuul-sõrmkäpp (<i>Dactylorhiza fuchsii</i>)	III	ei
Pikknurme looduskaitseala	must-toonekurg (<i>Ciconia nigra</i>)	I	jah
	kaunis kuldking (<i>Cypripedium calceolus</i>)	II	jah
	balti sõrmkäpp (<i>Dactylorhiza baltica</i>)	III	ei
	harilik ungrukold (<i>Huperzia selago</i>)	III	ei
	kahelehine käokeel (<i>Platanthera bifolia</i>)	III	ei
	laialehine neiuvaip (<i>Epipactis helleborine</i>)	III	ei

	ohakasoomukas (<i>Orobancha pallidiflora</i>)	III	ei
	pruunikas pesajuur (<i>Neottia nidus-avis</i>)	III	ei
	sulgjas õhik (<i>Neckera pennata</i>)	III	ei
	suur käopõll (<i>Listera ovata</i>)	III	ei
	sõõrsilmik (<i>Lopinga achine</i>)	III	ei
	vööthuul-sõrmkäpp (<i>Dactylorhiza fuchsii</i>)	III	ei
Pilpa looduskaitseala	-	-	-
Põdrangu looduskaitseala	eesti soojumikas (<i>Saussurea alpina</i> subsp. <i>esthonica</i>)	II	ei
	harilik käoraamat (<i>Gymnadenia conopsea</i>)	III	ei
	mets-õunapuu (<i>Malus sylvestris</i>)	III	ei
	pruunikas pesajuur (<i>Neottia nidus-avis</i>)	III	ei
	soo-neiuvaip (<i>Epipactis palustris</i>)	III	ei
	suur käopõll (<i>Listera ovata</i>)	III	ei
	vööthuul-sõrmkäpp (<i>Dactylorhiza fuchsii</i>)	III	ei
Rangu looduskaitseala	-	-	-
Ransi looduskaitseala	püsiksannikas (<i>Swertia perennis</i>)	I	jah
	kaunis kuldking (<i>Cypripedium calceolus</i>)	II	ei
	veelendlane (<i>Myotis daubentonii</i>)	II	ei
Ravametsa looduskaitseala	kaunis kuldking (<i>Cypripedium calceolus</i>)	II	ei
	suur käopõll (<i>Listera ovata</i>)	III	ei
	vööthuul-sõrmkäpp (<i>Dactylorhiza fuchsii</i>)	III	ei
Rünga looduskaitseala	-	-	-
Salutaguse looduskaitseala	-	-	-
Siniallikate looduskaitseala	-	-	-
Sooniste looduskaitseala	-	-	-
Tagametsa looduskaitseala	eesti soojumikas (<i>Saussurea alpina</i> subsp. <i>esthonica</i>)	II	ei
	koldjas selaginell (<i>Selaginella selaginoides</i>)	II	ei
	kärbesõis (<i>Ophrys insectifera</i>)	II	ei
	lõhnav käoraamat (<i>Gymnadenia odoratissima</i>)	II	ei
	metsis (<i>Tetrao urogallus</i>)	II	jah
	harilik käoraamat (<i>Gymnadenia conopsea</i>)	III	ei
	kahelehine käokeel (<i>Platanthera bifolia</i>)	III	ei
	kahkjaspunane sõrmkäpp (<i>Dactylorhiza incarnata</i>)	III	ei
	soo-neiuvaip (<i>Epipactis palustris</i>)	III	ei
Tammikumetsa	hall käpp (<i>Orchis militaris</i>)	III	ei

looduskaitseala	harilik käoraamat (<i>Gymnadenia conopsea</i>)	III	ei
	harilik porss (<i>Myrica gale</i>)	III	ei
	kahelehine käokeel (<i>Platanthera bifolia</i>)	III	ei
	kahkjaspunane sõrmkäpp (<i>Dactylorhiza incarnata</i>)	III	ei
	laialehine neiuvaip (<i>Epipactis helleborine</i>)	III	ei
	musträhn (<i>Dryocopus martius</i>)	III	ei
	pruunikas pesajuur (<i>Neottia nidus-avis</i>)	III	ei
	punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>)	III	ei
	rohekas käokeel (<i>Platanthera chlorantha</i>)	III	ei
	soo-neiuvaip (<i>Epipactis palustris</i>)	III	ei
	suur käopõll (<i>Listera ovata</i>)	III	ei
	väike-kirjurähn (<i>Dendrocopos minor</i>)	III	ei
	vööthuul-sõrmkäpp (<i>Dactylorhiza fuchsii</i>)	III	ei
Tarakvere looduskaitseala	-	-	-
Tatruse looduskaitseala	-	-	-
Teringimetsa looduskaitseala	-	-	-
Tiisatu looduskaitseala	harilik jugapuu (<i>Taxus baccata</i>)	II	ei
	harilik luuderohi (<i>Hedera helix</i>)	II	ei
	jumalakäpp (<i>Orchis mascula</i>)	II	ei
	laululuik (<i>Cygnus cygnus</i>)	II	ei
	mets-aruhein (<i>Festuca altissima</i>)	II	ei
	sarvikpütt (<i>Podiceps auritus</i>)	II	ei
	varjuluste (<i>Bromus benekenii</i>)	II	ei
	kahkjaspunane sõrmkäpp (<i>Dactylorhiza incarnata</i>)	III	ei
	laialehine neiuvaip (<i>Epipactis helleborine</i>)	III	ei
	lääne-mõõkrohi (<i>Cladium mariscus</i>)	III	ei
	mets-õunapuu (<i>Malus sylvestris</i>)	III	ei
	rohekas käokeel (<i>Platanthera chlorantha</i>)	III	ei
	sookurg (<i>Grus grus</i>)	III	ei
	soo-neiuvaip (<i>Epipactis palustris</i>)	III	ei
	suur käopõll (<i>Listera ovata</i>)	III	ei
Tilla looduskaitseala	laanerähn (<i>Picoides tridactylus</i>)	II	ei
Tirbiku looduskaitseala	kaunis kuldking (<i>Cypripedium calceolus</i>)	II	jah
	must limasamblik (<i>Collema nigrescens</i>)	II	jah
	punane tolmpes (<i>Cephalanthera rubra</i>)	II	ei
	pruunikas pesajuur (<i>Neottia nidus-avis</i>)	III	ei
	sulgjas õhik (<i>Neckera pennata</i>)	III	ei

Tõrasoo looduskaitseala	metsa	eesti soojumikas (<i>Saussurea alpina</i> subsp. <i>esthonica</i>)	II	ei
		jumalakäpp (<i>Orchis mascula</i>)	II	ei
		kroonliudik (<i>Sarcosphaera coronaria</i>)	II	jah
		püst-linalehik (<i>Thesium ebracteatum</i>)	II	ei
		sile tondipea (<i>Dracocephalum ruyschiana</i>)	II	ei
		harilik käoraamat (<i>Gymnadenia conopsea</i>)	III	ei
		kahkjaspunane sõrmkäpp (<i>Dactylorhiza incarnata</i>)	III	ei
		pruunikas pesajuur (<i>Neottia nidus-avis</i>)	III	ei
Tähemaa looduskaitseala		suur käopõll (<i>Listera ovata</i>)	III	ei
		ahtalehine ängelhein (<i>Thalictrum lucidum</i>)	III	ei
Ubarimetsa looduskaitseala		-	-	-
Uniküla looduskaitseala		pruunikas pesajuur (<i>Neottia nidus-avis</i>)	III	ei
		rohekas käokeel (<i>Platanthera chlorantha</i>)	III	ei
		siberi võhumõök (<i>Iris sibirica</i>)	III	ei
Valkla looduskaitseala		värbkakk (<i>Glaucidium passerinum</i>)	III	ei
Vana-Kuuste looduskaitseala		kanakull (<i>Accipiter gentilis</i>)	II	jah
		laanerähn (<i>Picoides tridactylus</i>)	II	ei
		roomav öövilge (<i>Goodyera repens</i>)	III	ei
		õõnetuvi (<i>Columba oenas</i>)	III	ei
Varbola looduskaitseala		-	-	-
Viira looduskaitseala		kanakull (<i>Accipiter gentilis</i>)	II	ei
		harilik ungrukold (<i>Huperzia selago</i>)	III	ei
		hoburästas (<i>Turdus viscivorus</i>)	III	ei
		laanepüü (<i>Tetrastes bonasia</i>)	III	ei
		laialehine neiuvaip (<i>Epipactis helleborine</i>)	III	ei
		sulgjas õhik (<i>Neckera pennata</i>)	III	ei
Visela looduskaitseala		väike-konnakotkas (<i>Aquila pomarina</i>)	I	jah
Voka looduskaitseala		-	-	-

2.2. Loodusobjekti kaitse alla võtmise otstarbekus

Määruses käsitletud looduskaitsealad on uued kaitsealad.

Kaitsealad moodustatakse salu-, laane- ja soovikumetsade range kaitse tagamiseks, mida seni on ebapiisavalt kaitstud. Tüpoloogilise esinduslikkuse ja tüübipõhiste vajakute kontseptsioonide aluseks on põhimõte, et metsade range kaitse tagaks Eestis vanadele (vähemalt 100-aastased) metsadele iseloomuliku elustiku säilimise.

Kaitse-eesmärgiks olevate metsakoosluste ja kaitsealuste liikide soodsat seisundit ei ole võimalik tagada piiranguvööndi režiimis, sest piiranguvööndis (kus on lubatud majandustegevus) ei ole võimalik tagada metsakoosluste puutumatut arengut, mis on vajalik

kooslustele ja neile omaste liikide (sealhulgas vanametsaliikide) soodsaks seisundiks. Puutumatust saab tagada vaid sihtkaitsevööndis.

Vanametsaliikide soodsa seisundi saavutamiseks vajaminevate puutumatute metsade pindala suureneb 6731 ha võrra laane, 9850 ha salu ning 4182 ha sooviku tüübirühmadesse kuuluvate metsade osas (vt tabel 1). Eelnõu jõustumisega on range kaitse miinimumeesmärgist kaitse all laanemetsi 81,4%, salumetsi 84,1% ja soovikumetsi 102,9% (2017. aasta novembris range kaitse all olevate ja eelnõuga kaitse alla võetavate vajakumetsade kogupindala range kaitse eesmärgist).

2.3. Kaitstava loodusobjekti tüübi valik

Kaitseala tüübiks on valitud looduskaitseala, kuna kaitsealal on peamiseks kaitse-eesmärgiks vanade väärtuslike metsade ja neile iseloomuliku elustiku mitmekesisuse säilitamine ja taastamine. Looduskaitseaduse § 27 kohaselt moodustatakse looduse säilitamiseks, kaitsmiseks, taastamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks looduskaitseala.

Püsielupaik moodustatakse peamiselt kaitsealuste liikide ja nende elupaikade ning kasvukohtade kaitseks. Hoiuala moodustatakse loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku soodsa seisundi tagamiseks. Püsielupaiga ja hoiuala moodustamine ei ole otstarbekas, kuna kaitse-eesmärgiks seatud vanad metsakooslused ning neile metsadele iseloomulik elustik on veel arenemisjärgus, mistõttu on kaitsealuseid liike üpris vähe ning alale iseloomulik looduslik loomastik, taimestik ja seenestik kõikjal välja arenemata.

2.4. Kaitstava loodusobjekti välis- ja vööndite piirid

Kaitsealade piiritlemisel on lähtutud põhimõttest, et kaitsealadesse oleksid hõlmatud ranget kaitset vajavad salu-, laane- ja soovikumetsa tüübirühma kuuluvad metsad ning alade piirid peavad olema looduses selgelt tuvastatavad ja üheselt mõistetavad. Seetõttu on piiritlemisel kasutatud selgepiirilisi ja ajas vähe muutuvaid objekte (põhikaardil kajastatud teed, sihid ja veekogud ning mõõdistatud maaüksused), nende puudumisel ka kõlviku piire ja mõttelisi sirgeid. Kaitseala piirid on kantud kaardile, kasutades alusena Eesti põhikaarti (mõõtkava 1 : 10 000) ja maakatastri andmeid (seisuga oktoober 2018).

Kaitseala välispiir on ühtlasi sihtkaitsevööndi piir ja selle määramisel arvestati, et väärtused oleksid kaitstud. Piiriks kasutatavad teed, sihid ja kraavid on üldjuhul kaitsealast välja tsoneeritud, et vähendada halduskoormust. Lõikudes, kus teed, sihid või kraavid on põhikaardile kantud lünklikult, on eelistatud kõige selgemat ja kaugemale kulgevat objekti.

Aandu looduskaitseala piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire, üksnes idaservas on piiri aluseks Kohila-Rapla elektriõhuliin (arvestusega, et elektriliin puhvriga 25 m (35–110 kV nimipingega liinide korral on elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus 25 m) jääb kaitseala territooriumilt välja).

Aavere looduskaitseala piiritlemiseks on kasutatud üksnes katastripiire.

Alupere looduskaitseala lõunaservas on piiri aluseks Püssi-Kiisa elektriõhuliin (arvestusega, et elektriliin puhvriga 40 m (220–330 kV nimipingega liinide korral on elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus 40 m) jääb kaitseala territooriumilt välja). Lääne- ja kaguservas on piiritlemiseks kasutatud katastripiire. Kaitseala põhjanurgast Kivistiku (78701:003:0400)

katastriüksuseni on piiritlemiseks kasutatud teed (arvestusega, et tee jääb kaitseala territooriumilt välja). Mõttelist sirget on kasutatud kaitseala edelanurgas. Mõtteline sirge kulgeb elektriliini kaitsevööndist (X: 6 561 953,128 Y: 619 562,511) põhja poole Pätismäe (78701:005:0033) katastriüksuse kagunurgani.

Auga looduskaitseala jaguneb kaheks lahustükiks. Põhjapoolse lahustüki loodeservas on piiritlemiseks kasutatud teid ning L. Koidula tn 78a (51301:016:0003) ja L. Koidula tn 42b (51301:016:0001) katastriüksuse piire. Kirdeservas elektriõhuliini (arvestusega, et elektriliin puhvriga 10 m (1–35 kV nimipingega liinide korral on elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus 10 m) jääb kaitseala territooriumilt välja), kaguservas katastripiiri ning edelaservas tee serva. Lõunapoolse lahustüki piiritlemiseks on kasutatud loodeservas kraavi ja metsasihti, kirdeservas elektriõhuliini (arvestusega, et elektriliin puhvriga 10 m (1–35 kV nimipingega liinide korral on elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus 10 m) jääb kaitseala territooriumilt välja), kaguservas katastriüksuse piiri ja teed ning edelaservas üksnes katastriüksuse piiri. Kõik piiritlemiseks kasutatud teed, sihid ja kraavid jäävad kaitseala territooriumilt välja.

Ereste-Niguli looduskaitseala piiritlemiseks on kasutatud põhja- ja idaservas kuni Soka (19202:005:1312) katastriüksuseni kraave, välja arvatud Rebase tee ning Rebase tee ja Orasmäe–Halliste tee vahelise tee ristumiskohas, kus piiritlemiseks on kasutatud tee serva (arvestusega, et kaitseala piiril paiknevad kraavid ja teed jäävad kaitseala territooriumilt välja, et vähendada halduskoormust. Ereste-Niguli looduskaitseala on ka maaparandussüsteemi reguleeriva võrgustiku osa.) ning Soka katastriüksuse (19202:005:1312 ja 19202:005:1311) servades katastripiire ning seejärel kraave ja Raadi oja kuni kaitseala lõunatipuni (välja arvatud Kauri (19202:005:1170) katastriüksuse loodenurgas, kus piir kulgeb ka ~220 m pikkuses lõigus mööda katastripiiri). Kaitseala lõunatipus on piiritlemiseks kasutatud Lillioja ning Õisu metskond 111 (19202:005:0012) servas paiknevat kraavi (välja arvatud ligi 70 m pikkuses lõigus, kus piiri aluseks on teeserv). Lillesaadu (19201:001:0240) katastriüksusest Laane (19202:005:1290) katastriüksuseni on piiritlemise aluseks kasutatud metsasihte ja Salaku–Meedi metsateed (välja arvatud Väguri metsa (19202:005:0002) katastriüksuse servas, kus piir kulgeb katastriüksuse piiri mööda). Laane (19202:005:1290) katastriüksuse idaservas on piiritlemiseks kasutatud kraavi ning põhjaservas katastripiiri. Laane (19202:005:1290) katastriüksuse loodenurgast kuni punktini koordinaatidega X: 6 453 530,686 Y: 583 262,610 ja eelnimetatud punktist Torimo teeni (X: 6 453 624, 910 Y: 583 227,862) on piiritlemiseks kasutatud mõttelisi sirgeid, seejärel Torimo ja Salaku–Meedi teed, Salaku–Meedi teest kuni Õisu metskond 111 (19202:005:0012) katastripiiriga paralleelse pinnasteeni Õisu metskond (19202:005:0012) katastripiiri. Mööda pinnasteed kulgeb kaitseala piir Kuusiku (19202:005:0017) katastriüksuseni, Kuusiku ja Senni (19202:005:0026) katastriüksuse servades on piiritlemiseks kasutatud katastripiire. Senni (19202:005:0026) katastriüksusest kuni Konna (19201:002:0058) katastriüksuse põhjatipu kõrval paikneva metsasihini on piiri aluseks kraavid. Ereste-Niguli looduskaitseala keskel on väljalõike seoses planeeritava katastriüksusega. Väljalõike piiritlemiseks on lõunaservas kasutatud tee servas kulgevat kraavi (kraav jääb kaitsealale, sest on tee osa), lääne- ja põhjaservas kaardile kantud mõttelisi sirgeid. Mõttelised sirged kulgevad järgmiste punktide vahel X: 6 453 591,137 Y: 582 737,420; X: 6 453 607,972 Y: 582 729,987; X: 6 453 697,179 Y: 582 682,156; X: 6 453 773,807 Y: 582 716,912; X: 6 453 831,568 Y: 582 793,209; X: 6 453 820,479 Y: 582 803,139; X: 6 453 850,435 Y: 582 837,895; X: 6 453 688,407 Y: 582 947,128 (kunagised kõlviku piirid, mis on looduses veel tuvastatavad). Idaosas kaardile kantud mõttelisi sirgeid nii, et talukoha tiik ja sissesõidutee jäävad kaitsealast välja. Mõtteliste sirgete otsapunktid on X: 6 453 688,407 Y: 582 947,128, X: 6 453 582,815 Y: 582 942,163 ning kraavi servas X: 6 453 497,278 Y: 582 896,260.

Hõpõsaarõ-Katõsilla looduskaitseala jaguneb kolmeks lahustükiks. Kõige läänepoolsema

lahustüki piiritlemiseks on kasutatud ida-, lõuna- ja lääneservas katastripiire, põhjaservas mõttelist sirget, mis kulgeb Rõuge–Vastse-Roosa tee (86502:001:0750) katastriüksuse servast (X: 6 385 459,059 Y: 659 887,597) Pajusoo (49301:004:0290) katastriüksuse servani (X: 6 385 095,789 Y: 660 071,612). Hõpõsaarõ-Katõsilla looduskaitseala keskel paikneva lahustüki piiritlemiseks on kasutatud idaservast lõunatipuni katastriüksuste piire, lääneservas metsasihti (siht jääb kaitseala territooriumile) välja arvatud edela- ja loodenurgas, kus lühikestes lõikudes on piiriks metsa ja lageda ala vaheline kõlvikupiir ning põhjaservas Peeli jõge (Peeli jõgi jääb kaitseala territooriumilt välja) ja Hõbepaju (86502:001:0044) katastriüksuse lõunapiiri. Hõpõsaarõ-Katõsilla looduskaitseala kõige suurema lahustüki piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire. Lisaks katastripiiridele on lahustüki põhjaservas Roosa metskond 44 loodenurka läbivas lõigus piiritlemiseks kasutatud mõttelist sirget (X: 6 388 968,319 Y: 660 418,041; X: 6 389 056,371 Y: 660 436,413) ning lõigus mis kulgeb Loodimetsa (86501:002:0204) katastriüksuse idanurgast kaitseala piiriga risti paikneva teeni (Roosa metskond 47 (86502:001:0088) katastriüksuse servani) metsasihti ja rada, mõttelist sirget rajast kraavide ristumiskohani ning kraavi. Lahustüki kirdenurgas, Roosa metskond 47 (86502:001:0088) katastriüksuse servast kuni Metsla (86502:001:0460) katastriüksuseni on piiritlemiseks kasutatud metsasihte. Lisaks katastripiiridele on ka lahustüki lõunanurgas Rumpe (49301:004:0400) katastriüksuse läänenurgast Vahemetsa (49301:004:0160) katastriüksuse kirdeservani ning Vahemetsa loodeservast Katõsilla metsas kulgeva ja risti paikneva sihini piiritlemiseks kasutatud metsasihte. Ala lääneservas sihist (X: 6 385 850,139 Y: 661 254,020) Hõbesaare (86502:001:0029) katastriüksuse kagunurgani on piiritlemiseks kasutatud mõttelist sirget ning Hõbesaare katastriüksuse kirdenurgast Saare (86502:001:0352) katastriüksuseni elektriõhuliini (arvestusega, et elektriliin puhvriga 10 m (1–35 kV nimipingega liinide korral on elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus 10 m) jääb kaitseala territooriumilt välja). Kõik eelnimetatud kraavid, teed ja metsasihid, mis jäävad kaitseala piirile, on kaitseala territooriumilt välja tsoneeritud. Lisaks on Hõpõsaarõ-Katõsilla kõige suuremast lahustükist välja tsoneeritud Roosa metskond 18 katastriüksus (86502:001:0520), mis jääb Paganamaa maastikukaitseala koosseisu. Piiritlemiseks on kasutatud tee ja sihi servasid (arvestusega, et tee ja sihid jäävad Hõpõsaarõ-Katõsilla looduskaitseala koosseisu).

Kaisa looduskaitseala piiritlemiseks on enamasti kasutatud katastripiire, välja arvatud kaguservas, kus piiriks on Leisi jõgi (arvestusega, et jõgi jääb kaitseala territooriumilt välja), ja lõunaservas, kus piiriks on elektriõhuliin (arvestusega, et elektriliin puhvriga 10 m (1–35 kV nimipingega liinide korral on elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus 10 m) jääb kaitseala territooriumilt välja).

Kapu looduskaitseala piiritlemiseks on enamasti kasutatud katastriüksuse piire, välja arvatud kaitseala lõunaservas, kus piir kulgeb Telemasti tee serva mööda (arvestusega, et tee jääb kaitseala territooriumilt välja). Kaitseala piiritlemiseks ei ole kasutatud tee katastriüksust, sest tee ei asu täielikult mõõdistatud Telemasti tee (25501:001:0053) katastriüksusel, vaid jääb väikese nurgaga ka Rava metskond 150 (31401:002:0096) katastriüksusele.

Karisöödi looduskaitseala koosneb kolmest lahustükist. Karisöödi looduskaitseala kahe suurema tüki keskelt on välja tsoneeritud Lilleoja (49301:004:0152), Kallaste (49301:004:0242), Paepää (49301:004:0020), Kolga (49301:004:0732), Lubjaahju (49301:004:0019), Metsa (49301:001:0234), Toomemäe (49301:004:0018) (jättes kaitsealalt välja katastriüksuste ida- ja lääneservas paiknevad kraavid), Metsanurga (49301:004:0008), Mäe-Lustoja (49301:004:0143), Raudsepa (49301:003:0047), Metsa (49301:003:0038), Põrgupõhja (49301:003:0152), Miti (49301:003:1060), Põlde (49301:003:0312) katastriüksus ja Põlde katastriüksuse servas jätkuvalt riigi omandis olev katastriüksus (viimase kahe katastriüksuse lääneservas on jälgitud teed, mis ei jää kaitseala territooriumile).

Karisöödi looduskaitseala läänepoolse lahustüki piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire. Lahustüki põhjaservas Mõniste metskond 1 (49301:003:0570) katastriüksust läbivas lõigus kuni Mäe-Põlde (49301:003:0177) katastriüksuseni on piiritlemiseks kasutatud ka metsasihti ja tee servas paiknevat kraavi (arvestusega, et need jäävad kaitseala territooriumilt välja), Metsa (49301:003:0037) katastriüksusest Tsõöriniidu (49301:003:0290) katastriüksuseni metsasihti (jääb Karisöödi looduskaitseala territooriumilt välja), Tämberse (49301:003:0203) katastriüksuse kirdepoolses sisenurgas ligikaudu 70 m pikkuses lõigus Karisöödi–Liivaku tee serva, Jaaniussi (49301:003:0204) katastriüksuse lääneservas kraavi, Tsõöriniidu (49301:003:0290) katastriüksuse edelanurgas tee serva ning Tsõöriniidu (49301:003:0290) katastriüksuse idaservast Leppkolga (49301:003:0160) katastriüksuseni teed (kusjuures need teed ja kraav jäävad kaitseala territooriumilt välja). Läänepoolse ala territooriumilt on välja tsoneeritud ka Kalkahju maardla ja selle teenindusmaa, mistõttu on põhjaservas kasutatud ka mõttelisi sirgeid (jäljendades maardla teenindusmaa piire). Mõttelised sirged kulgevad Soosaare (49301:003:0672) katastriüksuse lõunaservast (X: 6 381 111,828 Y: 652 616,762) kuni punktini koordinaatidega X: 6 380 732,756 Y: 652 649,964, sealt edasi on mõtteline sirge tõmmatud kagu poole punktini X: 6 380 539,447 Y: 652 892,427 ja sealt edasi punktini X: 6 380 391,321 Y: 653 124,298. Järgmine mõtteline sirge kulgeb viimati nimetatud punktist kuni punktini koordinaatidega X: 6 380 483,341 Y: 654 140,162, seejärel punktini X: 6 380 521,738 Y: 654 151,416 ning sealt edasi põhja poole kuni Mõniste–Tiitsa–Karisöödi tee (49301:003:0013) katastriüksuseni (X: 6 381 348,424 Y: 653 854,644). Lisaks katastripiiridele on Karisöödi looduskaitseala läänepoolse osa idapiiril Ura (49301:003:0662) katastriüksuse servas kasutatud kraavi (arvestusega, et kraav jääb kaitseala territooriumilt välja), Oja (49301:003:0184) katastriüksusest Tõrvhaudu (49301:003:0147) katastriüksuseni nii metsateid kui ka sihte (jäävad kaitseala territooriumilt välja), Tiitsa–Sinesaare tee servas kulgevad kraavi (tee ja tee servas kulgevad kraavid jäävad kaitseala territooriumilt välja), Sinesaare teest Laandura oja metsasihti ja kraavi (mõlemad jäävad kaitseala territooriumilt välja), seejärel Laandura oja (arvestusega, et see jääb kaitseala territooriumilt välja) ning Laandura ojast (X: 6 378 186,266 Y: 652 180,413) Mõniste metskond 1 (49301:003:0570) põhjaservani (X: 6 377 617,966 Y: 652 241,382) mõttelist sirget. Karisöödi looduskaitseala lääneosa läänepiiril on lisaks katastripiiridele kasutatud veel ka kraavi (Sinesaarõ soo väljalõike lõunaservas) ja metsasihte (Sinesaarõ soo väljalõike ida- ja põhjaservas), mis jäävad kaitseala territooriumilt välja.

Karisöödi idapoolse lahustüki piiritlemiseks on sarnaselt lääne pool asuva tükiga kasutatud enamasti katastripiire. Lisaks on põhjaservas kasutatud Vahemetsa (49301:003:0151) katastriüksuse servas (kuni Vanapagana teeni) kraavi ja rohumaa kõlvikut ning Sarapuu tee servas (välja arvatud jätkuvalt riigi omandis oleva maatüki servas, kus piir kulgeb mööda Mõniste metskond 2 (49301:004:0540) katastripiiri) kraavi (arvestusega, et tee ja tee servas kulgevad kraavid jäävad kaitseala territooriumilt välja). Idaservas on lisaks katastripiiridele piiritlemiseks kasutatud Vaikna (49301:004:0052) katastriüksuse servas paiknevat õueala kõlviku piiri (umbes 19 m pikkuses lõigus) ning umbes 16 m pikkuses lõigus tee serva (tee jääb kaitsealast välja), Sarametsa (49301:001:0106) lääneservas paiknevat kraavi, Alasi (49301:003:0149) katastriüksuse servas paikneva kraave (sealhulgas tee servas paiknevat kraavi, kusjuures tee ja kraavid jäävad kaitseala territooriumilt välja). Veel on idapiiri määramisel kasutatud Mõniste metskond 33 (49301:001:0066) katastriüksuse idaservas kraavi ning Mõniste metskond 9 läbivas lõigus (Kuuse (49301:003:0105) katastriüksuse servast kuni riigipiirini) mõttelisi sirgeid, mis jäljendavad Naha maardla piire (mõttelised sirged kulgevad Kuuse (49301:003:0105) katastriüksuse lääneservast (X: 6 380 269,485 Y: 656 478,007) kuni punktini koordinaatidega X: 6 379 999,407 Y: 656 112,804, sealt edasi lõuna poole punktini X: 6 379 615,935 Y: 656 146,732 ning sealt ida poole kuni punktini X: 6 379 672,123 Y: 656 809,233). Peale Naha maardla osas tehtud väljalõiget on idaservas piiritlemiseks kasutatud riigipiiri servas metsa ja lageda ala vahelist kõlvikupiiri ning mõttelist sirget punktide X:

6 379 198,100 Y: 656 614,400 ja X: 6 379 077,730 Y: 656 624,260 vahel. Mõttelist sirget on kasutatud ka lahustüki kõige lõunapoolsemas nurgas Eesti-Läti piiril avatuna hoitud alast (X: 6 377 476,026 Y: 656 788,993) Lõunatipu (49301:003:1160) katastriüksuse kirdenurgani. Kaitseala idapoolse osa läänepiiril on lisaks katastripiiridele kasutatud Mõniste metskond 13 (49301:003:0227) katastriüksust läbivas lõigus mõttelist sirget (Mõniste metskond 22 (49301:003:0610) katastriüksuse nurgast Mõniste metskond 9 (49301:003:0590) katastriüksuse edelanurgani ning Mõniste metskond 2 (49301:004:0540) läbivas lõigus (Peetri jõe maastikukaitseala idanurgas) metsasihte (jäävad Karisöödi looduskaitseala territooriumile) ja kraavi (Peetri jõe maastikukaitseala idaservas, kusjuures kraav jääb Peetri jõe maastikukaitseala territooriumile).

Karisöödi looduskaitseala kõige väiksem lahustükk paikneb Naha maardla kõrval. Piiritlemise aluseks on kasutatud valdavalt katastripiire. Lahustüki põhjaservas Mõniste metskond 9 (49301:003:0590) katastriüksust läbivas lõigus on piiritlemiseks kasutatud kraavi (jääb kaitseala territooriumilt välja), idaservas Eesti-Läti riigipiiril metsamaa ja lageda ala vahelist kõlvikupiiri ning lõunaservas mõttelist sirget metsa servast (X: 6 380 349,066 Y: 657 281,898) Mõniste metskond 14 (49301:003:0228) katastriüksuse idanurgani.

Kassilaane looduskaitseala piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastriüksuste piire. Haritava maa kõlvikut on kasutatud Sõmerpalu metskond 71 (84301:001:0115) katastriüksuse põhjaservas, Visela jõe Vaablase (84301:001:0130) katastriüksuse kirdenurgast Sõmerpalu metskond 70 (84301:001:0114) idaservas paikneva kraavini ja kraavi kuni Visulapõllu (84301:001:0126) katastriüksuse nurgani. Kraavi on piiritlemiseks kasutatud veel Sõmerpalu metskond 13 (84301:001:0380) kirdenurka läbivas lõigus ning Kassilätte (84301:001:0084) ja Kassitu (84301:001:0075) ja Rimmi-Allika (84301:001:0083) katastriüksuse servades. Piiriks kasutatud haritav maa, Visela jõgi ja kraavid jäävad kaitseala territooriumilt välja.

Kiviõli looduskaitseala piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastriüksuste piire. Teed on kasutatud Kiviõli linna servas ning Maidla tee 24 (30901:013:0027) katastriüksuse edelanurga läheduses (arvestusega, et teed jäävad kaitseala territooriumilt välja), mõttelisi sirgeid Maidla haljasala 3 (30901:001:0090) kagunurgast metsa servas paikneva hoone edelanurgani ning hoone kagunurgast teeni (X: 6 582 231,798 Y: 669 124,818) ning rohumaa kõlvikut Maidla tee 24 katastriüksuse lõunaservast Jaanuse (43801:001:0011) katastriüksuse lääneservani ning ~50 pikkuses lõigus ka Kiviõli linna kaguservas (Kruusa tänava otsas).

Kunila looduskaitseala territooriumilt on välja jäetud Kiisa (61102:003:0166) ja Villemi (61102:002:1570) katastriüksus ja Villemi katastriüksuse kõrval Pikknurme metskond 15 (61102:002:1340) katastriüksusele jääv rohumaa (rohumaa kaguservas paiknev kraav jääb kaitseala territooriumile ja Villemi (61102:002:1570) katastriüksusest lõunasse jääv kraav kaitsealast välja). Kaitseala piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire. Kaitseala põhjaservas on piiritlemiseks kasutatud veel haritava maa ja vana talukoha servades paiknevaid kraave (Pärnasaare (61102:003:0107) katastriüksusest lõuna pool), välja arvatud kõige lõunapoolsemas servas, kus piir kulgeb mööda tee serva. Põhjaservas on kraave kasutatud veel Pärnasaare katastriüksuse kaguservast Tuppitse (61102:003:0292) katastriüksuse lõunanurgani ning Jaanuse (61102:003:0741) katastriüksusest Tallinna–Tartu–Võru–Luhamaa ja Puurmani–Jürikäla–Kirna vahelise pinnastee servas paikneva kraavini. Kaitseala idaservas on piiritlemiseks kasutatud Tallinna–Tartu–Võru–Luhamaa ja Puurmani–Jürikäla–Kirna vahelise pinnastee servas paiknevat kraavi kuni metsateeni, mis paikneb eelnimetatud tee ja kraaviga risti ning viib katastriüksuseni katastritunnusega 61102:003:0182). Eelnimetatud metsateest keerab kaitseala piir ida poole ning kulgeb metsasihte ja –teid mööda kuni lõunaservani. Kõik eespool nimetatud kraavid, sihid ja metsateed, mida on kasutatud kaitseala piiritlemiseks jäävad kaitseala territooriumilt välja. Kaitseala lõunaservas on piiritlemiseks kasutatud kaitseala

kagunurgast kuni rohumaani metsateed ja –sihi (jäävad kaitseala territooriumilt välja) ning seejärel rohumaal kõlvikut ja rohumaal servas paiknevaid kraave, kusjuures need kraavid jäävad kaitseala territooriumile. Kaitseala edelaservas on piiritlemiseks kasutatud rohumaast kuni metsasihtide ristumiskohani (umbes 500 m pikkuses lõigus) metsasihti, mis jääb erandlikult kaitseala territooriumile (vastasel juhul jääks Alam-Pedja ja Kunila LKA vahele paari meetri laiune kaitseta ala) ning seejärel kraavi sihtide ristumiskohast Kangro (61102:003:0018) katastriüksuse servani.

Kuninga-Rimmu looduskaitseala jaguneb kuueks lahustükiks. Kaitseala piiritlemiseks on kasutatud peamiselt katastripiire. Lisaks katastripiiridele on kaitseala kõige põhjapoolsema lahustüki põhjaservas piiritlemiseks kasutatud ka Kõpu metskond 8 (62902:001:1242) põhjaservas kulgevat sihti, Matsimaa (62902:001:0270) katastriüksuse lääneservas ja Kõpu metskond 33 (62902:001:0143) katastriüksuse lõunaservas kraave (arvestusega, et siht jääb kaitseala territooriumile ja kraavid kaitseala territooriumilt välja) ning lahustüki idaservas Kõpu metskond 6 (89901:001:0141) katastriüksust läbivas lõigus gaasikompressorjaamast kulgevat gaasitrassi (lagedaks raiutud siht) ja selle servas paiknevat kraavi. Peamiselt Kõpu metskond 7 (62902:002:0384) katastriüksusele jääva lahustüki piiritlemiseks on lisaks katastripiiridele kasutatud Lohu-Hansu (62902:002:0102) katastriüksuse põhjanurgast Sonnipõllu (89801:001:0052) katastriüksuse põhjanurgani ning Sonni (89801:001:0051) katastriüksuse läänenurgast Uue-Kihu (62902:001:1060) katastriüksuseni kraave (arvestusega, et kraavid jäävad kaitseala territooriumilt välja).

Kaitseala kõige suurema lahustüki piiritlemisel on kasutatud valdavalt katastripiire. Ala keskelt on välja tsoneeritud katastriüksused Pisku (62902:002:0029), Piska (62902:002:0028), Mardipiska (62902:002:0002), Univere (19202:001:0063), Metsniku (19202:001:0045) ja Okkaru mets (19202:001:0262). Pisku, Piska ja Mardipiska väljalõike servas on piiriks kasutatud peamiselt kraave (arvestusega, et kraavid jäävad kaitseala territooriumilt välja), kuid ida- ja lõunaservas ka katastripiire. Univere ja Metsniku (sealhulgas jätkuvalt riigis olevate maatükkide) ning Okkaru mets väljalõiked on tehtud katastripiiride alusel. Ala põhjaservas (Jõesaare (36001:006:0028) katastriüksusest Põlluristi (62903:001:1221) katastriüksuseni) on lisaks katastripiiridele piiritlemisel kasutatud Künipõllu (62902:002:0051) ja Songa (62902:002:0362) katastriüksuse lääneservas kraave, Songa (62902:002:0362) katastriüksuse lõunaservas teed, seejärel Puna tee servas kulgevat kraavi ning Puna teest Kiini (62902:002:0111) katastriüksuse lääneservani kraavi. Õisu metskond 1 (62902:002:0401) katastriüksusest on välja lõigatud planeeritav elektrialajaam, mistõttu on Õisu metskond 1 (62902:002:0401) katastriüksust läbivas lõigus piiritlemiseks kasutatud umbes 35 m pikkuses lõigus tee serva, seejärel mõttelisi sirgeid (teest (X: 6 466 295,674 Y: 581 034,729) kuni punktini koordinaatidega X: 6 466 427,746 Y: 581 091,994 ja sealt elektriõhuliini (X: 6 466 785,379 Y: 580 925,124)) ning elektriõhuliini (kusjuures elektriõhuliini puhul on kasutatud 40 m laiust puhvrit (220–330 kV nimipingega liinide korral on elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus 40 m)). Kuninga-Rimmu looduskaitseala kõige suurema ala põhjaservas on piiritlemiseks kasutatud veel Sõõrumaa (62902:002:0440) katastriüksuse edelanurgas tee serva ning kagunurgas tee servas kulgevat kraavi. Kõik eelnimetatud objektid, mille alusel on ala põhjapiir moodustatud, jäävad kaitseala territooriumilt välja. Kaitseala kõige suurema ala idaservas on lisaks katastripiiridele piiritlemiseks kasutatud Parastmaniidu (62903:001:0290) ja Parastma (62903:001:0101) katastriüksuse servades, Ilvese (62903:001:0772) katastriüksuse läänenurgas ja Rulli (62903:001:0761) katastriüksuse läänenurgast Saare (62903:002:0840) katastriüksuseni kraave. Veel on ala idaservas Jõõgre (62903:002:0101) katastriüksuse edelanurgas kasutatud piiritlemiseks tee serva ning Jõõgre (62903:002:0102) katastriüksuse läänenurgast Väike (62903:002:0009) katastriüksuse lõunanurgani ja Ojaveere (62903:002:0018) katastriüksuse lääneservas kraave. Kõik eelnimetatud objektid, mille alusel on ala idapiir moodustatud, jäävad kaitseala territooriumilt välja. Ala lõunaservas on lisaks

katastripiiridele Ojaveere (62903:002:0018) katastriüksusest Iva (19202:001:0029) katastriüksuseni kasutatud tee serva ning Iva (19202:001:0029) ja Suurematsi-Keeriku (19202:001:0480) katastriüksuse idaservas ja Rataskuusiku (19202:001:0005) katastriüksusest Veske (19202:001:0041) katastriüksuseni kraave. Lõunapiiril paiknevad objektid, mida on kasutatud piiri aluseks, jäävad kaitseala territooriumilt välja. Kaitseala kõige suurema ala lääneservas on lisaks katastripiiridele kasutatud Õisu metskond 4 (36001:006:1031) katastriüksust läbivas lõigus metsasihti ja teed ning teest Kuninga (36001:006:0350) katastriüksuseni kraavi. Veel on läänepiiri määramisel kasutatud Univere-Saare (36001:006:0087) katastriüksuse lääneservas elektriõhuliini (arvestusega, et elektriliin puhvriga 10 m (1–35 kV nimipingega liinide korral on elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus 10 m) jääb kaitseala territooriumilt välja), Univere-Saare (36001:006:0087) katastriüksuse lõunaservas teed, Univere-Saare (36001:006:0087) katastriüksuse ida- ja põhjaservas metsasihte, Õisu metskond 132 (62902:002:0044) katastriüksuse servas paiknevat teekraavi, Õisu metskond 132 (62902:002:0044) katastriüksuse põhjanurgast Pauska (62902:002:0550) kirdenurgani Kõssa oja, Puna teest Õisu metskond 96 (62902:002:0402) katastriüksuse edelanurgani kraavi, Õisu metskond 96 (62902:002:0402) katastriüksusest kuni esimese kraavini teed, seejärel kraavi ja metsasihti kuni Songa klooniarhiivi (36001:006:1120) katastriüksuseni viiva teeni, seejärel tee servas paiknevat tiigi serva ning tiigist kuni Õisu metskond 4 (36001:006:1031) katastriüksuse servas kulgeva teeni metsasihte ning seejärel tee servas kulgevat kraavi kuni Jõesaare (36001:006:0028) katastriüksuse idanurgani. Idapiiril paiknevad objektid, mis on piiri aluseks, jäävad kaitseala territooriumilt välja.

Kuninga-Rimmu kõige väiksema lahustüki, mis paikneb Õisu metskond 91 katastriüksusel (19202:001:7624), piiritlemiseks on lisaks katastripiiridele kasutatud edelaservas Kõpu jõge (arvestusega, et see jääb kaitseala territooriumilt välja).

Õisu metskond 7 (62903:002:7704) katastriüksusele jääva lahustüki piiritlemiseks on lisaks katastripiiridele kasutatud põhjaservas Memmemetsa (89801:001:0713), Vana-Kibe (62903:002:0920), Torimu (62903:002:0004) ja Uue-Torimo (62903:002:0170) katastriüksuse servades kraave, ala idapiiril Miruli (89801:001:0413) katastriüksuse lõunaservas ja sealt kuni lahustüki lõunaservani teid, ala lõunaservas kraave ja tiigikallast (jääb kaitseala territooriumilt välja) ning lääneservas kraave (välja arvatud Ojaveere (62903:002:0017) katastriüksuse idanurgast Kõrgnõmme (62903:002:0750) katastriüksuse kagunurgani, kus piiriks on tee serv ning Kõrgnõmme (62903:002:0750) katastriüksuse idanurgast Memmemetsa (89801:001:0713) katastriüksuse servas paikneva kraavini, kus piiriks on katastripiir). Kõik eelnimetatud kraavid ja teed mis paiknevad kaitseala servas, jäävad kaitseala territooriumilt välja.

Kuninga-Rimmu looduskaitseala kõige lõunapoolsema lahustüki põhja- ja kirdeservas on piiri aluseks Kõpu jõgi (jääb kaitseala territooriumilt välja), ida- ja kaguservas kraavid (välja arvatud ala idaservast Rimmu – Okkaaru tee servakraavini, kus piiritlemiseks on kasutatud metsasihti), lõunaservas Õisu metskond 252 (19201:001:0186) katastripiir, edelaservas Õisu metskond 252 (19201:001:0186) katastriüksuse nurgas umbes 65 m pikkuses lõigus metsasiht, umbes 50 m pikkuses lõigus lageda ala kõlvik (kuni kraavi nurgani) ning ala lääneservas kraav ja Ruukli (19202:001:0261) katastriüksuse piir. Lahustüki piiril paiknevad kraavid ja siht jäävad kaitseala territooriumilt välja.

Kurisoo metsa looduskaitseala piiritlemisel on kasutatud peamiselt katastriüksuse piire. Lepiku (13402:004:1891) ja Tipu (13402:004:1420) katastriüksuse servades on piiritlemiseks kasutatud teid (arvestusega, et teed jäävad kaitseala territooriumilt välja) ning Rava metskond 77 (13402:004:0610) katastriüksuse põhjatipust läheb piir sirgelt üle tee Rava metskond 78 (13402:004:0700) katastriüksuse serva (X: 6 556 468,206 Y: 601 615,153).

Kõõvistmäe looduskaitseala piiritlemisel on kasutatud katastripiire, Ploomimäe teed, Taheva mõisa pargi lääneservas kulgevad teed ning Laanemetsa–Taheva sanatooriumi maanteed (arvestusega, et teed jäävad kaitseala territooriumilt välja). Laanemetsa–Taheva sanatooriumi tee puhul kulgeb piir tee telgjoonest 4 m kaugusel (vt tabelist 6 Maanteeameti esitatud ettepanekut), välja arvatud Kuuse (77901:003:1490) katastriüksusest kirdes, kus piiri aluseks on varasemalt mõõdistatud tee katastriüksus.

Käbiküla looduskaitseala piiritlemisel on kasutatud üksnes katastripiire.

Käku looduskaitseala piiritlemisel on kasutatud valdavalt katastripiire, üksnes kaguservas on piiri aluseks Luhaniidu oja (arvestusega, et oja jääb kaitseala territooriumilt välja).

Käru looduskaitseala piiritlemiseks on kasutatud peamiselt katastripiire. Lisaks katastripiiridele on ala idapiiril Ahvena (37501:003:2090) katastriüksuse lääneserval piiriks kasutatud ka elektriõhuliini (arvestusega, et elektriliin puhvriga 10 m (1–35 kV nimipingega liinide korral on elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus 10 m) jääb kaitseala territooriumilt välja), lõunapiiril Altoa (37501:003:0054) ja Mardi (37501:003:1990) katastriüksuse lääneservas kraavi (arvestusega, et see jääb kaitseala territooriumilt välja), Mardi (37501:003:1990) katastriüksuse servas kraavide ristumiskohast järgmise paralleelselt paikneva kraavini (kus on järgmine kraavide ristumiskoht) mõttelist sirget ning sealt kuni Mutimetsa teeni kraave (kõik eespool nimetatud ja kaitseala servas paiknevad kraavid jäävad kaitseala territooriumilt välja). Ala lõunapiiril on piiritlemiseks kasutatud ka Mutimetsa teed (arvestusega, et see jääb kaitseala territooriumilt välja), Nurme (37501:002:0005) katastriüksuse põhjanurgast Käru–Lelle teeni kraave, Käru–Lelle teed, Käru–Lelle teest raudtee kõrval paikneva elektriõhuliinini kraave (eelnimetatud kraavid ja tee, mis paiknevad kaitseala piiril, jäävad kaitseala territooriumilt välja) ning seejärel elektriõhuliini (arvestusega, et elektriliin puhvriga 25 m (35–110 kV nimipingega liinide korral on elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus 25 m) jääb kaitseala territooriumilt välja). Käru looduskaitseala lääneservas on piiritlemiseks kasutatud peamiselt kraave (arvestusega, et kraavid jäävad kaitseala territooriumilt välja), kuid ka Nõmmepõlma metsa (29202:007:0661) katastriüksuse piiri, Käru metskond 59 (37501:002:0630) katastriüksusel kraavidevahelist sihti ning mõttelist sirget soo servas kulgevast kraavist Permiku (37501:002:0222) katastriüksuse nurgani.

Laanekolli looduskaitseala põhjaservas on piiritlemiseks kasutatud Karksi metskond 1 (60002:002:8626) katastriüksuse piiri ning alates Lehist (60002:002:0011) katastriüksuse nurgast Ruhja jõge (jõgi jääb kaitseala territooriumilt välja) välja arvatud Vanaveski (60002:004:0183) katastriüksuse servas, kus kaitseala piiri aluseks on katastriüksuse piir (Vanaveski katastriüksus koos katastriüksuse servas paikneva Ruhja jõega jääb kaitseala territooriumilt välja). Kaitseala ida- ja lääneservas on piiritlemiseks kasutatud üksnes katastripiire. Kaitseala lõunaservas on piiritlemise aluseks katastripiirid välja arvatud Lepiku (60002:004:0410) katastriüksuse loodenurgast Laanemetsa (60002:004:0930) katastriüksuse läänenurgani, kus piiriks on Ruhja jõeni viiv tee (tee jääb kaitseala territooriumilt välja).

Liivaküla-Äntu looduskaitseala poolitab Rakvere–Väike-Maarja–Vägeva tee (tee on välja tsoneeritud mööda tee katastriüksust). Kaitseala piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire. Teid (arvestusega, et need jäävad kaitseala territooriumilt välja) on kasutatud Viktori (92701:004:0083) ja Lembitu (92701:004:0002) katastriüksuse idaservas, Mairo (92701:004:0010) katastriüksuse põhjaservas, Kadakamäe (92701:004:0066) katastriüksuse idaservast kuni Kiltsi elektriõhuliinini (Liivaküla metsatee), kaitseala kirdeservas Porkuni metskond 48 (92701:004:0400) katastriüksusel ning Vesiveski (92702:004:0860) katastriüksuse põhjaservas (Kalakasvatuse tee). Metsasihti on piiritlemiseks kasutatud kaitseala

lõunaservas, kusjuures siht jääb Liivaküla-Äntu looduskaitseala territooriumile, et vältida olukorda, et kahe kaitstava objekti vahel jääb paari meetri laiune kaitseta riba. Elektriõhuliini (arvestusega, et elektriliin puhvriga 10 m (1–35 kV nimipingega liinide korral on elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus 10 m) jääb kaitseala territooriumilt välja) on kasutatud Porkuni metskond 47 (92701:004:0390) katastriüksuse loodenurgas (Liivaküla metsatee servas enne ja pärast Killustiku (92701:004:0016) katastriüksust). Kaitseala idaservas on piiritlemiseks kasutatud ka mõttelist sirget, mis kulgeb Kalakasvatuse teest (X: 628 930,447; Y: 6 550 668,505) Vesiveski (92702:004:0860) katastriüksuse loodenurgani.

Luusikametsa looduskaitseala jaguneb kaheks lahustükiks. Kaitseala piiritlemiseks on kasutatud peamiselt kraave ja sihte, üksnes mõnes kohas katastripiiri, looduslikku oja, teed või mõttelist sirget.

Kaitseala kirdes paikneva lahustüki piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire, üksnes ida- ja kaguservas Paasvere metskond 36 katastriüksust (38101:004:0143) läbivas lõigus kuni Luusiku (38101:004:0095) katastriüksuse põhjapoolseima nurgani on piiri aluseks metsasihid ning teerada (arvestusega, et sihid ja teerada jääb kaitseala territooriumilt välja).

Kaitseala suuremalt territooriumilt on välja tsoneeritud Uus-Aosilla (81001:004:0072) katastriüksus (mööda katastripiire). Ala põhjaservas on piiri aluseks kasutatud ala kõige loodepoolsemast nurgast Sepa (38101:004:0160) katastriüksuseni teerada, Sepa katastriüksusest Paasvere metskond 34 (38101:004:0141) katastriüksuse edelanurgas asuva Teelahkme kraavini katastripiire, seejärel umbes 310 m pikkuses lõigus kraave, kraavist kuni Venevere–Luusika teeni metsasihti, Venevere–Luusika teed, Paasvere metskond 39 (38101:004:0144) katastriüksust läbivas lõigus kraavi (ligikaudu 110 m) ning mõttelisi sirgeid kraavist (X: 6 541 577,187 Y: 649 517,385) kuni punktini koordinaatidega X: 6 541 216,915 Y: 649 664,420 ning sealt edasi kuni Vahevälja (38101:004:0060) katastriüksuse servas paikneva kraavini (X: 6 541 314,511 Y: 649 910,742). Vahevälja katastriüksusest Paasvere metskond 40 (38101:005:0146) läbiva metsasihi ja kraavini ning kuni Pekimäe (38101:004:0100) katastriüksuseni on piiritlemiseks kasutatud kraave ja metsasihti. Pekimäe (38101:004:0100) katastriüksuse lõunaservas on piiritlemiseks kasutatud metsasihti, Pekimäe katastriüksuse ida ja põhjaservas katastripiire ning seejärel metsasihte kuni Kulli–Poomi teeni. Luusikametsa looduskaitseala põhjapiiri määramiseks on kasutatud ka Kulli–Poomi tee ja Kullisaare–Mäistemäe tee servades kulgevaid kraave, Kullisaare–Mäistemäe teest Kullisaare (38101:005:0208) katastriüksuse lääneservas paikneva katastrinurgani (mõeldud sissepoole jäävat nurka) metsasihte, seejärel katastripiiri kuni Kuusealuse (38101:005:0022) katastriüksuse servas kulgeva teeni. Ala idaservas Kullisaare (38101:005:0208) katastriüksusest Laululinnu (16402:001:0193) katastriüksuse läheduses asuvate sihtide ristumiskohani teid ja sihti (välja arvatud ühe kilomeetri pikkuses põhja-lõunasuunalises lõigus ja umbes 240 meetri pikkuses lõigus enne sihtide ristumiskohta, kus piir kulgeb mööda kraavi), seejärel kraavi kuni Aruvälja (81001:004:0060) katastriüksuseni, Aruvälja (81001:004:0060) katastriüksusest Ibise (81001:004:0463) katastriüksuse edelanurgani katastripiire, Ibise (81001:004:0463) katastriüksuse edelanurgast Kilbavere (81001:004:0330) katastriüksuseni kraave (välja arvatud ligikaudu 150 m pikkuses lõigus Oti ojast alates, kus piiriks on kraavi kõrval asuv metsasiht). Kaitseala lõunaservas (sealhulgas osaliselt ala idaservas) on piiritlemiseks kasutatud Kilbavere (81001:004:0330) katastriüksusest Kõrgemäe (81001:004:0480) katastriüksuse kirdenurgani katastripiire. Kaitseala lääneservas Laiuse metskond 2 (81001:004:0026) katastriüksust läbivas lõigus kuni Küta (81001:004:0350) katastriüksuseni kraave, Küta (81001:004:0350) katastriüksusest Jalaksaare (81001:004:0160) katastriüksuse lääneservani katastripiire ning seejärel taas Laiuse metskond 2 (81001:004:0026) katastriüksust läbivas lõigus kuni Paasvere metskond 40 (38101:005:0146) katastriüksuseni kraave. Paasvere metskond 40 katastriüksuse (38101:005:0146) kagunurka läbivas lõigus ja

sealt edasi kuni Amanni (38101:004:0521) katastriüksuse kirdenurgani metsasihti, seejärel katastripiire Männimäe (38101:004:1620) katastriüksuse lääneservani, Männimäe (38101:004:1620) katastriüksuse lääneservast kuni Laiuse metstkond 2 (81001:004:0026) katastriüksust läbiva teeni kraave, seejärel teed kuni Hanguse–Mäistemäe teeni (välja arvatud Jakobi (81001:004:0011) katastriüksuse servas, kus piiri aluseks on umbes 30 m pikkuses lõigus metsasiht ja seejärel katastripiir). Kaitseala lääneservas on piiritlemiseks kasutatud veel Hanguse–Mäistemäe teest Paasvere metstkond 39 (38101:004:0144) läbiva lõiguni teede servades paiknevaid kraave, Paasvere metstkond 39 (38101:004:0144) katastriüksust läbivas lõigus metsasihte ja Hanguse–Mäistemäe teed, Venevere–Luusika teed, Vanavälja teed, Vanavälja teest Imukvere jõeni kraavi, Imukvere jõge, Paasvere metstkond 28 (16102:001:0100) läbivas lõigus kraavi ja metsasihti ning seejärel taas õgvendatud Imukvere jõge. Ala loodeservas Paasvere metstkond 35 (38101:004:0142) katastriüksust läbivas lõigus on piiritlemiseks kasutatud umbes 500 m pikkuses lõigus kraavi ja seejärel metsasihte. Kõik kaitseala piiriks kasutatavad objektid (teed, sihid, jõed, ojad, kraavid) jäävad kaitseala territooriumilt välja.

Lüsingumetsa looduskaitseala jaguneb neljaks lahustükiks. Kaitseala piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire, välja arvatud kõige põhjapoolsema lahustüki põhjaservas, kus piiritlemise aluseks on haritava maa kõlvik, ning lääneservas, kus piiritlemise aluseks on mõtteline sirge, mis kulgeb Tuuslari (13402:003:0002) ja Lillaka (13402:003:0011) katastriüksuste nurgapunktist katastriüksuse Topsis põld (13402:003:0338) kagunurgani. Lisaks katastripiiridele on kõige idapoolsema ala lääneservas kasutatud kraavi serva (kraav jääb kaitseala territooriumilt välja), Rava metstkond 93 katastriüksusele (13402:003:0680) jääva lahustüki idaservas metsasihti (siht jääb kaitseala territooriumilt välja) ning kõige lõunapoolsema ja ühtlasi kõige suurema kaitseala tüki lõunaservas tee serva (tee jääb kaitseala territooriumilt välja).

Mahtrametsa looduskaitseala paikneb Mahtra looduskaitseala servas ja jaguneb viieks lahustükiks. Kaitseala piiritlemiseks on kasutatud enamasti katastripiire. Paunküla metstkond 425 (36301:001:0475) ja 426 (36301:001:0476) katastriüksusele jääva kaitseala osa piiritlemiseks on lisaks katastripiiridele kasutatud Karupõllu (33801:001:0986) katastriüksuse nurgast kraavini mõttelist sirget, Paunküla metstkond 425 (36301:001:0475) katastriüksuse loodenurgas (ligikaudu~10 m pikkuses lõigus) ning Variku (36301:001:0387) katastriüksuse servas kraave, Metsanurga talu ümbruses rohumaa ja metsa vahelist kõlvikupiiri, tiigi kallast ja tee servas kulgevat kraavi ning Suur-Klaokse (36301:001:0136) katastriüksuse edelanurgast kraavini (X: 6 552 828,506 Y: 563 210,401) ja kraavist Paunküla metstkond 134 (36301:001:0179) katastriüksuse piirini (X: 6 552 853,060 Y: 562 908,034) mõttelisi sirgeid. Lahustüki piiril paiknevad kraavid ja tiik jäävad kaitseala territooriumilt välja. Valdavalt Paunküla metstkond 135 (33701:004:0373) katastriüksusele jääva lahustüki piiritlemiseks on lisaks katastripiiridele kasutatud lõunaservas Mahtra looduskaitseala 16 (33701:004:0817) katastriüksuse idaservast Paunküla metstkond 135 katastriüksusel (33701:004:0373) kulgeva sihini kraave, lääneservas metsasihti (jääb kaitseala territooriumile) ning põhjaservas Tihase (33701:004:0749) katastriüksust läbivas lõigus kraavi (jääb kaitseala territooriumilt välja). Paunküla metstkond 387 (33701:004:0819) ja 388 (33701:004:0821) katastriüksusele jäävate kaitseala lahustükkide piiritlemiseks on kasutatud lisaks katastripiiridele ka kraave (kagu- ja loodeservas, arvestusega, et need jäävad kaitseala territooriumile). Vahastu metstkond 204 (31701:003:0235) katastriüksusele jääva osa piiritlemiseks on kasutatud üksnes katastripiire.

Massumetsa looduskaitseala jaguneb kolmeks lahustükiks. Kõige lõunapoolsema ala piiritlemiseks on kasutatud peamiselt katastripiire. Lisaks katastripiiridele on ala loodeservas Laanemaja (82601:001:0153) ja Mihkli (82601:001:0154) katastriüksuse servas piiritlemiseks kasutatud kraavi ning sealt edasi kuni ala põhjanurgani metsasihti, kusjuures kraav ja metsasiht

jääva kaitseala territooriumilt välja. Põhjanurgast kagu suunas kuni Allika (82602:001:0068) katastriüksuseni on piiritlemiseks kasutatud metsasihte, mõttelisi sirgeid (punktide X: 6 473 003,516 Y: 496 784,854 ja X: 6 472 591,909 Y: 496 850,091 vahel ning punktide X: 6 472 490,077 Y: 496 785,839 ja X: 6 472 310,072 Y: 497 059,274 vahel) ning ligikaudu 150 m pikkuses lõigus metsateed, arvestusega, et metsasihid ja metsatee jäävad Massumetsa looduskaitseala territooriumile.

Kaitseala kõige suurema ala territooriumilt on välja lõigatud Matu Kordoni (86302:003:0047 ja 86302:003:0048), Kordoni (86302:003:0046), Kääbaste (86301:004:0362), Muti (86302:003:0131), Otsa (86302:003:0020), Öökulli (86302:003:0021), Kotka (86302:003:0018), Murru (86302:003:0019), Tammistu-Uuetoa (86302:003:0130), Tammiste-Jaani (86302:003:0017), Varbla metskond 169 (86302:003:0097) ja Varbla metskond 170 (86302:003:0098) katastriüksus (ja osaliselt Varbla metskond 63 (86302:003:0056) katastriüksus, mis paikneb eelnimetatud katastriüksuste ja metsasihtide vahel). Matu Kordoni, Kordoni, Kääbaste ja Muti väljalõiked on tehtud mööda katastripiire. Kõige suurema väljalõike servas on piiritlemiseks kasutatud Suurevälja–Kanamardi ja Kilgi–Ännikse teed ning teede servas paiknevaid kraave (arvestusega, et tee ja tee servas olevad kraavid jäävad kaitseala territooriumilt välja), Kilgi–Ännikse teega risti oleva metsatee servas kraave, kraavist Murru (86302:003:0019) katastriüksuse kagunurgani katastripiire, seejärel mõttelist sirget (mõtteline sirge kulgeb Murru katastriüksuse nurgast Tammistu-Uuetoa katastriüksuse (86302:003:0130) nurgani, lõigates Varbla metskond 111 (86302:003:0083) katastriüksust), Tammistu-Uuetoa (86302:003:0130) katastrinurgast metsasihini katastripiiri ning seejärel metsasihte ja Nunna teed kuni Suurevälja–Kanamardi teeni.

Kaitseala suurima lahustüki välispiiri põhjaservas kulgeb piir osaliselt Ännikse looduskaitseala piiril ja lõunaservas kulgeb kaitseala piir osaliselt Jäärumetsa looduskaitseala piiril. Välispiiri aluseks on enamasti kraavid, metsasihid ja katastripiirid. Selle lahustüki lõunapiiriks on kasutatud alates Kastna–Riidamaa–Jäärumetsa tee servas kulgevast kraavist Ristikivi (86302:003:0125) katastriüksuseni metsatee servas paiknevat kraavi, seejärel katastripiiri kuni esimese vastutuleva metsasihini (Jäärumetsa looduskaitsealani). Seejärel on piiritlemiseks kasutatud kraave, sihte ja ligikaudu 380 m pikkuses lõigus ka Suurevälja–Kanamardi tee serva järgides Jäärumetsa looduskaitseala välispiiri (kaitseala külgneb Jäärumetsa looduskaitsealaga) kuni Varbla metskond 167 (86301:007:0303) katastriservani, kusjuures selles lõigus jäävad kõik piiriks kasutatavad kraavid, sihid ning Suurevälja–Kanamargi tee Massumetsa looduskaitseala territooriumile, kuna muidu jääks Jäärumetsa looduskaitseala ja Massumetsa looduskaitseala vahele kaitseta objektid (kraavidel ja sihtidel toimuvad tegevused võivad mõjutada mõlemat kaitseala negatiivselt). Jäärumetsa looduskaitsealalt sihtide ja kraavide väljajätmisega võimaldati kõrval olevate metsade majandamist nii, et halduskoormus ei suurene. Varbla metskond 167 servast Varbla metskond 63 (86302:003:0056) katastriüksusel paikneva metsasihini (Õõoja (86301:007:0020) katastriüksusel paiknevast majast umbes 220 m kaugusel) on piiritlemiseks kasutatud katastripiire, seejärel metsasihti kuni Kuluka–Matu teeni, Kuluka–Matu tee servas kulgevast kraavi (teest põhja pool ning arvestusega, et tee ja tee servas paiknev kraav jäävad Massumetsa looduskaitseala territooriumile, sest kahe kaitseala vahele ei ole mõistlik jätta paari meetri laiuseid kaitseta objekte) kuni metsasihini (X: 6 479 653,552 Y: 490 303,518) millest edasi kulgeb piir mõttelise sirgena punktini koordinaatidega X: 6 479 845,860 Y: 491 284,004 (Kuluka–Matu ja sihi ristumiskoht). Eelnimetatud punktist Sepa (86302:002:0261) katastriüksuse servani on piiritlemiseks kasutatud metsasihte, mis jäävad samuti kaitseala territooriumile. Sepa katastriüksusest Varbla metskond 146 katastriüksust (86302:002:0382) läbiva kraavini on piiritlemiseks kasutatud katastripiire, seejärel kraave Raiesmaa (86302:002:1133) katastriüksuse servani (välja on tsoneeritud ka tuletõrje veevõtukoht metsamaa kõlvikut mööda), Raiesmaa katastriüksusest Varbla metskond 109 (86302:002:0342) katastriüksuse idaservas paikneva kraavini katastripiire, seejärel umbes 450

m pikkuses lõigus kraavi ja Varbla metskond 109 (86302:002:0342) katastriüksuse lõunapiiri ning kuni katastriüksuse Rohumägi (86302:002:0018) idaservani kraave, tiigi serva, sihte ja teeserva (arvestades Ännikse looduskaitseala piire, kusjuures kraavid, sihid ja tee jäävad Massumetsa looduskaitseala territooriumile, kuid tiik Ännikese looduskaitseala territooriumile) ning mõttelist sirget sihist (X: 6 481 276,892 Y: 493 662,097) kraavini) ning mõttelist sirget sihist (X: 6 481 276,892 Y: 493 662,097) kraavini. Katastriüksuse Rohumägi (86302:002:0018) kagunurgast Põdra (86302:003:0002) katastriüksuse lõunaservani on Massumetsa looduskaitseala piiritlemiseks kasutatud katastripiire, Põdra katastriüksuse edelanurgast ligikaudu 190 m pikkuses lõigus pinnastee serva ning seejärel tee servas kulgevat kraavi kuni Varbla metskond 63 katastriüksusel (86302:003:0056) paikneva põhja-lõunasuunalise sihini (katastri servast umbes 90 m kaugusel), seejärel metsasihti kuni Koora-Ado (86302:002:0119) katastriüksuseni, Koora-Ado katastriüksusest Hindreku (86302:003:0137) katastriüksuse läänenurgani katastripiire (välja arvatud Varbla metskond 171 (86302:002:0377) katastriüksust läbivas lõigus, kus piiriks on kasutatud kraavi). Varbla metskond 65 (86302:003:0058) katastriüksust läbivas lõigus on piiritlemiseks kasutatud mõttelist sirget Hindreku (86302:003:0137) katastriüksuse läänenurgast kuni Varbla metskond 65 (86302:003:0058) katastriüksust läbiva kraavini, seejärel kraave Haru teeni ja Haru teest Kaiste (86302:003:0121) katastriüksuse loodenurgani teed. Kaiste katastriüksuse loodenurgast kuni Varbla metskond 66 (86302:003:0057) ja Kaiste (86302:003:0121) katastriüksusel paikneva rohumaa kõlvikuni on kasutatud katastripiire, seejärel umbes 90 m pikkuses lõigus kõlvikupiiri, seejärel vana talukoha kõrval kulgevat rada, mis viib Koeri tee (86302:003:0063) katastriüksuse piirini. Seejärel kulgeb välispiir umbes 52 m mööda Koeri tee katastriüksust punktini X: 6 479 231,560 Y: 495 416,504 ja sealt kuni Kaiste kruusakarjääri (86302:003:0060) katastriüksuse nurgani mõttelise sirgena. Edasi kulgeb piir Kaiste kruusakarjääri (86302:003:0060) katastriüksuse piiri ja kraave mööda (Välja arvatud Nunna tee servas kraavide vahelises lõigus, kus piiriks on ligikaudu 160 m pikkuses lõigus mõtteline sirge (otsapunktid X: 6 478 764,444 Y: 495 219,869 ja X: 6 478 728,676 Y: 495 061,129) ja ligikaudu 30 m pikkuses lõigus kõlvik piir) kuni Suurevälja–Kanamardi teeni (kraavid jäävad kaitseala territooriumilt välja). Seejärel on piiritlemiseks kasutatud Suurevälja–Kanamardi teed ning Kastna–Riidamaa–Jäärumetsa teeserva kraavi (kaitseala piiril paiknev Suurevälja–Kanamardi tee ning Kastna–Riidamaa–Jäärumetsa teeserva kraav jäävad kaitseala territooriumilt välja).

Massumetsa looduskaitseala kõige loodepoolsema ja ühtlasi kõige väiksema lahustüki (eelkirjeldatud kaitseala osast eraldab Kuluka–Matu tee) lõunaservas on piiri aluseks Kuluka–Matu tee servas kulgev kraav. Edasi kulgeb piir mööda metsasihte kuni sihiga risti paikneva kraavini (X: 6 480 718,221 Y: 488 545,148), mööda kraavi kuni Rätsepa (86302:002:0216) katastriüksuseni. Rätsepa katastriüksuse servas on piiri aluseks kasutatud katastripiiri. Lahustüki kõige idapoolsemas servas on piiriks metsasiht (Rätsepa (86302:002:0216) katastriüksuse ja Kuluka–Matu tee vahelises lõigus), kusjuures metsasiht jääb kaitseala territooriumile, kuna muidu jääks Ännikse looduskaitseala ja Massumetsa looduskaitseala eraldama paari meetri laiune siht.

Massumetsa looduskaitseala jaguneb kaheks sihtkaitsevööndiks: Massumetsa sihtkaitsevöönd ja Varbla sihtkaitsevöönd. Varbla sihtkaitsevööndisse on arvatud metsakvartali VR157 osa, mis jääb Lipumäe teest põhja poole. Varbla sihtkaitsevööndi piiriks on põhja- ja idaservas metsasiht, lõunaservas Lipumäe tee servas kulgev kraav ning lääneservas metsasihi kõrval paiknev kraav (kusjuures need metsasihid ja kraavid jäävad Varbla sihtkaitsevööndist välja). Massumetsa sihtkaitsevööndi piir ühtib kaitseala välispiiri ja Varbla sihtkaitsevööndi piiriga (hõlmates ka lõuna ja loode pool paiknevad kaitseala lahustükid).

Märjamaa looduskaitseala poolitab Tallinna–Pärnu–Ikla maantee. Tallinna–Pärnu–Ikla

maantee servas on piiritlemiseks kasutatud katastriüksuse piire ja Märjamaa metskond 36 (50403:003:0560) katastriüksuse põhjaosas elektriõhuliini (arvestusega, et elektriliin puhvriga 10 m (1–35 kV nimipingega liinide korral on elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus 10 m) jääb kaitseala territooriumilt välja).

Tallinna–Pärnu–Ikla maanteest lääne poole jääva osa piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire. Tee on piiri aluseks üksnes Kilgipuu (50403:002:0900) katastriüksuse servas (arvestusega, et tee jääb kaitseala territooriumilt välja). Läänepoolse osa territooriumilt on välja tsoneeritud Märjamaa õigeusu kalmistu (piiritlemiseks on kasutatud tee katastriüksust ja mõttelisi sirgeid tee katastriüksusest (X: 6 528 234,459 Y: 525 372,891) kuni punktini koordinaatidega X: 6 528 157,758 Y: 525 354,385, sealt edasi mööda kiviaeda järgmise koordineeritud punktini (X: 6 528 167,522 Y: 525 255,745) ning sealt taas tee katastriüksuseni (X: 6 528 266,219 Y: 525 292,898).

Kaitseala idapoolse osa (Tallinna–Pärnu–Ikla maanteest ida pool) piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire. Põhjaservas on piiritlemiseks kasutatud ka Märjamaa–Valgu tee (50403:003:0024) servas paiknevat elektriõhuliini (arvestusega, et elektriliin puhvriga 10 m (1–35 kV nimipingega liinide korral on elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus 10 m) jääb kaitseala territooriumilt välja), idaservas Haimre mõisa pargi allée põhjanurka (Märjamaa metskond 37 (50403:003:0570) idaservas) ning Nõmme katastriüksuseni (50403:002:0321) viivat teed. Kaitseala territooriumilt on välja tsoneeritud ka Niidiaia Tammik (kasutatud on kõlviku piiri).

Naistevalla looduskaitseala territooriumilt on välja tsoneeritud Paju (36001:005:0482) ja Eest-Selge (36001:005:0653) katastriüksus (kasutatud on katastripiire). Kaitseala välispiir kulgeb enamasti mööda katastripiire. Ala põhja- ja kirdeservas on lisaks katastripiiridele kasutatud piiritlemiseks Saarekaasiku (36001:006:0022) katastriüksuse kagunurgast Saksamõisa teeni kraavi, seejärel Saksamõisa teed kuni Ilmatari (36001:006:1092) katastriüksuse edelanurgani, Ilmatari (36001:006:1092) katastriüksuse kagunurgast Pulgaaru (36001:006:0681) katastriüksuseni Kõpu jõe, Pulgaaru katastriüksuse lõunanurgast Kõpu jõeni kraavi ning seejärel uuesti Kõpu jõe kuni Sorja (36001:005:0120) katastriüksuseni. Ala idaservas (Uue-Sarja (19202:001:0023) katastriüksusest Orle (19202:001:0680) katastriüksuseni) on lisaks katastripiiridele Sorja-Juhani (19202:001:0180) katastriüksuses lääneservas ja Linalohu (19202:001:0960) katastriüksuse edelaservas kasutatud teid. Ala lõunaservas (Orle (19202:001:0680) katastriüksusest Metsakuru (19201:001:0821) katastriüksuseni) on lisaks katastripiiridele Pajustiku (19202:001:0078) katastriüksuse lõunaservas kasutatud metsasihti (rada), Härma (19202:001:0019) katastriüksuse idaservas teed, Härma (19202:001:0019) katastriüksuse põhjaservas tee servas kulgevat kraavi, Härma (19202:001:0019) katastriüksuse lääneservas kraavi ning Metsakuru (19201:001:0821) katastriüksuse põhjaservas kraavi servas kulgevat metsasihti. Naistevalla looduskaitseala lääneservas on lisaks katastripiiridele kasutatud Metsakuru (19201:001:0821) katastriüksuse servas paiknevast sihist kuni kolmanda risti paikneva kraavini kraavi, seejärel umbes 340 m pikkuses lõigus kraavi kõrval paiknevat metsasihti ning seejärel kuni Uue-Kariste-Supsi tee (19201:001:0019) katastriüksuseni kraave. Lääneservas on piiritlemiseks kasutatud (Kõpu metskond 4 (19201:001:0593) katastriüksust läbivas lõigus) ka Uue-Kariste-Supsi tee (19201:001:0019) katastriüksusest kuni rohumaa teed, seejärel rohumaa kõlviku piiri (halduskoormuse vähendamiseks on hooldatav rohumaa jäetud kaitseala territooriumilt välja), rohumaa põhjaservas teed, teest kuni järgmise paralleelselt paikneva teeni metsasihti, seejärel tee servas kulgevat kraavi kuni Kõpu metskond 9 (19202:001:0714) katastriüksuseni. Kõpu metskond 9 katastriüksuse servas on kaitseala läänepiiriks kasutatud metsasihti (kuni Pulgaaru oja), Pulgaaru oja, Kõpu metskond 12 (36001:005:0009) katastriüksusel paikneva haritava maa servas kulgevat kraavi, kraavist kuni Napsi-Salme (36001:005:0039) katastripiiril paikneva kraavini (X: 6 461 335,368 Y: 576 279,083) mõttelist sirget, katastriüksuse Kontori-Matsi mets (36001:005:0054)

loodenurgast (katastriüksuse nurgapunktist ligikaudu 7 m eemal katastriservas) Loigu (36001:005:0070) katastriüksuse servas paikneva metsasihini Viljandi–Kilingi-Nõmme kõrgepingeliini (arvestusega, et elektriliin puhvriga 40 m (220-330kV nimipingega liinide korral on elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus 40 m) jääb kaitseala territooriumilt välja) ning Loigu (36001:005:0070) katastriüksus lõunaservas metsasihti. Kõik eelnimetatud ja Naistevalla looduskaitseala piiril asuvad kraavid, ojad, jõgi, teed ja sihid jäävad kaitseala territooriumilt välja.

Naistevalla looduskaitseala jaguneb kaheks sihtkaitsevööndiks. Supsi sihtkaitsevööndi põhjaserva piiritlemiseks on kasutatud mõttelisi sirgeid (mõttelised sirged kulgevad Selge (36001:005:0682) katastriüksuse põhjaenurgast Paju (36001:005:0482) katastriüksuse läänenurgani ning Paju katastriüksuse kagunurgast Eest-Selge (36001:005:0653) katastriüksuse loodenurgani), katastripiire ning Pulgaaru oja ja ojast Sorja teeni kraave ja pinnasteed. Sihtkaitsevööndi lõunaservas on Supsi sihtkaitsevööndi piiri aluseks Sorja tee (arvestusega, et tee jääb Supsi sihtkaitsevööndi territooriumilt välja), ülejäänud vööndi piir ühtib kaitseala välispiiriga. Naistevalla sihtkaitsevööndi piir ühtib kaitseala välispiiri ja Supsi sihtkaitsevööndi piiriga.

Nulga looduskaitseala piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire. Kaitseala loodenurgas ligikaudu 80 m pikkuses lõigus on piiritlemiseks kasutatud ka Võhandu jõe kallast (Räpina metskond 28 (70703:001:0119) loodenurgas), kraave on kasutatud kaitseala põhja- ja idaservas (jõest kuni metsasihini, millest kaitseala piir keerab lääne poole) ning seejärel on idaservas piiriks kasutatud sihte ja metsateid kuni Võso (70703:001:0211) katastriüksuse servani. Piiriks kasutatud jõgi, kraavid, sihid ja teed jäävad kaitseala territooriumilt välja.

Nulga looduskaitseala jaguneb kaheks sihtkaitsevööndiks: Nulga sihtkaitsevöönd ja Kaljupealse sihtkaitsevöönd. Nulga sihtkaitsevööndi piiriks on peamiselt metsasihid ja teerajad, välja arvatud vööndi lõunaservas, kus piir kulgeb mööda kraavi, ning kagunurgas, kus põhja-lõunasuunalisest sihist (X: 6 442 642,355 Y: 700 135,739) kraavini (X: 6 442 559,270 Y: 700 152,225) on piiritlemiseks kasutatud mõttelist sirget. Kõik Nulga sihtkaitsevööndiks kasutatavad objektid jäävad Kaljupealse sihtkaitsevööndisse. Kaljupealse sihtkaitsevööndi piir ühtib kaitseala välispiiri ja Nulga sihtkaitsevööndi piiriga.

Ojasoo-Kantküla looduskaitseala piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire. Kaitseala lõunaservas on piiritlemiseks kasutatud ka Kantküla oja ning haritava maa servas asuvat kraavi (arvestusega, et oja ja kraav jäävad kaitseala territooriumilt välja), kaitseala põhjaservas Hiie-Punamäe (33702:002:0366) ja Tõnni (33801:001:0080) katastriüksuse servades paiknevat sihti (jääb kaitseala territooriumilt välja) ning ala idanurgas Paunküla metskond 264 (36301:001:0456) servas kulgevat kraavi (kraav jääb kaitseala territooriumilt välja).

Oti looduskaitseala piiritlemiseks on kasutatud põhjaservas Välja (81001:004:0250) ja Kase (81001:004:0240) katastripiire ja metsasihti, idaservas metsatee servas kulgevaid kraave, Saare-Annuka (81001:004:0190) katastriüksuse piiri ning mõttelist sirget (sirge kulgeb tee servas paiknevast kraavist (X: 6 533 891,416 Y: 657 005,294) Lissi-Metsavahi (81001:004:0450) katastriüksuse nurgani) ning katastripiire Lissi Metsavahi nurgast Laiuse metskond 2 (81001:004:0026) katastriüksuse piiriga risti paikneva metsasihini. Oti looduskaitseala lõunaservas on piiritlemiseks kasutatud umbes 220 m pikkuses lõigus metsasihti (Laiuse metskond 2 katastriüksuse servast kuni kraavini) ning seejärel kuni Kilbavere oja servas kulgeva elektriliinini kraavi. Seejärel on piiritlemiseks kasutatud umbes 160 m pikkuses lõigus elektrihüliini (arvestusega, et elektriliin puhvriga 10 m (1–35 kV nimipingega liinide korral on elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus 10 m) jääb kaitseala

territooriumilt välja), Laiuse metsekond 2 ja Nurme (81003:001:0068) katastriüksuse nurgast Meelise (81001:002:1112) katastriüksuseni Kullamäe oja, Meelise (81001:002:1112) katastriüksuse nurgast kuni jätkuvalt riigi omandis oleva maa õueala servas kulgeva elektriliinini katastripiiri, õueala servas umbes 70 m pikkuses lõigus elektrihüliini (arvestusega, et elektriliin puhvriga 10 m (1–35 kV nimipinge) liinide korral on elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus 10 m) jääb kaitseala territooriumilt välja), ning seejärel metsatee servas kulgevat kraavi ja metsasihti kuni Oti ojani (Otti (81001:004:0461) katastrinurgas). Otti (81001:004:0461) katastriüksuse nurgast Kilbavere ojani on piiritlemiseks kasutatud katastripiire ja seejärel umbes 80 m pikkuses lõigus nii Kilbavere oja kui ka ojja suubuvat kraavi. Kaitseala läänservas, Kilbavere ojja suubuvast kraavist kuni punktini koordinaatidega X: 6 533 755,813 Y: 655 178,021 on piiriks kasutatud metsasihti. Seejärel mõttelist sirget eelnimetatud metsasihist (X: 6 533 755,813 Y: 655 178,021) Oti ojani (X: 6 533 959,128 Y: 655 141,332). Oti ojast kuni kaitseala loodenurgani on piiri aluseks kraav. Kaitseala servas paiknevad sihid, kraavid, ojad jäävad kaitseala territooriumilt välja.

Oti looduskaitseala eraldiseisva osa piiritlemiseks on kasutatud lääneservas Tähkvere-Oti tee (81001:002:1314) katastriüksust, põhjaservas Kilbavere oja ning kagu- ja edelaservas kraavi.

Paatsa looduskaitseala piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire, üksnes kaitseala põhjaosa (Paatsa–Tuiu teest põhja poole jääva ala) lääneservas on piiritlemiseks kasutatud ka metsarada, mõttelist sirget metsarajast (X: 6 486 046,563 Y: 401 712,452) Kihelkonna metsekond 289 (48301:005:0422) katastriüksuse nurgani ning Vörkejõe. Ala idaservas mõttelist sirget Uuetoa (48301:004:0309) katastriüksuse nurgast metsarajani (X: 6 486 090,295 Y: 402 152,449) ning seejärel metsarada kuni Paatsa–Tuiu teeni. Kaitseala piiril paiknevad metsarajad jäävad kaitseala territooriumilt välja.

Pikknurme looduskaitseala paikneb kahe lahustükina. Kaitseala keskelt on välja tsoneeritud Otsa (61606:002:0922), Miku (61606:002:0384), Silma (61606:002:0063), Lepiku (61606:002:0280), Teelusika (61102:003:0089), Lusika (61102:003:0078) ja Uue-Lusika (61102:003:0079) katastriüksus, Lusika katastriüksuse kirdeservas paiknev teerada, Lusika ja Uue-Lusika katastriüksuse vahele jääv tee koos kraavidena ning Kensa (61102:003:0046), Matsi (61101:002:0603) ja Lätimetsa (61101:002:0014) katastriüksus. Kaitseala piiritlemisel on kasutatud põhiliselt katastripiire.

Kaitseala põhjaservas on lisaks katastripiiridele piiritlemiseks kasutatud ka kraave (lääneserva paiknevast teest kuni Kastiku (61606:002:0153) katastriüksuse nurgani ning Põltsamaa metsekond 45 (61606:001:1100) katastriüksusest Pikknurme jõeni) ja Pikknurme jõge. Kaitseala idaservas on lisaks katastripiiridele kasutatud Pogatsi (61101:002:0043) katastriüksuse servast Pikknurme metsekond 5 (61606:002:0390) katastriüksusel paiknevate metsateede ristumiskohani (Lodutarna (61606:002:0155) katastriüksusest umbes 260 m kaugusel põhjas) kraave, seejärel metsasihte kuni Lusika ojaga ristumiseni. Seejärel kulgeb kaitseala piir mööda Lusika oja ja kraave kuni Hundinuia (61101:002:0092) katastriüksuse servani. Veel on kaitseala idapiiril Hundinuia (61101:002:0092) katastriüksusest kuni Pikknurme jõeni kasutatud teed ja metsasihti, seejärel Pikknurme jõge (kuni kruusakattega teeni) ning kruusakattega teest (kusjuures tee jääb kaitseala sisse) kuni Nerrometsa (61101:001:0213) katastriüksuseni metsasihti. Kaitseala idaservas on kraave kasutatud ka Nerrometsa (61101:001:0213) ja Nerro (61101:002:0064), Lageda (61101:002:0065) ja Võsale (61101:002:0381) katastriüksuse servades. Pikknurme metsekond 11 (61102:001:1110) kaguservas Alama (61102:001:0026) katastriüksusest kuni Uuekubja (61102:001:0070) katastriüksuse loodenurgani ning Uuekubja läänenurgast kuni Pikknurme metsekond 13 (61102:002:0134) katastriüksuseni on piiritlemiseks kasutatud kraave. Kaitseala lõuna- ja edelanurga piiritlemiseks on lisaks katastripiiridele kasutatud Pikknurme metsekond 13

(61102:002:0134) katastriüksusest kuni esimese kruusakattega teeni, Lepiku (61102:003:0251) katastriüksuse loodeservast Pikknurme–Härjanurme tee katastriüksuseni kraave ja Pikknurme jõge, Jaaneri teest kuni Pikknurme metskond 9 (61102:003:0074) katastriüksusel paikneva suurema metsasihini kraavi, seejärel umbes 600 m pikkuses lõigus metsasihti ning uuesti kraavi kuni Hundi (61102:003:0008) katastriüksuseni ning Pikknurme metskond 5 (61606:002:0390) ja Pikknurme metskond 9 (61102:003:0074) katastripiirilt ligikaudu 60 m pikkuses lõigus sihti ning sellest edasi pinnasteed ligikaudu 330 m ulatuses kuni Paali (61606:002:0064) katastriüksuse piirini. Paali (61606:002:0064) katastriüksuse põhjapoolse sopistuse lääneservast (Pikknurme metskond 5 (61606:002:0390) katastriüksust läbivas lõigus) edela suunas on piiriks kasutatud teeserva kraavi, Paali (61606:002:0064) katastriüksuse loodenurgast teeni (X: 6 500 285,652 Y: 627 240,140) mõttelist sirget ning seejärel teed ja Hundi oja. Kaitseala lääneservas on lisaks katastripiiridele kasutatud Vahi (61606:001:0753) katastriüksuse kirdenurgast teeni (X: 6 505 029,495 Y: 628 388,070) mõttelist sirget (välja jääb Põltsamaa metskond 16 (61606:002:0320) katastriüksusel paiknev vana talukoht) kuni pinnasteeni, seejärel pinnasteed (ligikaudu 55 m pikkuses lõigus), seejärel pinnasteed (ligikaudu 55 m pikkuses lõigus), Lusika oja ning alates Sündisaare (61606:001:0093) katastriüksuse kirdenurgast ligikaudu 600 m pikkuses lõigus kraave (kuni mõttelise sirge otsapunktini). Sundjasaare (61606:001:1350) katastriüksuse idaservast (X: 6 505 690,535 Y: 627 950,170, koordineeritud punkt põhikaardilt puuduva tee servas) metsasihini (X: 6 505 656,510 Y: 628 351,341) on piiritlemiseks kasutatud veel üht mõttelist sirget ning seejärel metsasihti ja teed kuni kaitseala põhjaservani.

Pikknurme lahustüki lääneservas on piiritlemiseks kasutatud Mägiümündi (61606:002:0157) katastriüksusest metsasihini kraavi, seejärel umbes 80 m pikkuses lõigus metsasihti ning metsasihist kuni Tallinna–Tartu–Võru–Luhamaa tee (61606:002:0980) katastriüksuseni kruusakattega teed. Lahustüki põhjaservas on piiritlemiseks kasutatud Tallinna–Tartu–Võru–Luhamaa tee (61606:002:0980) katastriüksust ning idaservas Tallinna–Tartu–Võru–Luhamaa tee (61606:002:0980) katastriüksusest Metsanurme (61606:002:0087) katastriüksuseni metsasihti, Metsanurme (61606:002:0087) katastriüksuse põhjaservas katastripiiri ning lääneservas kraavi. Pikknurme lahustüki edelaeservas on piiritlemiseks kasutatud üksnes katastripiire.

Pilpa looduskaitseala piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire. Teed on kasutatud kaitseala lääneservas Raiksilla (20301:002:2280) katastriüksuse kirdenurgast Vinkle (20301:002:1110) idaservani (Ala-Pilpa tee), kaitseala põhjaservas Taagepera metskond (20301:002:0732) katastriüksust läbivas lõigus (Metskonna-Kivirähi tee) ning kaitseala idaservas umbes 150 m pikkuses lõigus (Ala-Pilpa tee). Mõttelisi sirgeid on kasutatud Lossijärve (20301:002:2440) katastriüksuse loodenurgast Raidali (20301:002:0050) katastriüksuse kagunurgani, Vinkle katastriüksuse (20301:002:1110) kirdenurgast Kivirähi (20301:002:1670) katastriüksuse servani (X: 6 431 402,204 Y: 598 995,869) ning Taagepera metskond (20301:002:0732) nurgast Õhne jõeni (X: 6 430 266,257 Y: 599 747,028). Kaitseala kaguservas on piiritlemiseks kasutatud üksnes Õhne jõge. Kaitseala piiril paiknevad teed ja Õhne jõgi jäävad kaitseala territooriumilt välja.

Põdrangu looduskaitseala jaguneb neljaks lahustükiks. Põdrangu looduskaitseala kõige väiksema lahustüki, mis asub Porkuni metskond 85 (92701:001:0169) katastriüksusel, piiritlemiseks on kasutatud katastripiire ja mõttelist sirget Välja II (92701:001:0940) edelanurgast metskonna kvartali servas asuva punktini koordinaatidega X: 6 552 252,789 Y: 621 557,400.

Kõige lõunapoolsema lahustüki piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire. Üksnes lahustüki kaguservas elektriõhuliini (arvestusega, et elektriliin puhvriga 25 m (35–110 kV

nimipingega liinide korral on elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus 25 m) jääb kaitseala territooriumilt välja), edelanurgas mõttelist sirget Kivistiku (92701:003:0024) katastriüksuse loodenurgast Sokupõllu (78702:002:0084) katastriüksuse lõunanurgani ning kirdenurgas Ilmandu jõge.

Põdrangu looduskaitseala kõige läänepoolsema lahustüki piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire, üksnes Kurjakulli (78702:001:0011) katastriüksuse lõunanurgast Vaado (78702:001:0760) katastriüksuseni on piiritlemiseks kasutatud teed.

Põdrangu looduskaitseala kõige suurema lahustüki, nagu ka kõigi väiksemate lahustükkide puhul, on peamiseks piiri aluseks katastripiirid. Lisaks on piiritlemiseks kasutatud teid: Porkuni metskond 134 (78601:001:0091) loodeservas, Porkuni metskond 134 ja Aari (78701:006:0046) vahel, Porkuni metskond 39 (92701:001:0430) lõunanurgas (Kurangu tee), Lehe (78702:002:1350) loodenurgast Saki (78702:002:1141) katastriüksuse servani (Aavere-Põlluotsatee) ning Muru-Mardi (78702:002:0422) katastriüksuse läänenurgast Porkuni metskond 38 (78702:002:0610) läänenurgani (Kuie–Aavere tee). Metsasihte ja Mõisamõtsa teed on kasutatud Porkuni metskond 39 (92701:001:0430) põhjanurgast Konari (78702:001:0041) katastriüksuseni. Kõik Põdrangu looduskaitseala piiriks olevad kraavid, teed ja sihid jäävad kaitseala territooriumilt välja, et vähendada halduskoormust. Mõttelisi sirgeid on kasutatud Kurangu teest (X: 6 553 650,157 Y: 621 906,000) Porkuni metskond 84 (92701:001:0168) nurgani, Porkuni metskond 110 (78601:001:0022) kagunurgast Porkuni metskond 39 nurka ning Porkuni metskond 134 põhjaservas kulgevast teest Uuetoa (78701:006:0360) nurgani (mõtteline sirge on Uuetoa katastriüksuse lõunapiiri pikendus). Porkuni metskond 39 katastriüksuse kirdeservas on piiritlemiseks kasutatud elektriõhuliini (arvestusega, et elektriliin puhvriga 2 m (kuni 1 kV nimipingega (kaasa arvatud) liinide korral on elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus 2 m) jääb kaitseala territooriumilt välja).

Rangu looduskaitseala jaguneb kolmeks lahustükiks. Kaitseala kõige põhjapoolsem osa asub Märjamaa metskond 247 (50401:001:0411) katastriüksusel. Piiritlemiseks on kasutatud üksnes katastripiire. Ülejäänud kaitseala osad jäävad Märjamaa metskond 19 (50402:001:0390) katastriüksusele. Teiste Rangu looduskaitseala osade suhtes keskel paikneva ala piiritlemiseks on kasutatud enamasti mõttelisi sirgeid. Põhjaservas kulgeb mõtteline sirge punktide X: 6 534 673,455 Y: 521 545,260, X: 6 534 635,400 Y: 521 725,000 ja 6 534 596,468 Y: 521 892,790 vahel. Idaservas on mõttelist sirget kasutatud kahe sihi vahelises lõigus punktide X: 6 533 981,262 Y: 521 904,615 ja X: 6 533 556,983 Y: 521 913,154 vahel ning lääneservas punktide X: 6 533 546,459 Y: 521 579,350 ja X: 6 534 673,455 Y: 521 545,260 vahel. Idaservas on lisaks mõttelistele sirgetele kasutatud katastripiiri ja katastripiirist mõttelise sirge otsapunktini metsasihti arvestusega, et see metsasiht jääb kaitseala territooriumile. Lõunaservas on piiri aluseks üksnes metsasiht (jääb kaitseala territooriumilt välja).

Kaitseala kõige lõunapoolsema ala piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire. Mõttelisi sirgeid on kasutatud Kuuse (50402:001:0205) katastriüksuse loodenurgast sihini (X: 6 533 143,658 Y: 522 272,827), sihist kuni punktini koordinaatidega X: 6 533 132,311 Y: 522 067,972 ja sellest punktist kuni põhja pool paikneva sihini (X: 6 533 561,399 Y: 522 057,007). Metsasihti on kasutatud lahustüki kõige põhjapoolsemas servas (arvestusega, et see jääb kaitseala territooriumile).

Ransi looduskaitseala piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire, üksnes kaitseala kagunurgas on piiritlemiseks kasutatud mõttelisi sirgeid (mõttelised sirged kulgevad Koorküla metskond 46 (20801:002:0010) katastriüksuse idaservast (X: 6 421 507,822 Y: 622 513,837) katastriüksuse läänenurgani ning Koorküla metskond 46 (20801:002:0010) läänenurgast teeni (X: 6 421 505,086 Y: 622 395,297)) ning seejärel teed (arvestusega, et tee jääb Ransi

looduskaitseala territooriumile, sest muidu jääks kahe kaitstava objekti vahele paari meetri laiune riba). Kaitseala lääneservas on lisaks katastripiiridele kasutatud Koorküla metskond 19 (20801:002:0435) katastriüksuse edelanurgas Metsaääre teed (jääb territooriumilt välja).

Ravametsa looduskaitseala piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire, üksnes idaservas on piiri aluseks Rava metskond 242 (13402:002:0264) kagunurgast kraavini (X: 6 555 871,926 Y: 606 716,795) mõtteline sirge, ning seejärel kuni lõunaservani kraav (arvestusega, et kraav jääb kaitseala territooriumilt välja).

Rünga looduskaitseala piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastriüksuste piire. Lõunaservas on piiritlemiseks kasutatud ka kaitseala servas asuvat Rünga teed, Risuale katastriüksuse (90004:001:0032) lääneservas asuvat metsateed ning Rahe (90004:001:0314) katastriüksuse servas Väike-MaarjaPüssi elektriõhuliini (arvestusega, et elektriliin puhvriga 25 m (35110 kV nimipingega liinide korral on elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus 25 m) jääb kaitseala territooriumilt välja). Põhjaservas on lisaks katastripiiridele kasutatud kaitseala servas asuvaid metsateid ning idaservas Triigi metskond 168 (90001:001:0273) ja Paruni (90004:001:0005) katastriüksuse lääneservas metsasihti ning Paruni (90004:001:0008) lääneservas pinnasteed. Kaitseala kagunurgas Aru tn 12 (90004:002:1050) katastriüksusest Roela–Rahkla teeni on piiri aluseks õueala teenindav tee. Rünga looduskaitseala piiriks olevad teed ja sihid jäävad kaitseala territooriumilt välja, et vähendada halduskoormust.

Salutaguse looduskaitseala lõunaserva (Juhani (25702:004:0016) katastriüksuse edelanurgast Otsa (25702:003:0250) katastriüksuse haritava maa nurgani) piiritlemiseks on kasutatud peamiselt metsasihte välja arvatud Juhani (25702:004:0016) katastriüksuse piirilt ligikaudu 100 m pikkuses lõigus ning lõunatipus ligikaudu 30 m pikkuses lõigus, kus piiriks on teerada (arvestusega, et sihid ja teerajad jäävad kaitseala territooriumilt välja). Kaitseala ida- ja lääneservas on piiri aluseks katastripiirid ning põhjaservas Uskma (25701:001:0395) katastriüksuse piir ja elektriõhuliin (arvestusega, et elektriliin puhvriga 10 m (1–35 kV nimipingega liinide korral on elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus 10 m) jääb kaitseala territooriumilt välja).

Siniallikate looduskaitseala jaguneb kaheks lahustükiks. Läänepoolse lahustüki piiritlemiseks on kasutatud põhjaservas Pirita jõge ja Jõe (33701:001:0104) katastriüksuse lõunapiiri, idaservas Põllu (33701:001:0542) ja Paunküla metskond 40 (33701:001:0372) vahelist kraavi ning Suur-Metsanurga (33701:002:0726) katastriüksuse piiri, lõunaservas üksnes katastripiiri ning lääneservas Pirita jõkke suubuvat oja. Idapoolse lahustüki, mis ühtlasi moodustab enamiku kaitsealast, piiritlemiseks on kasutatud ida- ja lääneservas üksnes katastripiire, põhjaservas Pirita jõge ning Kuke (33701:002:0239) ja Tade-Aasa (33701:002:0561) katastripiire. Ala lõunaservas on piiritlemiseks kasutatud peamiselt kaitseala servas asuvaid kraave, Uus-Tõnuküla (33701:002:0275), Uus-Allika (33701:002:0716), Allika (33701:002:0715) ja Kuie (33701:002:0238) katastripiire ning Paunküla metskond 44 (33701:002:0963) lõunanurgas umbes 145 m pikkuses lõigus haritava maa kõlvikut. Kaitseala piiriks olevad kraavid, ojad ja jõgi jäävad kaitseala territooriumilt välja.

Sooniste looduskaitseala jaguneb kolmeks lahustükiks. Kõige lõunapoolsema lahustüki ning Ellamaa–Koluvere teest lääne poole jääva lahustüki piiritlemisel on kasutatud üksnes katastripiire. Pindalaliselt kõige massiivsema Sooniste looduskaitseala osa piiritlemiseks on kasutatud lääneservas elektriõhuliini (arvestusega, et elektriliin puhvriga 10 m (1–35 kV nimipingega liinide korral on elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus 10 m) jääb kaitseala territooriumilt välja. Jätakuvalt riigi omandis olevast maast põhjas on kasutatud 20 m laiust puhvrit, et jätta kaitseala territooriumilt välja kogu liinialune lage ala) ja jätakuvalt riigi omandis oleva maa serva. Ala põhjaservas on piiritlemiseks kasutatud metsasihti, lõunaservas Sooniste

ja Käända mõisa vahelist teed ning teest lõuna poole jääva sopistuse servades katastripiire ja Märjamaa metskond 4 (42701:003:0180) katastriüksuse piiril kulgevat kraavi. Kaitseala piiriks olevad sihid, teed ja kraavid jäävad kaitseala territooriumilt välja.

Tagametsa looduskaitseala koosneb kolmes lahustükist. Kaitseala põhjapoolsed tükid eraldab teineteisest Tallinna–Pärnu–Ikla maantee (kasutatud on riigimaantee nr 4 (E67) Tallinna–Pärnu–Ikla mnt Ääsmäe–Kohatu lõigu ehituse krundijaotuskava). Põhjapoolsete lahustükkide piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire, sihte on kasutatud Suurenõmme (29701:005:0760) katastriüksuse servast Orumetsa (29701:005:0372) katastriüksuseni ja Sepa (29701:005:0434) katastriüksuse servast Kääbaste–Suurenõmme teeni, teid Kernu metskond 12 (29701:005:0200) kõige lääne- ja loodepoolsemates nurkades (Ramla-Mäe (29701:005:0035) ja Nõmme (29701:005:0490) katastriüksuste läheduses) ning lahustükkide põhjaservas teega risti paiknevast sihist Purika (72704:002:0518) katastriüksuseni (Kääbaste–Suurenõmme tee ja sealt edasi nimetu pinnastee). Lõunaservas on piiritlemiseks kasutatud ka Kära (72704:002:0310) katastriüksuse servas paiknevat kraavi, Tallinna–Pärnu–Ikla tee servas olevat parkimisplatsi ja teed ning Piilbergi (29701:005:0202) katastriüksuse servas õuemaad (katastripiiri järgi jääb väike õueala serv riigimaale). Kaitseala piiriks olevad sihid, teed (sealhulgas parkimisplats) ja kraav jäävad kaitseala territooriumilt välja. Tagametsa looduskaitseala lõunapoolse osa piiritlemiseks on sarnaselt põhjapoolsetele osadele kasutatud valdavalt katastripiire, üksnes lõunaservas Viripõllu (29701:005:0163) katastriüksuse ja Kernu metskond 44 (72704:002:0142) vahel kõlvikupiiri.

Tammikumetsa looduskaitseala piiritlemiseks on kasutatud peamiselt katastripiire, üksnes ala idaservas Haapsalu metskond 142 (67401:011:0157) katastriüksust läbivates lõikudes on kasutatud märgala serva ning Haapsalu metskond 139 (67401:011:0158) idanurgas (teede ristumiskohas) metsa ja lageda ala vahelist kõlvikupiiri.

Tarakvere looduskaitseala territooriumilt on välja jäetud Küti (71301:001:0196), Kütlaane (71301:001:0195), Müüri (71301:001:0236), Halliku metskond 176 (71301:001:0409) ja Metsa (71301:001:1090) katastriüksus ning Halliku metskond 14 (71301:001:0640) katastriüksusel rohumaaale istutatud mets. Kaitseala piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire ja kraave. Kraave on kasutatud Tõrre (71301:001:1450) katastriüksuse idanurgast Karulaane (71301:001:0242) läänenurgani, Karulaane katastriüksuse lõunaservast Sootihase (71302:001:0315) katastriüksuse loodenurgani, Loovere (71301:001:1221) idaservas (umbes 300 m pikkuses lõigus), Kütlaane (71301:001:0195), Aardeoja (71301:001:0105) ja Lasnamäe (71301:001:1020) katastriüksuse idaservas ning Müüri, Halliku metskond 176, Metsa ja Halliku metskond 14 katastriüksuse servades (väljalõike lõunaservas) kulgeva tee servas ning Halliku metskond 14 katastriüksusel rohumaaale istutatud metsa servades. Lisaks katastripiiridele ja kraavidele on piiritlemiseks kasutatud Sootihase (71302:001:0315) katastriüksuse servast Halliku metskond 15 (71301:001:0650) katastriüksusel paikneva põhja-lõunasuunalise teeni metsasihti ning sihist (X: 6 517 508,245 Y: 663 439,670) Loovere katastriüksuse (71301:001:1221) servas oleva kraavini (X: 6 517 352,099 Y: 662 949,964) mõttelist sirget.

Tatruse looduskaitseala piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire. Kaitseala idanurgas on piiritlemiseks kasutatud ka haritava maa ja metsamaa vahele jäävat kraavi (arvestusega, et kraav jääb kaitseala territooriumilt välja), kaitseala lääneservas haritava maa kõlvikut (halduskoormuse vähendamiseks) ning Õunamäe (19002:002:0410) katastriüksuse idanurgast rohumaa servani (X: 6 593 452,356 Y: 630 396,735) ja sealt kuni Haljala–Karepa tee (19002:002:0690) katastriüksuseni (X: 6 593 496,199 Y: 630 344,899) mõttelisi sirgeid.

Terengimetsa looduskaitseala lõuna- ja lääneserva piiritlemiseks on kasutatud üksnes

katastriüksuste piire. Kaitseala põhjaservas on piiritlemises kasutatud katastripiire ning Metsa (60002:004:0720) ja Sooviku (60002:004:0890) katastriüksuse servades kraavi, mis jääb kaitseala territooriumilt välja. Kaitseala idaservas on piiritlemiseks kasutatud üksnes metsasihti, kusjuures metsasiht jääb kaitseala territooriumile.

Tiisatu looduskaitseala jaguneb kaheksaks lahustükiks, piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire. Kõige põhjapoolsema lahustüki piiritlemiseks on lisaks katastriüksuse piiridele kasutatud Suurevare kraavi ning lõunaservas teed (arvestusega, et kraav ja tee jäävad kaitseala territooriumilt välja). Katastriüksusele Kuressaare metskond 1278 (80701:003:0105) ja Kuressaare metskond 1287 (80701:003:0914) jääva lahustüki lõunaservas on, nagu kõige põhjapoolsema lahustüki puhulgi, piiritlemise aluseks kasutatud Suurevare kraavi. Kuressaare metskond 68 (80701:003:0107) ja Kuressaare metskond 54 (80701:003:0141) katastriüksustele jääva lahustüki lääneservas on piiritlemiseks kasutatud metsasihti (Parmu (80701:001:0869) katastriüksuse edelanurgast kuni punktini koordinaatidega X: 6 424 630,329 Y: 384 779,846) arvestusega, et siht jääb kaitseala territooriumile ning sihist kuni Seespõllu (80701:003:0622) katastriüksuse servani (X: 6 424 490,438 Y: 384 771,512) mõttelist sirget.

Tilla looduskaitseala lõunaservas on piiritlemiseks kasutatud jätkuvalt riigi omandis olevale maatükile viivat teed (Saeveski (19201:001:0001) katastriüksuse servas), katastriüksuste ja kõlvikute piire (välja on jäetud jätkuvalt riigi omandis olev maa-ala, selle servas paiknev tiik ning Kõpu metskond 3 (19201:001:0592) katastriüksuse lõunanurgas paiknev rohumaa) ning Rõksi (19201:001:0980) katastriüksusest Rabaääre (19202:005:0780) katastriüksuseni Pale jõge. Kaitseala lääneservas on kasutatud katastriüksuse piire ja Kõpu metskond 3 (19201:001:0592) katastriüksust läbivat metsasihti, põhjaservas Napsi turbaraba (19201:001:0260) katastriüksuse piiri ja Türgi kraavi ning idaservas tee servas kulgevat kraavi ja teed. Tilla looduskaitseala servas paiknevad kraavid, teed ja sihid jäävad üldjuhul kaitseala territooriumilt välja, üksnes Kõpu metskond 3 (19201:001:0592) katastriüksusel paikneva rohumaa servas kulgev kraav jääb kaitseala territooriumile.

Tirbiku looduskaitseala jaguneb kolmeks lahustükiks. Lõunapoolseid lahustükke eraldab teineteisest Tapa–Narva 196,9–198,4 km (27303:002:1540) katastriüksus ja liinikoridor (kasutatud on 10 m laiust puhvrit (1–35 kV nimipingega liinide korral on elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus 10 m)). Lõunapoolsete alade ülejäänud servades on piiritlemiseks kasutatud katastripiire, välja arvatud Kriska-Metsavahi (27303:002:0078) katastriüksuse juures, kus piir kulgeb tee serva mööda (tee jääb kaitseala territooriumilt välja). Põhjapoolse lahustüki piiritlemiseks on ida-, lõuna- ja lääneservas kasutatud katastripiire, põhjaservas elektriõhuliini (arvestusega, et elektriliin puhvriga 10 m (1–35 kV nimipingega liinide korral on elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus 10 m) jääb kaitseala territooriumilt välja) ning Metsatee (27303:002:0148) katastriüksust.

Tõrasoo metsa looduskaitseala territooriumilt on sarnaselt Tõrasoo looduskaitsealale välja tsoneeritud Raikküla–Päärdu tee (65403:002:0540) katastriüksus, mis jagab kaitseala kaheks. Teest lääne poole jääva osa piiritlemiseks on kasutatud katastripiire ning edelaservas metsasihti (arvestusega, et metsasiht jääb Tõrasoo metsa looduskaitseala territooriumile). Raikküla–Päärdu teest ida poole jääva osa piiritlemisel on kasutatud katastripiire, üksnes lõunaservas on piiri aluseks metsasiht (põhikaardile kantud lünklikult, kuid looduses katkematu objekt ning jääb Tõrasoo metsa looduskaitseala territooriumile) ning mõtteline sirge. Mõtteline sirge kulgeb Tõrasoo looduskaitseala 9 (65403:002:0083) katastriüksuse servast (X: 6 524 047,959 Y: 543 463,189) metsasihini (X: 6 524 150,686 Y: 542 852,140).

Tähemaa looduskaitseala koosneb kahest lahustükist, piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire. Metsasihte on kasutatud mõlema lahustüki puhul Alatskivi metskond 10

(86102:004:0048) katastriüksust läbivates lõikudes (kusjuures sihid jäävad kaitseala territooriumile, kuna tegemist on Peipsiveere ja Tähemaa looduskaitseala vahele jäävate sihtidega. Kaitsealade vahele ei ole mõistlik jätta ala, mis ei jää kummagi kaitseala territooriumile) ning põhjapoolse lahustüki põhjaservas (arvestusega, et see siht jääb kaitseala territooriumilt välja). Lisaks on lahustüki põhjaservas piiritlemiseks kasutatud ka Paju teed. Kraave on kasutatud põhjapoolisel lahustükil Kõrgesoo (86102:004:0017) katastriüksuse põhjaservast Alatskivi metskond 2 (86102:004:0049) katastriüksuse edelanurgani ning lõunapoolisel lahustükil Alatskivi metskond 115 (43203:002:0113) põhja- ja idaservas ning Veski (43203:002:0055) katastriüksuse põhjaservast Mai (43203:002:0281) katastriüksuse loodenurgani (kraavid jäävad kaitseala territooriumilt välja). Põhjapoolse lahustüki lõunaservas on umbes 170 m pikkuses lõigus piiriks ka Viira oja (kusjuures oja jääb kaitseala territooriumile, kuna tegemist on Peipsiveere ja Tähemaa looduskaitseala vahele jääva objektiga. Kaitsealade vahele ei ole mõistlik jätta paari meetri laiust kaitseta ala). Mõttelist sirget on kasutatud Alatskivi metskond 115 katastriüksust läbivas lõigus kraavist (X: 6 479 765,319 Y: 680 848,937) Alatskivi metskond 10 (86102:004:0048) katastriüksuse servani (X: 6 479 773,017 Y: 680 763,454).

Ubarimetsa looduskaitseala põhja- ja idaserva piiritlemiseks on kasutatud metsasihti ja teed (arvestusega, et metsasiht ja tee jäävad kaitseala territooriumile, sest muidu jääks kahe kaitseala vahele paari meetri laiune kaitseta lõik). Kaitseala kaguservas on piiritlemiseks kasutatud üksnes kõlvikupiire (lagealad on hoolduses ja nende väljajätmisega väheneb halduskoormus) ning lõunaservas katastriüksuse piire. Kaitseala lääneservas Anija metskond 7 (24505:001:0806) läbivas lõigus on piiritlemiseks kasutatud kiviaedasid ja mõttelisi sirgeid (mõttelised sirgeid on kasutatud järjestiku neljas lõigus järgmiste punktide vahel: 1) X: 6 594 994,280 Y: 573 250,530; 2) X: 6 595 096,007 Y: 573 309,179; 3) X: 6 595 154,528 Y: 573 199,759; 4) X: 6 595 144,887 Y: 573 144,825; 5) X: 6 595 164,191 Y: 573 104,832), Ubari (24505:001:0647), Rästiku (24505:001:0648) ja Mikle (35201:001:0064) katastripiire ning veel ka Rästiku ja Mikle katastriüksuse vahele jäävat rada.

Uniküla looduskaitseala jaguneb kaheks osaks. Läänepoolse osa piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire, üksnes põhjaservas on piiri aluseks kraav (kraav jääb kaitseala territooriumilt välja). Idapoolse osa piiritlemiseks on kasutatud katastripiire, Vana-Tamme (18502:004:0243), Vallipõllu (29101:001:0031) ning Ristikivi (18502:005:0343) katastriüksuste servades teid (arvestusega, et teed jäävad kaitseala territooriumilt välja) ning Oru (18502:005:0400) katastriüksuse põhjanurgast Tamme (18502:004:0245) katastriüksuseni kraave (sealhulgas ka kraavile rajatud tiiki. Kraavid ja tiik jäävad kaitseala territooriumilt välja).

Valkla looduskaitseala piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire. Põhjaservas on kasutatud ka Anija metskond 21 (35201:001:0600) katastriüksust läbivas lõigus kraavi (arvestusega, et kraav jääb kaitseala territooriumilt välja) ning mõttelist sirget (mõtteline sirge kulgeb kraavist (X: 6 595 699,230 Y: 576 832,212) Rannametsa (35201:001:0651) katastriüksuse nurgani) ning edelaservas samuti Anija metskond 21 katastriüksust läbivas lõigus mõttelisi sirgeid (mõttelised sirged kulgeksid Ojaääre (35201:001:0302) katastriüksuse nurgast kuni punktini koordinaatidega X: 6 595 385,460 Y: 576 291,300 ja koordineeritud punktist tee katastriüksuseni (X: 6 595 391,550 Y: 576 004,560)).

Vana-Kuuste looduskaitseala piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire. Kaitseala põhjaservas Tanipõllu (18501:001:1231) edelanurgast kuni teega ristumiseni on piiritlemiseks kasutatud ka kraavi, Tani (18501:001:1228), Laksi (18501:001:0534) Labimetsa (18501:001:0501), Kõrgemäe (18502:004:0030), Mahlametsa (18502:004:0216) ja Marjamaa (29101:001:0085) katastriüksuse lääneservades teid, mõttelist sirget Marjamaa (29101:001:0085) katastriüksuse servas paiknevast teest (X: 6 462 084,124 Y: 665 096,659)

Ignase puukool (28204:004:0078) katastrinurgani ning katastriüksuse Ignase puukool (28204:004:0078) lõunaservas teed. Vana-Kuuste looduskaitseala lõunapiiril on lisaks katastripiiridele Vahemetsa (28204:004:0069) katastriüksuse idaservas kasutatud ka teed. Kaitseala läänepiiril on lisaks katastripiiridele kasutatud Tisleri (28204:004:0446) katastriüksuse põhjaservas kulgevad teed, Kastre metskond 44 (28204:004:0080) läänenurgas kõlviku piire (Tisleri (28204:004:0446) ja Nõmmiku (28204:004:0083) katastriüksuse kõrval), Metsavahi (28204:004:0500) katastriüksuse kirdeservas teed ning mõttelisi sirgeid Arutalu (28204:004:0143) katastriüksuse servas (Arutalu katastriüksuse põhjanurgast hoone nurgani ja hoone teisest nurgast koordineeritud punktini (X: 6 461 312,445 Y: 663 619,341) ning sealt Tammetalu (28204:004:0144) katastriüksuse nurgani). Veel on ala läänepiiril kasutatud Tammetalu (28204:004:0144) ja Metsanurga (28204:004:0110) katastriüksuse vahel elektriõhuliini (põhikaardile märkimata keskpingeliin puhvriga 10 m (1–35 kV nimipingega liinide korral on elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus 10 m), mis jääb kaitseala territooriumilt välja), Õitse (28204:004:0060) katastriüksuse ja Väike-Kuremäe (18501:001:0699) katastriüksuse servades kõlvikupiire ning Kriisa teest (X: 6 463 547,027 Y: 663 268,887) Saaretalu (18501:001:0676) katastriüksuseni (X: 6 463 749,996 Y: 663 193,799) mõttelisi sirgeid (tee ja katastripiiride vahele jääb veel kaks mõttelise sirge punkti koordinaatidega X: 6 463 556,528 Y: 663 265,996 ja X: 6 463 579,448 Y: 663 262,084), mis kulgevad katastripiirist 8 m kaugusel (välja on jäetud maa-ala, mis on vajalik Saaretalu (18501:001:0676) katastriüksusele viiva tee rajamiseks). Kõik kaitseala piiriks olevad teed, kraavid ja sihid jäävad kaitseala territooriumilt välja.

Varbola looduskaitseala piiritlemisel on kasutatud valdavalt katastripiire, teed on piiritlemiseks kasutatud üksnes Söödipõllu (50401:001:0102) katastriüksuse servas ning elektriõhuliini (arvestusega, et elektriliin puhvriga 10 m (1–35 kV nimipingega liinide korral on elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus 10 m) jääb kaitseala territooriumilt välja) Tamme (50401:001:2050) katastriüksuse servas.

Viira looduskaitseala piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire. Kaitseala idaservas on piiritlemiseks kasutatud ka Peetrijaani oja Pori (79702:003:0051) katastriüksuse servast Ruusa (61301:002:0212) katastriüksuseni, kraavi Ennuse (61301:002:0362) katastriüksuse põhjaservas ja Lina (61301:002:1130) katastriüksuse lääneservas, Lina katastriüksusest Taagepera metskond 7 (61301:002:0973) katastriüksuse nurgani Linna–Voorbahi teed ning Saareantsu (61301:002:0310) katastriüksuse edelanurgast Taagepera metskond 9 (61301:002:0974) põhjanurgani metsasihti. Kaitseala läänepiiril on piiritlemiseks kasutatud Taagepera metskond 32 (20301:003:1071) katastriüksuse idaservas ja Taagepera metskond 32 idaservast mõttelise sirge otsapunktini (X: 6 436 630,753 Y: 605 770,238) kraave. Kõik eelnimetatud kraavid, teed ja sihid jäävad kaitseala territooriumilt välja. Eespool nimetatud mõtteline sirge kulgeb ida-läänesuunalisest kraavist (X: 6 436 630,753 Y: 605 770,238) põhja-lõunasuunalise sihini (X: 6 436 728,496 Y: 605 745,781). Seejärel on Viira looduskaitseala lääneservas piiritlemiseks kasutatud Taagepera metskond 8 (61301:002:0971) servas kulgevad metsasihti, kusjuures see konkreetne siht jääb kaitseala territooriumile, sest muidu jääks kahe kaitseala vahele 2 m laiune kaitseta riba. Kaitseala territooriumilt on tehtud kaks väljalõiget. Läänepoolne väljalõige on tehtud mööda katastripiire (välja on tsoneeritud eramaad) ja idapoolne väljalõige on tehtud kraave (jäävad kaitseala territooriumile) ja Linna-Voorbahi tee kaitseala poolset serva mööda.

Visela looduskaitseala jaguneb kaheks sihtkaitsevööndiks (Mustmäe ja Ruusamäe sihtkaitsevöönd). Kaitseala piiritlemiseks on kasutatud katastripiire, Restu oja (arvestusega, et oja jääb kaitseala territooriumilt välja) ning idapoolse kaitseala osa (Mustmäe sihtkaitsevöönd) lääneservas teed ning idaservas mõttelist sirget. Mõtteline sirge kulgeb Antsla metskond 68 (84301:001:0116) katastriüksuse nurgast Luha (84301:001:0277) katastriüksuse läänenurgani.

Voka looduskaitseala piiritlemiseks on kasutatud valdavalt katastripiire, üksnes lääneservas on piiri aluseks veel Tabuna oja, ojale rajatud paisjärv, Voka jõgi, Keldri (80201:001:0719) ja Ojaääre (80201:002:0209) katastriüksuste kaguservas olev tee ning Staadioni (80201:002:0491) katastriüksuse lõunaservas kulgev oja (arvestusega, et ojad, paisjärv ja tee jäävad kaitseala territooriumilt välja).

Kaitsealade kogupindala on 26 706,19 ha millest 98% moodustab Eesti põhikaardi alusel metsamaa. Kaitse-eesmärgiks seatavad väärtused asuvad riigimaadel.

2.5. Kaitsekord

2.5.1. Kaitsekorra kavandamine

Riigimetsa Majandamise Keskus koostöös ekspertidega (Asko Lõhmus, Anneli Palo, Indrek Tammekänd ja Renno Nellis) valisid välja ökoloogiliselt sobivad alad, mille alusel tehti ettepanek laane- ja salumetsade kaitseks uute kaitsealade moodustamiseks.

Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagab kaitsealadel asuvate väärtuslike metsakoosluste kaitse ja arengu ning liikidele soodsa seisundi säilimise ning on proportsionaalne saavutatavale efektile.

Kaitsealade kaitse-eeskiri seab kitsendused omandiõigusele (Eesti Vabariigi põhiseaduse (edaspidi *PS*) § 32). Keskkonda mõjutava tegevuse õigusliku regulatsiooni aluseks on *PS* §-st 5 tulenev loodusvarade ja loodusressursside kui rahvusliku rikkuse säästva kasutamise põhimõte. Elu- ja looduskeskkonna säästmise ja sellele tekitatud kahju hüvitamise kohustus tuleneb *PS* §-st 53. Tulenevalt *PS* §-dest 5, 32 ja 53 ning keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja looduskaitseaduse alusel võib omandiõigust piirata. Omandiõiguse põhiolomuse säilimiseks peavad seadusest tulenevad piirangud olema proportsionaalsed ehk piirangu eesmärgi saavutamiseks sobivad, vajalikud ja mõõdukad. Kaitse-eeskirjaga piirangute seadmise eesmärgiks on alal leiduvate loodusväärtuste säilimine. Alale kaitse tagamisega ja tegevustele piirangute seadmisega ala loodusväärtused säilivad, loodusväärtusi kahjustavate tegevuste elluviimisel need hävivad.

Vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele on kaitsealad tervikuna määratud (hooldatavateks) sihtkaitsevöönditeks. Sihtkaitsevöönd on kaitseala maa- või veeala seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike koosluste säilitamiseks.

Käesolev kaitse-eeskirja eelnõu ei reguleeri kaitsealadel kalapüüki ega sõitmist veekogudel, kuna aladel ei ole veekogusid, millel oleks mõistlik kala püüda ja ujuvvahendiga sõita. Samuti ei kasva kaitsealadel pilliroogu ega adru ja sellest tulenevalt ei ole vajadust reguleerida kaitse-eeskirjas nende varumist. Kaitsealadel ei ole poollooduslikke kooslusi, mis oleksid looduskaitsealalt olulised ja vajaksid hooldamist ja seetõttu ei käsitleta kaitse-eeskirjas nendega seotud tegevust.

2.5.2. Sihtkaitsevööndi kaitsekord

2.5.2.1. Lubatud tegevused

Kaitse-eeskirja kohaselt on inimestel lubatud kaitsealadel viibida ning korjata marju, seeni ja

muid metsa kõrvalsaadusi ning pidada jahti, välja arvatud Varbla sihtkaitsevööndis merikotka pesitsusajal 15. veebruarist 31. juulini ning Kassilaane, Nulga, Supsi ja Ruusamäe sihtkaitsevööndis väike-konnakotka pesitsusajal 15. märtsist 31. augustini. Erisus inimeste viibimisele sihtkaitsevööndis keelatud ajal kehtib kaitseala valitseja nõusolekul teostatavale teadustegevusele, kaitseala kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud tegevusele ning järelevalve- ja päästetöödele. Liikumispiirangu ajad merikotka ja väike-konnakotka häirimatu pesitsemise tagamiseks tulenevad looduskaitseseadusest, merikotka kaitse korraldamise tegevuskavast, väike-konnakotka kaitse korraldamise tegevuskavast, suur-konnakotka kaitse korraldamise tegevuskavast, keskkonnaministri 21. juuli 2010. a määrusest nr 33 „Merikotka püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri”, keskkonnaministri 19. aprilli 2010. a määrusest nr 12 „Väike-konnakotka püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri” ja keskkonnaministri 3. juuli 2006. a määrusest nr 43 „Must-toonekure ja suur-konnakotka püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri”. Must-toonekure puhul ei ole liikumispiirangut rakendatud, kuna viimastel aastatel ei ole tema pesapuud Pikknurme looduskaitsealalt leitud. Varasemaid pesitsusi ja puistu struktuuri arvestades saab ikkagi metsa liigile sobivaks elupaigaks lugeda ning pole välistatud, et liik taastasustab ala. Pesa leidmisel saab rakendada liikumiskeeldu lähtuvalt looduskaitseseaduse §-st 50. Inimeste viibimine lindude pesitsusajal on keelatud, kuna sel ajal on liigid häirimise suhtes väga tundlikud. Piirang on vajalik pesitsusedukuse suurendamiseks.

Telkimine ja lõkke tegemine on lubatud kohas, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud. Muudel juhtudel on telkimine ja lõkke tegemine lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul. Reguleerimata telkimine ja lõkke tegemine seavad ohtu kaitseväärtuste säilimisele (häirimine, tallamine, prahistamine, ebaseaduslikud lõkkekohad, puude raie lõkke tegemise eesmärgil, metsatulekahjud jne). Erandkorras võib kaitsealal telkimiseks ja lõkke tegemiseks loa anda kaitseala valitseja, kui see ei kahjusta kaitse-eesmärgiks seatud koosluste ja liikide seisundit ega takista kaitse-eesmärkide saavutamist. Kaitseala valitseja ei kooskõlasta telkimist ja lõkke tegemist liikumispiiranguga võõndis liikumispiirangu ajal (kui tegemist pole just kaitseala valitseja nõusolekul teostatava teadustegevuse, kaitseala kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud tegevuse või järelevalve- ja päästetööga), kuna tegemist on häiringuga, mis võib avaldada negatiivset mõju lindude pesitsusele. Telkimine ja lõkke tegemine liikumispiiranguga võõndis väljaspool kaitse-eesmärgiks seatud lindude pesitsusaega on samuti lubatud kaitseala valitseja nõusolekul.

Lubatud on kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine, välja arvatud määruse § 7 lõikes 1 sätestatud ajal Varbla, Kassilaane, Nulga, Ruusamäe ja Supsi sihtkaitsevööndis. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul. Rahvaürituste korraldamine liikumispiiranguga võõndis liikumispiirangu ajal, ei ole lubatud ja kaitse-eeskirjaga ei anta võimalust selle kaalumiseks, sest tegemist on häiringuga, mis võib avaldada negatiivset mõju lindude pesitsusele. Kuni 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine liikumispiiranguga võõndis väljaspool kaitse-eesmärgiks seatud lindude pesitsusaega on lubatud, rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul. Rahvaüritus on antud määruse järgi igasugune korraldatud kogunemine. Sihtkaitsevööndid on ette nähtud vanade metsakoosluste säilitamiseks ja taastamiseks ning kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks ja parandamiseks, mistõttu külastajate massiline viibimine võib kahjustada kaitse-eesmärgi saavutamist. Selleks et tagada koosluste ja kaitsealuste liikide elupaikade soodne seisund, tuleb piirata rahvaüritustel osalejate arvu ning suunata üritused kohtadesse, kus nende mõju kooslustele ja liikidele oleks minimaalne. Piirarv 50 on käsitletav grupina, milleks on bussitais rahvast, kuid seda ületav kujutab ohtu loodusväärtustele. Osalejate arvu piirang jätab kaitseala valitsejale võimaluse jälgida kaitseala kasutust ja vajaduse korral koormust suunata või hajutada. Mitmed kaitsealad on kasutatavad ka sõjalisteks õppusteks. Piirarv 50 on üldjuhul orienteerumiseks ja taktikaõppusteks sobiv, sest

need toimuvad üldjuhul väikeste gruppidenä, kus osalejad valivad teekonna ise – see hajutab tallamiskoormuse maapinnale ega ohusta kooslusi.

Lubatud on olemasolevate ehitiste hooldustööd, välja arvatud määruse § 7 lõikes 1 sätestatud ajal Varbla, Kassilaane, Nulga, Ruusamäe ja Supsi sihtkaitsevööndis. Kaitsealadel leidub mitmeid ehitisi: puhkeotstarbeks rajatud puhkealasid, radu ja nendega seotud tootmisotstarbeta rajatisi, asulatevahelisi ja kaitseala kõrval paiknevaid katastriüksuseid teenindavaid teid ning elektri- ja sidevõrgu rajatisi. Eelnimetatud ehitiste ja rajatiste korrashoid on oluline kaitse-eesmärgist lähtuvalt või kohalikku eluolu silmas pidades. Liikumispiiranguga aladel tuleb olemasolevate ehitiste hooldustöödel arvestada liikumispiiranguga. Olemasolevate ehitiste hooldamine liikumispiiranguga vööndis väljaspool kaitse-eesmärgiks seatud lindude pesitsusaega ei ohusta kaitseala kaitse-eesmärke. Hooldustööde all peetakse silmas töid, mis ei ole ehitamine.

Ehitusseadustiku § 97 lõike 1 kohaselt tuleb teed ja tee toimimiseks vajalikud rajatised korras hoida viisil, et need vastaksid nõuetele ning oleksid tagatud tingimused ohutuks liiklemiseks. Tee seisundinõuded on kehtestatud ehitusseadustiku § 97 lõike 2 alusel. Kaitsekorraga ei takistata ega seata kooskõlastamise kohustust tee seisundinõuete täitmiseks vajaminevate tegevuste elluviimiseks, sealhulgas minimaalse külgnähtavusala tagamiseks. Kaitsekorra planeerimisel on arvestatud, et alale jääb kattega teid (kattega tee on tee, mille sõidu- või käiguosa pinna moodustab orgaanilise või mineraalse sideainega töödeldud mineraalmaterjali kiht, näiteks asfaltbetoonkate, tsementbetoonkate, mustkate), millel tuleb tagada kas teine või esimene seisunditase, mis eeldab maanteel vastavalt kas 2 või 1 m laiuse külgnähtavuse tagamist (külgnähtavust arvestatakse tee külakraavi välisservast või selle puudumisel mulde alumisest servast) ning teise seisunditaseme maanteede ristmikel (20 m ristmikust) veel lisaks 5 m laiuse külgnähtavuse tagamist (maanteeristmikel, kus lubatud piirkiirus on üle 50 km/h ja puudub valgustus). Alale jääb ka kruusakattega maanteid, mis peavad vastama teisele või esimesele seisunditasemele, mis eeldab maanteel 1 m laiuse külgnähtavuse tagamist ning ristmikel (10 m ristmikust) veel lisaks 5 m laiuse külgnähtavuse tagamist (maanteeristmikel, kus lubatud piirkiirus on üle 50 km/h ja puudub valgustus). Laiemate külgnähtavusalade loomiseks on vajalik Keskkonnaameti kooskõlastus, sest need võivad juba kahjustada kaitseala kaitse-eesmärke või nende saavutamist. Keskkonnaamet loeb olemasolevate ehitiste hooldustööde alla ka tee osa asendamist samaväärsega, kuna see võib osutuda vajalikuks tee seisundinõuete täitmiseks. Tee osa asendamine samaväärsega on tegevus, mille käigus tee kahjustused kõrvaldatakse ja kulunud või kahjustatud osa asendatakse (kattega teele ühe- ja kahekihilise ülekatte tegemine, kui alumisi kihte ei asendata; jalgratta- ja jalgte, jalgte, jalgrattate ja kõnnitee remontimine; pindamine; pikiroobaste remontimine; kruusateede remontimine; teepeenarde remontimine; veeviimarite remontimine ja vahetamine; liikluskorraldusvahendite remont ja vahetamine). Tee rajamist (tegevus, mille tulemusena tekib uus tee, sild, viadukt või tunnel), olemasoleva tee ümberehitamist (ehk rekonstrueerimine – tegevus, mille tulemusel muutuvad olemasoleva tee omadused oluliselt, ümberehitamisena käsitletakse eelkõige tee kandevõime olulist muutmist, ristmiku tüübi muutmist või silla, viadukti või tunneli kande- või jäigastavate konstruktsioonide muutmist), tee laiendamist (tegevus, mille käigus muudetakse olemasolevat teed sellele juurde- ehk külge ehitamisega, laiendamiseks käsitletakse eelkõige tee klassi muutmist ning täiendavate sõiduradade või parkimiskohtade ehitamist) ja tee lammutamist (tegevus, mille tulemusena eemaldatakse teelt vähemalt kogu katend ning tee ei ole enam inimeste, sõidukite või loomade liikumiseks ja liiklemiseks ette nähtud) ei loeta olemasolevate ehitiste hooldustööde alla ning need on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul. Olemasolevate ehitiste hooldustööde all teede seisundinõuete ja tee osa asendamist samaväärsega lubatakse ilma kaitseala valitseja nõusolekuta, et vähendada halduskoormust. Enamasti on tegemist aladega, kus kaitsekorraga seatakse võimalused loodusväärtuste väljakujunemiseks.

Olemasolevate ehitiste hooldustööde alla mõeldakse teemaale ja teele kukkunud puude, üksikute kukkumisohtlike puude (tugevalt tee poole kaldunud) ning teemaale ulatuvate okste eemaldamist liiklusohutuse tagamiseks. Olemasolevate ehitiste hooldustööde alla liigitub ka matka- ja terviseradadele, mis on Keskkonnaameti nõusolekul selleks rajatud ja tähistatud, maha langenud puude ning üksikute kukkumisohtlike (tugevalt rajale kaardunud) puude eemaldamine. Olemasolevate ehitiste hooldustöö käigus on kaitsealal lubatud ka üksikute väljaspool kaitseala paiknevaid ja ehitusregistrisse kantud hooneid ohustavate puude langetamine.

Kaitsealal on lubatud ka sõidukiga ja maastikusõidukiga sõitmine teedel ning jalgratastega sõitmine teedel ja radadel. Ehitusseadustiku § 92 lg 1 kohaselt on tee inimeste, sõidukite või loomade liikumiseks või liiklemiseks ettenähtud rajatis. Kaitseala teedel sõidukiga ja maastikusõidukiga sõitmisele kohalduvad liiklusseaduses sätestatud nõuded ja piirangud. Sealhulgas tuleb arvestada, et maastikusõidukit tohib teel liikumiseks kasutada liiklusseaduse §-s 154 nimetatud juhul, st jõgede, teede ja muude takistuste ületamiskohtades ning lumega kaetud teel, mis ei ole mootorsõidukitele ajutiselt läbitav, ning teel, kus seda lubab sellekohane liikluskorraldusvahend, samuti politsei- ja tollitöötajad ametiülesannete täitmisel, haige toimetamisel haiglasse, päästetööde tegemisel ning muudel juhtudel, mis on seotud ametiülesannete täitmisega (nagu elektri- ja sideliinide hooldus- ja parandustööde tegemine või muud sellised tegevused). Metsasiht on metsakvartaleid eraldav sirge, pikk ja kitsas puudevaba ala metsas. Sõidukiga metsasihil viibimist loetakse väljaspool teed sõitmiseks. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine on lubatud üksnes järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud tegevustel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevustel ning kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel. Sõidukiga võib väljaspool teid ja maastikusõidukiga võib sõita kaitse-eeskirjaga lubatud tegevustel (sealhulgas liinirajatiste hooldustöödel, jahisaaduste väljaveol, maaparandussüsteemide hoiutöödel, loodusliku veerežiimi taastamisel, koosluste kujundamisel, kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalikel tegevustel ja väljaspool kaitseala paiknevate katastriüksuste sihtotstarbeliseks kasutamiseks vajalikel tegevustel alternatiivse võimaluse puudumisel), järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitseja poolt kooskõlastatud ja korraldatavatele tegevustel ning kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel. Need erisused tulenevad osaliselt looduskaitseaduse § 30 lõikest 3. Erisus tehakse kaitse-eeskirjaga lubatud tegevuste elluviimiseks, arvestades asjaoluga, et sõidukiga sõitmisel väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmisel tekkivaid ohte loodusväärtustele hinnatakse tegevuse lubamisel.

Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud olemasolevate maaparandussüsteemide hoiutööd ja loodusliku veerežiimi taastamine. Piirangu eesmärk on anda kaalutlusotsuse tegemise võimalus maaparandussüsteemide hoiutöödele, kuna alati ei ole tegevus kaitse-eesmärgile kahjulik. Maaparandussüsteem on maaparandusseaduse tähenduses maatulundusmaa viljelusväärtuse suurendamiseks ja keskkonnakaitseks vajalike ehitiste kogum, mis on kinnisasja oluline osa tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 54 lõike 1 tähenduses. Maaparandussüsteemide hoiutööd, milleks on vajalik kaitseala valitseja nõusolek, on näiteks puittaimestiku raiumine, veejuhtme sügavuse ja põhjalaiuse taastamine sette eemaldamisega, truubi ja regulaatori settest puhastamine, truubiotsakute korrastamine ja voolutakistuse eemaldamine. Kui eemaldatakse voolutakistusena üksikuid esemeid, nagu langenud puud, suuremad kivid ja prügi, ei ole vaja kaitseala valitseja nõusolekut, kuid arvestama peaks liikumispiiranguga. Veerežiimi taastamise võimalus on kaitse-eeskirja jäetud juhiks, kui selleks peaks ilmnenema kaitsealustest liikidest või kooslustest tulenev vajadus. Kaalutlusotsus on vajalik, kuna maaparandussüsteemide hoiutööde ja veerežiimi taastamise mõju sõltub konkreetse tegevuse mahust ja asukohast, mida pole võimalik ette näha. Hoiutööd on vajalikud, et tagada olemasolevate, ka väljapoole kaitseala

jäävate suuremate maaparandussüsteemide funktsioneerimine. Kaalutlusotsustel tuleb arvestada, et kraavid mõjutavad koosluste looduslikku arengut: teiseneb kasvukohatüüpides taimkate (sealhulgas puistud), võib toimuda turvaspinnase lagunemine (kõdusoostumine) ning näiteks sõnajala kasvukohatüüpide hulga ja pinna vähenemine. Veerežiimi taastamine kraavide sulgemise teel võib osutada vajalikuks, kuna inimese kaasabita ei pruugi alad taastuda või taastuvad väga aeglaselt. Loodusliku veerežiimi taastamiseks tehakse töid kaitsekorralduskava alusel. Kinnisasja sihtotstarbe muutmisel võetakse arvesse Maaparandusseaduse § -s 51 sätestatud tingimusi. Samas leidub laane- ja salumetsakooslusi, mis on sekundaarse tekkega (tekkinud kraavide rajamisega) ja mille loodusliku veerežiimi taastamisega satuvad ohtu kaitsealused liigid. Veerežiimi taastamine sellistes kohtades mõjuks kaitseväärtustele negatiivselt ning nendel aladel võib tekkida vajadus kraavide säilitamiseks ja korrashoidmiseks. Tee servades paiknevad kraavid on tee lahutamatud osad ning seal tuleb tegevuste elluviimisel lähtuda olemasolevate ehitiste hooldustööde punktist.

Kaitseala valitseja nõusolekul lubatakse tegevust, mis on vajalik väljaspool kaitseala paiknevate kinnistute sihtotstarbeliseks kasutamiseks alternatiivse võimaluse puudumisel. Erisus annab muuhulgas võimaluse kaitsealaga ümbritsetud katastriüksuse sihtotstarbeliseks kasutamiseks vajaliku ligipääsu rajamiseks (sealhulgas metsa väljaveoks), kui puuduvad alternatiivsed võimalused (eelistades lühimat teed ning kohta, kus negatiivne mõju kaitseala väärtustele on kõige väiksem), ning sidevõrkude rajamiseks. Erisus on loodud kaitsealaga ümbritsetud maatulundusmaa sihtotstarbega eramaade kasutamise võimaldamiseks. Kinnistute sihtotstarbelise kasutamise all mõistetakse kaitsealaga ümbritsetud maa kasutamist vastavalt katastriüksuse sihtotstarbele, st maatulundusmaa sihtotstarbega kinnistute puhul maa kasutamist metsamajandamiseks ja seda toetavateks tegevusteks.

Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud ka koosluste kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile ning kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus. Kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus peab tuginema liigi tegevuskavale. Kuna tegemist on spetsiifiliste tegevusega, siis on igakordsel planeerimisel vajalik kaasata ekspert, et tagada kaitseväärtuste säilimine. Koosluste kujundamine tähendab üldjuhul metsakoosluse kujundamist, et aidata kaasa looduslikkuse taastumisele, olemasolevate kasvukohatüüpide seisundi paranemisele, kasvukohatüübile omase loodusliku puistu struktuuri saavutamisele ja mitmekesisuse suurenemisele (sealhulgas liigilisele mitmekesisusele). Metsakooslusi kujundatakse kaitsekorralduskava alusel, kus pannakse paika koosluse kujundamist vajavad alad, kujundamise viisid ja tingimused.

2.5.2.2. Vajalikud tegevused

Kaitseala metsakoosluste loodusliku ilme taastamiseks on vajalik puu ja põõsarinde kujundamine. Metsakoosluste kujundamine võib vajalikuks osutada puhtkuusikutes, kuna inimese kaasabita ei pruugi alade looduslikkus taastuda või taastub väga aeglaselt. Koosluse kujundamise abil saab kaasa aidata metsa bioloogilise mitmekesisuse suurenemisele. Bioloogiliselt mitmekesisem mets pakub rohkem elupaiku eri liikidele ja aitab paremini kaasa kaitsealuste liikide levimisele.

2.5.2.3. Keelatud tegevused

Kooskõlas kaitse-eeskirjas sätestatud erisustega on keelatud majandustegevus (välja arvatud kaitseala valitseja nõusolekul tehtav tegevus, mis on vajalik väljaspool kaitseala paiknevate kinnistute sihtotstarbeliseks kasutamiseks alternatiivse võimaluse puudumisel), loodusvarade kasutamine ning uute ehitiste püstitamine (välja arvatud kaitseala valitseja nõusolekul tee,

tehnovõrgu rajatise või tootmisotstarbeta rajatise püstitamine).

Vastavalt majandustegevuse seadustiku üldosa seadusele on majandustegevus iga iseseisvalt teostatav, tulu saamise eesmärgiga püsiv tegevus, mis ei ole seadusest tulenevalt keelatud. Tegevus, mille suhtes on kehtestatud teatamis- või loakohustus, loetakse samuti majandustegevuseks ka juhul, kui selle eesmärk ei ole tulu saamine. Seega kõik kaitse-eeskirja kaitsekorra peatükis reguleeritud tegevused, mis on määrusega lubatud ja mida tehakse tulu saamise eesmärgiga, ning tegevused, mis on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul ja millega kaasneb teatamis- või loakohustus, on kaitsealal lubatud majandustegevused. Kaitse-eeskirjaga lubatakse majandustegevust, mis ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärki või seisundit.

Kaitsealal on keelatud, arvestades käesolevas määruses sätestatud erisustega, ka loodusvarade kasutamine. Kaitsealadel asuvaid loodusvarasid ei arvestata tarbimisvaruna. Loodusvarade kasutamine (välja arvatud marjade, seente ja metsa muude kõrvasaaduste korjamine, jahipidamine ning kalapüük) on keelatud, sest nende kasutamine kahjustab kaitseala kaitse-eesmärki.

Uute ehitiste püstitamise keeld on vajalik loodusliku mitmekesisuse säilitamiseks. Globaalselt on metsades kõige suurem bioloogilise mitmekesisuse tase, kui pidada silmas liike, geneetilist materjali ja ökoloogilisi protsesse.

Erisus on tehtud tee, tehnovõrgu rajatise või tootmisotstarbeta rajatise püstitamiseks. Kaitseala valitseja nõusolekul tootmisotstarbeta rajatiste püstitamine võimaldab paigaldada loodushariduse eesmärgil külastuskorralduslikke rajatise (tähised, infotahvlid, viidad), millel on tähtis osa külastajatele info jagamisel ning nende häirimistundlikest väärtustest eemale juhtimisel. Lisaks tuleb vastavalt looduskaitseadusele tähistada kõik kaitseala võõndid. Looduskaitseadusest tulenevat tohib sihtkaitsevõõndis lubada tee, tehnovõrgurajatise või tootmisotstarbeta ehitise püstitamist kaitsealal paikneva kinnistu, kaitseala või riigikaitse tarbeks. Antud juhul on loodud laiem erisus, et luua võimalus ka olemasolevate tehnovõrgurajatiste ja teede rekonstrueerimiseks (ümberehitamine, mille tulemusel muutuvad olemasoleva ehitise või rajatise omadused oluliselt), sest need ei ole otseselt kaitseala, kaitsealal paikneva kinnistu ega riigikaitse tarbeks rajatud. Kaitseala valitseja nõusolekul uue tee, tehnovõrgu rajatise (sealhulgas maapinnal, maapõues ning õhuruumis ehitatavad tehnovõrgud ja –rajatised, milleks võivad olla kütte-, veevarustus- või kanalisatsioonitorustikud, elektrooniline side, elektrivõrk, nõrkvoolu-, küttegaasi- või elektripaigaldised, surveadmetik ja nende teenindamiseks vajalikud ehitised) ja tootmisotstarbeta rajatise püstitamise erisus on vajalik, et võimaldada ka kaitsealaga ümbritsetud või kaitseala servas paikneva katastriüksuse sihtotstarbelist kasutamist (kinnisasja eesmärgipäraseks kasutamiseks või majandamiseks vajalik, kusjuures ehitamine ei ole kaitsealale jäävat kinnisasja kasutamata võimalik või nende ehitamine teises kohas põhjustaks ülemääraseid kulutusi). Veel on tee, tehnovõrgu rajatise või tootmisotstarbeta rajatise püstitamisele kehtestatud erisus vajalik Raplamaa maakonnaplaneeringut täpsustava teemaplaneeringu „Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn–Pärnu–Ikla (Via Baltica) trassi asukoha täpsustamine km 44,0-92,0 ” elluviimiseks, sest Märjamaa looduskaitseala läbiva teelõigu osas on ette nähtud olemasoleva tee laiendamine (I klassi maanteele vastavaks), sealhulgas Haimre liiklussõlme väljaarendus ning Liivaküla-Äntu looduskaitseala osas, kus maakonnaplaneeringut täpsustava teemaplaneeringuga on ette nähtud jalg- ja jalgrattatee rajamine, mis eeldab olemasoleva trassi laienemist.

2.5.2.4. Tegevuste kooskõlastamine kaitseala valitsejaga

Tegevused, mis on keelatud, kui selleks ei ole kaitseala valitseja nõusolekut, on määratud

vastavalt looduskaitseaduse § 14 lõikele 1. Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoiminguid, kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut, jahiulukeid lisasööta, lubada ehitada ehitusteatisel kohustusega või ehitusloakohustuslikku ehitist, seada projekteerimistingimusi ja anda ehitusluba ning rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatisi.

Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamist või kaitseala seisundit. Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärasest ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

Praktikas on tingimuste esitamine kõige enam kasutatav võtte, millega välditakse kaitsealadel majandustegevuse kahjustavat mõju. Enamasti ei keelata tegevust, mis on kaitse-eeskirjas lubatud kaitseala valitseja nõusolekul, vaid püütakse kaalutusõiguse kaudu leida lahendusi, kus tegevus loodusväärtusi ei kahjusta, ühitades looduskaitse ja arendushuvid.

3. Menetluse kirjeldus

Alade kaitse alla võtmise menetlus algatati 3. märtsi 2017. a käskkirjaga nr 260 „Salu- ja laanemetsa looduskaitsealade kaitse alla võtmise ja kaitse-eeskirja menetluse algatamine” ning 12. detsembri 2017. a käskkirjaga nr 1204 „Täiendavate salu- ja laanemetsa looduskaitsealade kaitse alla võtmise ja kaitse-eeskirja menetluse algatamine”.

3. märtsi 2017. a käskkirjaga algatati Kariste (sulgudes on praegu kasutatavad nimekujud: Erete-Niguli, Kuninga-Rimmu, Naistevalla), Karisöödi (Karisöödi, Hõpõsaarõ-Katõsilla), Kursi (Pikknurme), Laekannu (Luusikametsa, Oti) ja Massumetsa looduskaitseala kaitse alla võtmine. 12. detsembri 2017. a käskkirjaga Aamse (Tammikumetsa), Aandu, Aavere, Alupere, Auga, Kaisa, Kapu, Kassilaane, Kiviõli, Kunila, Kurisoo metsa, Kõõvistmäe, Käbiküla, Kaku, Kärü, Laanekolli, Liivaküla-Äntu, Lüsingi metsa (Lüsingumetsa), Mahtra metsa (Mahtrametsa), Märjamaa, Nulga, Ojasoo-Kantküla, Paatsa, Pilpa, Põdrangu, Rangu, Ransi, Rava metsa (Ravametsa), Rünga, Salutaguse, Siniallikate, Sooniste, Tagametsa, Tarakvere, Tatruse, Teringi metsa (Teriingimetsa), Tiisatu, Tilla, Tirbiku, Tõrasoo metsa, Tähemaa, Ubarimetsa, Uniküla, Valkla, Vana-Kuuste, Varbola, Viira, Visela ja Voka looduskaitseala kaitse alla võtmine.

Looduskaitsealade kaitse-eeskirja avalik väljapanek toimus 18. juunist 30. juulini 2018. a piirkondlikes Keskkonnaameti kontorites ning Keskkonnaameti veebilehel www.keskkonnaamet.ee.

Teated kaitse-eeskirja avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu (toimub vastavasisulise ettepaneku alusel) kohta ilmusid 15. juunist 20. juunini eri ajalehtedes: ühes üleriigilises ja kaheteistkümnes kohalikus ajalehes (vt tabel 3).

Tabel 3. Avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu teated ajalehtedes

Kuupäev	Ajaleht	Leviala
15. juuni 2018. a	Postimees	üleriigiline

15. juuni 2018. a	Harju Elu	Harju maakond
15. juuni 2018. a	Lõuna-Eesti Postimees	Põlva, Valga ja Võrumaa maakond
15. juuni 2018. a	Tartu Postimees	Tartu maakond
16. juuni 2018. a	Põhjarannik	Ida-Viru maakond
16. juuni 2018. a	Vooremaa	Jõgeva maakond
16. juuni 2018. a	Järva Teataja	Järva maakond
16. juuni 2018. a	Lääne Elu	Lääne maakond
16. juuni 2018. a	Virumaa Teataja	Lääne-Viru maakond
16. juuni 2018. a	Pärnu Postimees	Pärnu maakond
16. juuni 2018. a	Sakala	Viljandi maakond
19. juuni 2018. a	Saarte Hääl	Saare maakond
20. juuni 2018. a	Raplamaa Sõnumid	Rapla maakond

Ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ilmus kaitse-eeskirja avalikustamise teade 13. juunil 2018. a.

Looduskaitseaduse §-s 9 sätestatud kaitse alla võtmise menetluse käigus saadeti teade kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamise kohta Maanteeametile, Riigimetsa Majandamise Keskusele ning 37 kohalikule omavalitsusele (vt tabel 4). Kohalikele omavalitsustele saadetud kirjaga paluti vallavalitsuse kodulehel avaldada teade kaitsealade moodustamise ja avaliku väljapaneku kohta. Septembris, pärast avalikku väljapanekut, selgus, et tehnilistel põhjustel ei jõudnud avalikustamise teade Haapsalu ja Narva-Jõesuu linnavalitsusse ning Kastre, Kuusalu, Lääneranna, Mulgi, Mustvee, Märjamaa ja Peipsiääre vallavalitsusse. Määruse „Laane- ja salumetsade kaitseks looduskaitsealade moodustamine ja kaitse-eeskiri ” eelnõu, seletuskiri ning kaitsealade välis- ja sihtkaitsevööndite piirid edastati eelnimetatud üheksale omavalitsusele uuesti tutvumiseks ja arvamuse avaldamiseks. Ettepanekud paluti edastada kirjalikult aadressil info@keskkonnaamet.ee hiljemalt 25. septembriks 2018. a.

Tabel 4. Kohalikud omavalitsused, kellele saadeti avalikustamise teade (e-posti aadressiga)

Kohalik omavalitsus	e-posti aadress	Kiri kohale läinud
Antsla Vallavalitsus	vald@antsla.ee	Jah, kirja kättesaamise kinnitus
Haapsalu Linnavalitsus	hlv@haapsalulv.ee	Saadeti uuesti, esitas ettepaneku
Haljala Vallavalitsus	haljala@haljala.ee	Jah, kirja kättesaamise kinnitus
Jõelähtme Vallavalitsus	kantselei@joelahtme.ee	Jah, kirja kättesaamise kinnitus
Jõgeva Vallavalitsus	info@jogeva.ee	Jah, registreeritud Jõgeva Vallavalitsuse avalikus dokumendiregistris
Järva Vallavalitsus	info@jarva.ee	Jah, esitas ettepanekuid
Kadrina Vallavalitsus	kadrina@kadrina.ee	Jah, kirja kättesaamise kinnitus
Kambja Vallavalitsus	vald@ylenurme.ee	Jah, kirja kättesaamise kinnitus
Kastre Vallavalitsus	vald@kastre.ee	Saadeti uuesti, kirja kättesaamise kinnitus
Kehtna Vallavalitsus	kehtna@kehtna.ee	Jah, kirja kättesaamise kinnitus
Kohila Vallavalitsus	vallavalitsus@kohila.ee	Jah, kirja kättesaamise kinnitus
Kose Vallavalitsus	vald@kose.ee	Jah, kirja kättesaamise kinnitus
Kuusalu Vallavalitsus	vallavalitsus@kuusalu.ee	Saadeti uuesti, kirja kättesaamise kinnitus
Luunja Vallavalitsus	luunjavv@luunja.ee	Jah, kirja kättesaamise kinnitus
Lääneranna Vallavalitsus	vallavalitsus@laaneranna.ee	Saadeti uuesti, kirja kättesaamise kinnitus

Lüganuse Vallavalitsus	valitsus@lyganuse.ee	Jah, kirja kättesaamise kinnitus
Mulgi Vallavalitsus	mulgi@mulgivald.ee	Saadeti uuesti, kirja kättesaamise kinnitus
Mustvee Vallavalitsus	info@mustvee.ee	Saadeti uuesti, registreeritud Mustvee Vallavalitsuse avalikus dokumendiregistris
Märjamaa Vallavalitsus	marjamaa@marjamaa.ee	Saadeti uuesti, registreeritud Märjamaa Vallavalitsuse avalikus dokumendiregistris
Narva-Jõesuu Linnavalitsus	info@narva-joesuu.ee	Saadeti uuesti, registreeritud Narva-Jõesuu Linnavalitsuse avalikus dokumendiregistris
Peipsiääre Vallavalitsus	vald@peipsivald.ee	Saadeti uuesti, registreeritud Peipsiääre Vallavalitsuse avalikus dokumendiregistris
Põhja-Sakala Vallavalitsus	info@pohja-sakala.ee	Jah, kirja kättesaamise kinnitus, esitas ka ettepanekud
Põltsamaa Vallavalitsus	info@poltsamaa.ee	Jah, kirja kättesaamise kinnitus
Pärnu Linnavalitsus	linnavalitsus@parnu.ee	Jah, kirja kättesaamise kinnitus
Rapla Vallavalitsus	rapla@rapla.ee	Jah, kirja kättesaamise kinnitus
Rõuge Vallavalitsus	vald@rauge.ee	Jah, kirja kättesaamise kinnitus
Räpina Vallavalitsus	vald@rapina.ee	Jah, kirja kättesaamise kinnitus
Saaremaa Vallavalitsus	vald@saaremaavald.ee	Jah, kirja kättesaamise kinnitus, esitas ka ettepanekud
Saue Vallavalitsus	info@sauevald.ee	Jah, kirja kättesaamise kinnitus
Tapa Vallavalitsus	vallavalitsus@tapa.ee	Jah, kirja kättesaamise kinnitus
Toila Vallavalitsus	toilavv@toila.ee	Jah, registreeritud Toila Vallavalitsuse avalikus dokumendiregistris
Tõrva Vallavalitsus	torva@torva.ee	Jah, esitas ettepanekud
Türi Vallavalitsus	vallavalitsus@tyri.ee	Jah, kirja kättesaamise kinnitus
Valga Vallavalitsus	valga@valga.ee	Jah, kirja kättesaamise kinnitus
Viljandi Vallavalitsus	viljandivald@viljandivald.ee	Jah, kirja kättesaamise kinnitus
Vinni Vallavalitsus	vallavalitsus@vinnivald.ee	Jah, kirja kättesaamise kinnitus
Väike-Maarja Vallavalitsus	valitsus@v-maarja.ee	Jah, esitas ettepanekud

Lisaks saadeti teavitus kaitse-eeskirja avalikustamisest 35 katastriüksuse 43 maaomanikule (vt tabel 5, teavitus saadeti lihtkirjaga), kelle maatükk jääb kaitseala keskele või serva ja sellele pääsemiseks puuduvad olemasolevad teed. Maa sihtotstarbeliseks kasutamiseks võib osutuda vajalikuks ligipääsutee rajamine läbi loodava kaitseala ja seda saab teha üksnes kaitseala valitseja nõusolekul.

Tabel 5. Kaitseala keskel (kuid mitte kaitseala territooriumil) ja servades paiknevad katastriüksused, mille omanikke teavitati kaitse-eeskirja avalikustamisest.

Kaitseala	Katastriüksuse nimi	Katastriüksuse tunnus	Maaomanike arv
Karisöödi	Lilleoja	49301:004:0152	4
	Kallaste	49301:004:0242	1
	Paepää	49301:004:0020	1

	Kolga	49301:004:0732	1
	Lubjaahju	49301:004:0019	1
	Toomemäe	49301:004:0018	1
	Peetri	49301:003:0087	1
	Põdraniidu	49301:003:1170	1
	Raudsepa	49301:003:0047	2
	Mäe	49301:003:0031	1
	Põrgupõhja	49301:003:0152	1
	Miti	49301:003:1060	1
	Metsa	49301:003:0038	1
Kuninga-Rimmu	Okkaru mets	19202:001:0262	1
Massumetsa	Kääbaste	86301:004:0362	1
	Muti	86302:003:0131	2
Naistevalla	Paju	36001:005:0482	1
	Eest-Selge	36001:005:0653	2
Nulga	Luha	70702:002:0020	1
Pikknurme	Lepiku	61606:002:0280	1
	Silma	61606:002:0063	1
	Kensa	61102:003:0046	1
	Lätimetsa	61101:002:0014	1
	Matsi	61101:002:0603	1
	Miku	61606:002:0384	1
	Otsa	61606:002:0922	1
Ransi	Variko	20801:002:0870	2
	Eve 2	20801:002:1870	1
	Hiie	20801:002:0250	1
Ravametsa	Nilbi	13402:002:0270	1
	Ranna	13402:002:0872	2
Siniallikate	Jõe	33701:001:0104	1
	Kuke	33701:002:0239	1
	Tade-Aasa	33701:002:0561	1
Tammikumetsa	Vana-Nigula	67401:011:0060	1
KOKKU	35 katastriüksust		43

Avalikul väljapanekul esitas arvumusi ja ettepanekuid Riigimetsa Majandamise Keskus, Maanteeamet, Anneli Palo (Tartu Ülikool), Keskkonnaagentuur, kuus kohalikku omavalitsust, ning kuus maaomanikku, kelle maa hakkab paiknema kaitseala kõrval või servas. Esitatud ettepanekud ja arvamused koos Keskkonnaameti otsusega või seisukohaga on leitavad tabelist 6. Tapa ja Antsla vallavalitsus teavitasi, et neil puuduvad ettepanekud määruse eelnõu, seletuskirja ning kaitseala piiride kohta.

Tabel 6. Avalikul väljapanekul esitatud ettepanekud

Katastriüksus, omanik	Ettepanek/arvamus	Tulemus (KeA otsus)
Maanteeamet	1. Ettepanek viia kaitseala piirid tee katastriüksuse piiridega ühtima nii, et tee katastriüksus jääks kaitseala territooriumilt välja. Ettepanekut põhjendatud vajadusega täita seadusest tulenevaid kohustusi tehoiu	1. Ettepanekuga osaliselt arvestatud. Kaitsealade terviklikkuse tagamiseks on metsamassiivide vahel kulgevad teed hõlmatud kaitseala koosseisu, et vähendada nii metsamassiivide kui ka kaitsealade killustumist.

	korraldamisel. 2. Ettepanek viia kaitsealade piirid ühtima kaitseala kõrval paiknevate teede teemaade katastriüksustega (tegemist pole	Erisus on tehtud põhimaanteede puhul, mis on kaitseala territooriumilt mööda katastripiire välja tsoneeritud. Otsus puudutab Tagametsa looduskaitseala ja Märjamaa looduskaitseala. Võrreldes varasema praktikaga on käesoleva määrusega kaitse alla võetavate alade puhul kõrvalmaanteed jäetud sihtkaitsevöönditesse. Otsuses on lähtutud määruse erisusest: sihtkaitsevööndites on lubatud teede hooldamine Keskkonnaameti koostööst nõudeta (nii nagu tavaliselt piiranguvööndites). Otsus puudutab Pikknurme, Märjamaa, Vana-Kuuste, Kuninga-Rimmu, Naistevalla ja Hõpõsaarõ-Katõsilla looduskaitseala. Liivaküla-Äntu looduskaitseala läbiva Rakvere–Väike-Maarja–Rahkla tugimaantee puhul on maakonnaplaneeringut täpsustava teemaplaneeringuga ette nähtud jalg- ja jalgrattatee rajamine, mis eeldab trassi laienemist. Teelaiendustega suureneb barjäär elustiku liikumisele ja levimisele ning seetõttu ei ole mõistlik rääkida kompaktselt metsamassiivist. Liivaküla-Äntu looduskaitseala piiri on muudetud, et see ühtiks Rakvere–Väike-Maarja–Rahkla teemaa katastripiiridega. Kurisoo metsa looduskaitseala läbiva Tartu–Jõgeva–Aravete tugimaantee puhul ei ole Järva maakonnaplaneeringuga 2030+ ette nähtud jalg- ja rattateede ehitamist. Metsamassiivi kompaktsus on planeeritaval Kurisoo metsa looduskaitsealal (koos Kurisoo looduskaitsealaga) säilinud. Kurisoo metsa looduskaitseala piiri ei ole muudetud ja tugimaantee lõik on kaitseala territooriumil. 2. Ettepanekuga osaliselt arvestatud. Valkla, Voka, Kapu, Salutaguse, Tatruse, Tirbiku, Sooniste, Tõrasoo
--	--	--

	kaitsealasid läbivate teedega). metsa, Uniküla, Ransi, Viira ja Karisöödi looduskaitseala puhul ei leidunud kattuvusi, sest kaitseala piire on korrigeeritud ja piirid ühtivad kõrval paiknevate teemaade katastriüksustega (välja arvatud Tirbiku, Salutaguse ja Viira, kus ei ole ka kokkupuutekohta). Piirid ei ühtinud Oti looduskaitseala lõunapoolse lahustüki lääneservas Tähkvere–Oti teemaaga, Teringimetsa looduskaitseala loodeservas Karksi-Nuia–Lilli teemaaga ning Rünga looduskaitseala kaguservas Roela–Rahkla teemaaga. Mõistlik on lähtuda teemaa katastriüksusest. Oti, Teringimetsa ja Rünga looduskaitseala piire on muudetud.
3. Tagametsa, Märjamaa ja Pikknurme looduskaitseala piirid ühtivad põhimaantee katastriüksuste piiridega, kuid vajavad täpsustamist seoses teemaplaneeringutega.	3. Ettepanekuga arvestatud. Harju maakonnaplaneeringut täpsustava teemaplaneeringuga „Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn–Pärnu–Ikla (Via Baltica) trassi asukoha täpsustamine km 12,0-44,0” on Tagametsa looduskaitseala läbiva teelõigu puhul ette nähtud olemasoleva tee laiendamine (I klassi maanteele vastavaks). Tagametsa looduskaitseala piire on muudetud, piiride aluseks on Ääsmäe–Kernu projekti krundijaotuskava, mille Maanteeamet Keskkonnaametile edastas. Seletuskirja on täiendatud teemaplaneeringu osas. Raplamaa maakonnaplaneeringut täpsustava teemaplaneeringuga „Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn–Pärnu–Ikla (Via Baltica) trassi asukoha täpsustamine km 44,0-92,0 ” on Märjamaa looduskaitseala läbiva teelõigu puhul ette nähtud olemasoleva tee laiendamine (I klassi maanteele vastavaks), sealhulgas Haimre liiklussõlme väljaarendus. Maanteeameti sõnul ei ole teemaplaneeringuga ettenähtud arendustega tegelema hakatud, kuid planeeritav kaitsekord peab võimaldama teemaplaneeringuga ettenähtud arendusi. Märjamaa looduskaitseala piiri

		aluseks on võetud olemasolevad teemaa katastripiirid ja kaitse-eeskirja seletuskirja on täiendatud teemaplaneeringu osas. Järvamaa, Jõgevamaa ja Tartumaa maakonnaplaneeringuid täpsustava teemaplaneeringuga „Põhimaantee nr 2 (E263) Tallinn–Tartu–Võru–Luhamaa trassi asukoha täpsustamine km 92,0-183,0” on Pikknurme looduskaitseala läbiva teelõigu puhul ette nähtud olemasoleva tee laiendamine (I klassi maanteele vastavaks). Praegu on lõigu projekteerimine töös. Pikknurme lahustüki serva oli esialgse plaani alusel mõeldud kogujatee ja loomapääsu rajamine. Maanteeameti sõnul on kogujatee kattuvust planeeritava kaitsealaga arutatud ning nad otsustasid, et kogujatee projekteeritakse kaitseala territooriumist eemale. Planeeritava loomapääsu puhul kinnitas Maanteeamet, et see jääb teemaa piiresse ja kaitseala territooriumile ei ulatu. Pikknurme looduskaitseala piiri aluseks on võetud teemaa katastripiirid ja kaitse-eeskirja seletuskirja on täiendatud teemaplaneeringu osas.
	4. Kõõvitsmäe looduskaitseala piir ulatub osaliselt Laanemetsa–Taheva sanatooriumi teele (kõrvalmaantee). Ettepanek teha piiri määramisel koostööd Maanteeametiga.	4. Ettepanekuga arvestatud. Taheva metskond 8 katastriüksust katastritunnusega 77901:003:0045 läbivas lõigus ei ole riigimaanteele eraldi katastriüksust moodustatud. Maanteeameti sõnul on katastriüksuse mõõdistamine plaanis ning tehti ettepanek tee välja lõikamisel kasutada puhvrit (sama laia nagu Laanemetsa–Taheva sanatooriumi tee väljamõõdistatud osade puhul). Kõõvitsmäe looduskaitseala piir on viidud Laanemetsa–Taheva sanatooriumi tee telgjoonest 4 m kaugusele ning peaks tulevikus ühtima tee katastriüksuse piiriga.
	5. Kaitse-eeskiri peaks võimaldama riigiteedel nõutud külgnähtavusala tagamist.	5. Ettepanekuga arvestatud. Planeeritava kaitsekorra (§ 7 lõike 5 punkti 1) kohaselt on kaitsealal lubatud

		olemasolevate ehitiste hooldustööd. Külgnähtavuse tagamist, mis on seadusega ette nähtud, ei ole mõistlik takistada. Suuremate tööde puhul on soovituslik tegevuse planeerimisse kaasata Keskkonnaametit, et anda elustikust lähtuvalt soovitusi tööde tegemiseks. Kaitse-eeskirja seletuskirja on täiendatud külgnähtavusala osas.
Riigimetsa Majandamise Keskus	1. Ettepaneku moodustada Nulga looduskaitsealale kaks sihtkaitsevööndit: väikekonnakotka kaitseks liikumispiiranguga Nulga sihtkaitsevöönd ning laanemetsade kaitseks liikumispiiranguta Kaljupealse sihtkaitsevöönd. 2. Kaitseala territooriumile on tsoneeritud metsamassiivi läbivad, majapidamisi teenindavad ja puhkajatele aktiivselt kasutatavad teed, mille hooldamine on vajalik ning millel liikumine ei saa olla takistatud. Märjiti ära teede rekonstrueerimise vajadus. Pilpa looduskaitseala läbivat Taagepera–Kalmistu teed mööda võiks saada talvisel ajal mootorsaaniga sõita.	1. Ettepanekuga arvestatud. Liikumispiirangu kehtestamine tervele Nulga looduskaitsealale on liiga range ja ebaproportsionaalne saavutatava efektiga. Kaitseala tsoneeringut on muudetud vastavalt ettepanekule. 2. Teid ei ole kaitseala territooriumilt välja tsoneeritud. Määruse eelnõu § 7 lõike 1 kohaselt on kaitsealadel lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi, välja arvatud Varbla sihtkaitsevööndis 15. veebruarist 31.juulini ning Kassilaane, Nulga, Ruusamäe ja Supsi sihtkaitsevööndis 15. märtsist 31.augustini. Sama paragrahvi lõike 5 punktide 1–3 kohaselt on kaitsealadel lubatud olemasolevate ehitiste hooldustööd, sõidukiga sõitmine teedel ning jalgratastega sõitmine teedel ja radadel. Määruse eelnõu § 9 lõike 1 punkti 3 kohaselt on kaitsealadel keelatud uute ehitiste püstitamine, välja arvatud kaitseala valitseja nõusolekul tee, tehnovõrgu rajatise või tootmisotstarbeta rajatise püstitamine. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ning maastikusõidukiga sõitmine on planeeritava kaitsekorra § 7 lõike 5 punkti 4 kohaselt lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud tegevustel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevustel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostataval tegevusel. Seletuskirja punktis 2.5.2.1 on täpsustatud, millal on lubatud sõidukiga väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõita. Sõidukiga väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine on võimalik kaitse-eeskirjaga

	lubatud tegevustel (sealhulgas liinirajatiste hooldustöödel, jahisaaduste väljaveol, maaparandussüsteemide hoiutöödel, loodusliku veerežiimi taastamisel, koosluste kujundamisel, kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalikel tegevustel ja väljaspool kaitseala paiknevate katastriüksuste sihtotstarbeliseks kasutamiseks vajalikel tegevustel alternatiivse võimaluse puudumisel), järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitseja poolt kooskõlastatud ja korraldatavatel tegevustel ning kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekul tehtaval teadustegevusel. Need erisused tulenevad osaliselt looduskaitseaduse § 30 lõikest 3. Erisus tehakse kaitse-eeskirjaga lubatud tööde tegemiseks arvestades asjaolu, et sõidukiga sõitmisel väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmisel tekkivaid ohte loodusväärtustele hinnatakse tegevuse lubamisel. Eeltoodust lähtuvalt on kaitseala valitsejal õigus lubada Pilpa looduskaitsealal mootorsaaniga sõitmist põhikaardile märgitud rada mööda (Taagepera–Kalmistu teed mööda), kui see on vajalik kaitse-eeskirjaga lubatud tegevuste elluviimiseks.
3. Sarnaselt teedele võiks kaaluda elektriliinide kaitseala territooriumilt väljajätmist.	3. Ettepanekuga ei arvestatud. Elektriliinid on jäetud kaitseala territooriumile, et moodustuks ühine tervik ja väheneks kaitseala killustatus. Elektriliinid koos kaitsevööndiga on käsitletavad olemasolevate ehitistena ning planeeritava kaitsekorraga (§ 7 lõike 5 punkt 1) on lubatud nende hooldustööd.
4. Riigimetsa Majandamise Keskus on kooskõlastanud Pikknurme kvartalitel PN128 ja PN129 planeeritud Tallinna–Tartu maantee 1+2 maha- ja pealesõidu ehituse ega nõustu Tagametsa looduskaitseala sihtkaitsevööndi piiriga, kuna see hõlmab Tallinna–Pärnu–Ikla maantee teelaiendusega	4. Ettepanekutega arvestatud. Harju maakonnaplaneeringut täpsustava teemaplaneeringuga „Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn–Pärnu–Ikla (Via Baltica) trassi asukoha täpsustamine km 12,0-44,0 ” on Tagametsa looduskaitseala läbiva teelõigu puhul ette nähtud olemasoleva tee laiendamine (I klassi maanteele vastavaks). Tagametsa

hõlmatud ala. Ettepanek viia sihtkaitsevööndi piir vastavusse teemaa katastripiiriga.

looduskaitseala piire muudetud, piiride aluseks on Ääsmäe–Kernu projekti krundijaotuskava, mille Maanteeamet Keskkonnaametile edastas. Seletuskirja on täiendatud teemaplaneeringu osas.

Järvamaa, Jõgevamaa ja Tartumaa maakonnaplaneeringuid täpsustava teemaplaneeringuga „Põhimaantee nr 2 (E263) Tallinn–Tartu–Võru–Luhamaa trassi asukoha täpsustamine km 92,0-183,0” on Pikknurme looduskaitseala läbiva teelõigu puhul ette nähtud olemasoleva tee laiendamine (I klassi maanteele vastavaks). Praegu on lõigu projekteerimine töös. Pikknurme lahustüki serva oli esialgse plaani alusel mõeldud kogujatee ja loomapäasu rajamine. Maanteeameti sõnul on kogujatee kattuvust planeeritava kaitsealaga arutatud ning nad otsustasid, et kogujatee projekteeritakse kaitseala territooriumist eemale. Planeeritava loomapäasu puhul kinnitas Maanteeamet, et see jääb teemaa piiresse ja kaitseala territooriumile ei ulatu. Pikknurme looduskaitseala piiri aluseks on võetud teemaa katastripiirid ja kaitse-eeskirja seletuskirja on täiendatud teemaplaneeringu osas.

5. Tagametsa looduskaitseala territooriumile (kvartalile WR032) on jäetud mobiilsidemast. Ettepanek arvata mast koos teenindusmaaga sihtkaitsevööndist välja.

5. Ettepanekuga ei arvestatud.

Määruse kohaselt (§ 7 lõike 5 punkt 1) on kaitsealadel, sealhulgas Tagametsa looduskaitsealal, lubatud olemasolevate ehitiste hooldustööd. Mobiilsidemasti puhul on tegemist olemasoleva ehitisega. Arvestades asjaolu, et kaitsekorraga võimaldatakse masti hooldustöid ning masti ja selle teenindusmaa välja tsoneerimiseks puuduvad selged piirjooned, on mobiilsidemast jäetud kaitseala territooriumile.

6. Ettepaneku arvata Kuninga-Rimmu looduskaitseala koosseisu terviklikult kvartalil KP427 eraldis 7 (kuna praegu on umbes 0,7 ha ida- ja põhjasuunast välja jäänud) ning

6. Ettepanekutega arvestatud.

Kirja on ekslikult vale kvartali number märgitud – ettepanek tehti kvartali KP087 eraldise 7 osas. Kvartal KP087 eraldis 7 jääb Kõpu metskond 6

lisada veel kaitseala territooriumile kvartali OI043 eraldis 24.	katastriüksuse katastritunnusega 89901:001:0141 kirdeserva. Kaitseala piiriks on kasutatud Kõpu metskond 6 põhjaservas kulgevat kraavi. Ettepaneku kohaselt võiks piir kulgeda mööda Kõpu metskond 6 katastripiiri. Kvartali KP087 eraldis 7 puhul ei ole tegemist vajakumetsadega, kuid välja jääv eraldise nurk on äärmiselt väikene (0,58 ha), kuid toimib puhvrina laanemetsade ja majandusmetsade vahel. Kvartali KP087 eraldise 7 on tsoneeritud kaitseala territooriumile. Kaitseala piir kulgeb mööda katastripiiri. Kvartali OI043 eraldise 24 puhul on metsaregistri andmetel tegemist 85-aastase jänesekapsa-kõdusoo kaasikuga. Tegemist ei ole laane- ega salumetsa tüübirühma kuuluva metsaga, kuid see toimib puhvrina laanemetsade ja majandusmetsade vahel. Kaitseala piiri on muudetud. Kaitseala piir kulgeb Öisu metskond 1 katastriüksuse (katastritunnusega 62902:002:0401) piiri asemel Öisu metskond 228 katastriüksuse (katastritunnusega 62902:002:0054) piiri mööda.
7. Ettepaneku arvata kvartali OI263 eraldistel 8, 9 ja 13 paikneva õueala ja rohumaa Erete-Niguli looduskaitseala territooriumilt välja.	7. Ettepanekuga arvestatud. Õueala ja rohumaa puhul pole tegemist metsamaaga ning nende alade kaitse all hoidmine ei aita kaasa range kaitse vajakute – laane, salu ja sooviku tüübirühmadesse kuuluvate metsade pindala saavutamisele. Koostöös Riigimetsa Majandamise Keskusega piiritleti ala, mis on kaitseala territooriumilt välja tsoneeritud (väljalõike lääneosas kulgeb piir mööda maastikus nähtavat kõlviku piirdekraavi, põhjaosas metsanoorendiku servas kulgevat sihti mööda ja idaosas kaardile kantud mõtteliste sirgete alusel nii, et talukoha tiik ja sissesõidutee jäävad kaitsealast välja).
8. Ettepanek kvartali VR078 eraldise nr 36 poolitamiseks ja umbes 1,5 ha suuruse ala Massumetsa looduskaitsealaga	8. Ettepanekutega osaliselt arvestatud. Massumetsa looduskaitseala territooriumi laiendati kvartali VR078

liitmiseks ning kvartali VR 375 eraldiste 1, 21 ja 22 Massumetsa looduskaitseala koosseisu arvamiseks.

9. Juhiti tähelepanu, et lisaks esialgsele ettepanekule on Massumetsa looduskaitsealale liidetud umbes 19 ha suurune ala (kvartalite VR316 ja VR 325 väljajäänud osad).

10. Kõõvistmäe looduskaitseala läbivad Tellingumäele viivad ratta- ja matkarajad, mille servadest tuleb võimaldada ohtlike puude eemaldamist. Tehti ettepanek Kõõvistmäe looduskaitseala lõunaservas paikneva lõkkekohta ja parkla kaitseala territooriumilt välja tsoneerimiseks.

eraldise 36 idanurga võrra, et suurendada kaitseala kompaktsust (tegemist on 64-aastase. angervaksakuuskikuga – soovikumetsaga). Kvartali VR078 eraldise 36 servas oli piiritlemiseks kasutatud Varbla metskond 63 katastriüksuse (katastritunnusega 86302:003:0056) katastripiiri.

Massumetsa looduskaitseala ei ole laiendatud kvartali VR375 eraldiste 1, 21 ja 22 osas, kuna nende kaitse alla võtmine ei ole piisavalt põhjendatud. Tegemist on põhikaardile märgitud põllu- ja rohumaadega. Alade kaitsealasse hõlmamine ei oleks aidanud suurenda ka kaitseala kompaktsust.

9. Riigimetsa Majandamise Keskuse esitatud Massumetsa looduskaitseala lõunapoolse lahustüki piiri on muudetud, et see kulgeks mööda olemasolevaid ja põhikaardile märgitud metsasihte, mis on looduses selgelt eristatavad ja ajas vähe muutuvad. Metsaeraldiste puhul on tegemist ajas kiiresti muutuvate objektidega, mistõttu Keskkonnaamet neid üldjuhul kaitsealade piiritlemisel ei kasuta.

10. Määruse eelnõu kohaselt on lubatud olemasolevate ehitiste hooldustööd. Kaitseala läbivad teid ja radu loetakse olemasolevateks ehitisteks ning vastavalt planeeritavale kaitsekorrale on nende hooldustööd, sealhulgas ohtlike puude raie, lubatud.

Lõuna poolt ümbritseb lõkkekohta Koiva-Mustjõe maastikukaitseala Koiva konnu sihtkaitsevöönd ning põhja poolt planeeritav Kõõvistmäe looduskaitseala Kõõvistmäe sihtkaitsevöönd. Lõkkekoht ja parkla on loodud eelkõige Tellingumäge külastavate inimeste teenindamiseks, sealhulgas ebaseaduslike lõkkekohtade rajamise ja metsa alla parkimise ära hoidmiseks. Edaspidi hakkab lõkkekoht ja parkla olulist rolli mängima ka Kõõvistmäe looduskaitseala läbivate radade teenindamisel. Kaitsekorra alusel on

	lõkkekoha ja parkla hooldustööd lubatud. Lõkkekoht ja parkla on jäetud kaitseala territooriumile. Kõõvitsmäe looduskaitseala piir kulgeb Laanemetsa–Taheva sanatooriumi tee telgjoonest 4 m kaugusel ning peaks tulevikus ühtima tee katastriüksuse piiriga (vastavalt Maanteeameti ettepanekule). Menetluse jooksul on ohtlike puude raie punkti seletuskirjas muudetud, et vältida olukorda, kus kõiki olemasolevaid radasid hakatakse massiliselt maha langenud ja ohtlikest puudest puhastama. Uus sõnastus lubatud tegevuste punktis: „Keskkonnaamet loeb olemasolevate ehitiste hooldustööde alla ka teemaale ja teele kukkunud puude, üksikute kukkumisohtlike puude (tugevalt tee poole kaldunud) ning teemaale ulatuvate okste eemaldamist liiklusohutuse tagamiseks. Olemasolevate ehitiste hooldustööde alla liigitub ka matka- ja terviseradadele, mis on Keskkonnaameti nõusolekul selleks rajatud ja tähistatud, maha langenud puude ning üksikute kukkumisohtlike (tugevalt rajale kaardunud) puude eemaldamine. Olemasolevate ehitiste hooldustöö käigus on kaitsealal lubatud ka üksikute väljaspool kaitseala paiknevaid ja ehitusregistrisse kantud hooneid ohustavate puude langetamine.”
11. Ettepanek arvata Viira looduskaitseala territooriumilt välja Riigimetsa Majandamise Keskuse seemlad (Viira klooniarihiiv), mis paiknevad kvartali PA086 eraldisel 22 ja PA039 eraldisel 8. Seemlad on metsandusliku selektsiooni üks osa, mis on aastatepikkuse töö vili ja samas võimalus metsateadusel edasi areneda. Selle kergekäeline lõpetamine ei ole kuidagi põhjendatud. Tuleb rakendada	11. Ettepanekuga arvestatud. Kaitseala territooriumilt on välja lõigatud 13,66 ha suurune ala, mis sisaldab seemlaid. Väljalõige on tehtud peamiselt mööda kraave (jäävad kaitseala territooriumile). Viira klooniarihiiv on kaitseala territooriumilt välja arvatud, et võimaldada ka edaspidi klooniarihiivist võsa eemaldamist, surnud ja vigastatud puude koristamist ning vajaminevate selektsiooniliste tööde tegemist, et toetada Eesti metsade geenifondi säilitamist ja uurimist.

ettevaatlikkuse printsiipi ja muutusi mitte planeerida. Alal peaks olema võimalik teha hooldus- (heina ja võsa niitmine, surnud ja vigastatud puude koristamine jne) ja selektsioonilisi töid.

12. Ettepanek Kassilaane looduskaitseala laiendamiseks kvartali SP286 eraldis 1 osas. Tegemist on uuendatud metsamaaga.

13. Ettepaneku arvata kvartali RS109 eraldis nr 19 ja Paganamaa maastikukaitseala lahustükk (Hintsiko sihtkaitsevöönd) Hõpõsaarõ-Katõsilla looduskaitseala territooriumile.

12. Ettepanekuga arvestatud.

Kassilaane looduskaitseala laiendusettepanekut puudutavas osas oli piiritlemiseks kasutatud Sõmerpalu metskond 71 katastriüksust (katastritunnusega 84301:001:0115) läbivas lõigus mõttelist sirget ja seejärel katastripiire. Kvartali SP286 eraldise 1 puhul on tegemist uuendatud jänese kapsa-kõdusookuusikuga mis ei kuulu ei laane-, salu- ega soovikumetsade tüübirühma, kuid moodustab ülejäänud metsaga terviku ja on looduslikule arengule jätmisel (kaitseala territooriumile hõlmamisel) puhvriks majandusmetsade ja salumetsade vahel. Kvartali SP286 eraldis on Kassilaane looduskaitseala territooriumile hõlmatud ja kaitseala piir kulgeb üksnes katastripiire mööda.

13. Ettepanekutega ei arvestatud.

Kvartalil RS109 eraldise nr 19 puhul on tegemist Roosa metskond 44 katastriüksuse katastritunnusega 86502:001:0101 loodenurgas paikneva rohumaa nurgaga. Ortofotolt on tuvastatavad rohumaa hooldamise jäljed, mistõttu võib eeldada, et rohumaa hooldamise huvi on olemas. Kaitseala moodustatakse laane-, salu- ja soovikumetsade kaitseks, taastamiseks ja säilitamiseks. Kaitseala piiri ei ole laiendatud kvartalil RS109 eraldise nr 19 võrra.

Paganamaa maastikukaitseala kaitseeeskirja avamisega ning kaitsekorra ja piiride muutmisega oleks aeglustatud uute kaitsealade moodustamise protsessi. Hõpõsaarõ-Katõsilla looduskaitseala piiri ei muudetud,

	kaitseala keskel paikneb Paganamaa maastikukaitseala lahustükk. Paganamaa maastikukaitseala lahustüki liitmist Hõpõsaarõ-Katõsilla looduskaitsealaga saab kaaluda tulevikus, kui Paganamaa maastikukaitseala kaitsekord või piirid vajavad uuendamist. Sealjuures tuleb arvestada, et Paganamaa maastikukaitseala kuulub Natura loodusalade võrgustikku, mistõttu tuleb arvestada ka rahvusvahelise kohustusega.
14. Ettepanek arvata Karisöödi looduskaitseala koosseisu kvartali MO092 eraldised 1, 2 ja 3, sest kaitseala loomisel puudub juurdepääs nendele eraldistele.	14. Ettepanekuga ei arvestatud. MO092 eraldiste 1 ja 2 puhul on tegemist tarna ja angervaksa kasvukohatüüpidega ning eraldise 3 puhul metsastuva heinamaaga – tegemist pole vajakumetsadega. Eraldise kaitsealale tsoneerimine ei aita kaasa kaitseala kompaktsuse tagamisele. Määruse eelnõu kohaselt on Karisöödi looduskaitsealal jalgsi liikumine lubatud kõikjal. Sõidukiga on lubatud sõita mööda teid ning jalgratastega mööda teid ja radu. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid (sealhulgas mööda metsasiht), jalgratastega sõitmine väljaspool teid ja radu ning maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud tegevustel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevustel ning kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel. Selleks et vajaduse korral oleks võimalik lubada näiteks metsa väljavedu läbi loodava kaitseala, on kaitse-eeskirja täiendatud ning lisatud sinna erisus, millega on kaitseala valitsejal (Keskkonnaametil) võimalik lubada tegevust, mis on vajalik väljaspool kaitseala paiknevate katastriüksuste sihtotstarbeliseks kasutamiseks. Erisus annab võimaluse kvartali MO092 eraldiste 1, 2 ja 3 sihtotstarbeliseks kasutamiseks vajaliku ligipääsu rajamiseks, kui puuduvad alternatiivsed võimalused. Kaitseala ei

		ole laiendatud ning kvartali MO092 eraldised 1, 2 ja 3 ei jää kaitseala territooriumile.
Keskkonna-agentuur	Ettepanek liita Lääneranna vallas Kanamardi külas Varbla metskond 64 katastriüksusel katastritunnusega 86302:003:0060 piiritletud kanakulli leiukoht (KLO9124015) loodava Massumetsa looduskaitsealaga.	Ettepanekuga ei arvestatud. Kanakulli leiukoht ei moodusta loodava Massumetsa looduskaitsealaga ühtset tervikut, kuna paikneb alast veidike maad eemal (tegemist oleks kaitseala lahustükiga). Lisaks on arvestatud asjaoluga, et laane- ja salumetsade kaitseks loodavate looduskaitsealade territooriumile ei hõlmata riiklikult olulisi maavarasid sisaldavaid maardlaid. Kõnealust ala oleks Massumetsa looduskaitsealaga võimalik liita juhul, kui alal asuks erakordseid loodusväärtusi, mis hävineksid ilma looduskaitseala moodustamise ja sihtkaitsevööndi kaitsekorra tagamiseta. Kanakulli pesitsusterritooriumi on võimalik säilitada ka püsielupaiga moodustamise teel. Keskkonnaamet kaalub edaspidi hoopis püsielupaiga moodustamist, kui see on vajalik liigi soodsa seisundi tagamiseks.
Põhja-Sakala Vallavalitsus	1. Täiendada kaitse-eeskirja sättega, mis tagab eraomanikele ligipääsu neile kuuluvale kinnistule.	1. Kaitsekorraga on võimaldatud katastriüksusele pääsemist ja katastriüksuste sihtotstarbelist kasutamist. Määruse eelnõu kohaselt on Naistevalla looduskaitsealal jalgsi liikumine lubatud kõikjal välja arvatud Supsi sihtkaitsevööndis 15. märtsist 31. augustini. Sõidukiga on lubatud sõita mööda teid ning jalgrattaga mööda teid ja radu. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid (sealhulgas mööda metsasihte), jalgrattaga sõitmine väljaspool teid ja radu ning maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud tegevustel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevustel ning kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel. Selleks et vajaduse korra oleks võimalik lubada näiteks metsa väljavedu läbi planeeritava kaitseala, on kaitsekorda

		lisatud juurde erisus, millega on kaitseala valitsejal (Keskkonnaametil) võimalik lubada tegevust, mis on vajalik väljaspool kaitseala paiknevate katastriüksuste sihtotstarbeliseks kasutamiseks. Erisus annab võimaluse Paju (36001:005:0482) ja Eest-Selge (36001:005:0653) katastriüksuste sihtotstarbeliseks kasutamiseks vajaliku ligipääsu rajamiseks, kui puuduvad alternatiivsed võimalused.
Saaremaa Vallavalitsus	1. Paatsa kavandatud kaitseala territooriumile jääb Jaani maaüksuse näol (71401:001:0136) maa-ala, mis on osaliselt reserveeritud elamumaana. Kaitseala loomisel kaob riigil võimalus seda maad müüa. 2. Kaitsealade kavandamisel tuleks lisaks konkreetsete koosluste ja maastike kaitsele püüda maksimaalselt arvestada ka nendest kooslustest sõltuvate ohustatud ja haruldaste liikide kaitse tagamisega ruumilise kaetuse optimeerimise osas. Muidu võib tekkida olukord, et paralleelselt luuakse kaitseala näiteks elupaigatüübile ning püsielupaik kaitseala vahetusse lähedusse jäävale ohustatud liigile.	1. Keskkonnaamet on teadlik vana metsavahikoha olemasolust nimetatud katastriüksusel, kuid puudub info, kuhu täpselt on Jaani katastriüksusel elamumaa reserveeritud. 28,82 ha suurusest Jaani katastriüksusest katastritunnusega 71401:001:0136 jääb 8,92 ha suurune maa-ala (valdavalt metsamaa) projekteeritava Paatsa looduskaitseala territooriumile. Paatsa looduskaitseala laiendamine Jaani katastriüksusele on oluline salumetsade kaitsest lähtuvalt, kuna katastriüksusel paikneb 6,73 ha salumetsi, millest 5,43 ha on tsoneeritud Paatsa looduskaitsealale. Riigimetsa Majandamise Keskus maaomanikuna ei esitanud avaliku väljapaneku ajal vastuväiteid Jaani katastriüksuse kaitseala territooriumile jäämise kohta ega ettepanekuid Paatsa looduskaitseala piiride muutmiseks. 2. Menetluse käigus on analüüsitud teadaolevate loodusväärtuste paiknemist. Mitme projekteeritava kaitseala kõrval paiknevad nii olemasolevad kui ka projekteeritavad kaitstavad loodusobjektid (sealhulgas püsielupaigad). Laane- ja salumetsa looduskaitsealade moodustamise käigus on alade piire korrigeeritud, kui ala vahetus läheduses riigimaal leidis olemasolevaid püsielupaiku või kaitsealuseid liike, kelle elupaiga säilimiseks oli vajalik kehtestada sihtkaitsevööndi režiim. Enamasti hõlmavad aga olemasolevad ja projekteeritavad kaitsealused loodusobjektid ka eramaid ning seetõttu

		pole kõik alad sobinud loodavate kaitsealadega liitmiseks.
Järva Vallavalitsus	1. Kas olete teavitanud Järva vallas moodustavate kaitsealadele jäävate maa omanikke kaitseala moodustamise kavatsusest? 2. Ettepanek kaitse-eeskirjas välja tuua looduskaitseala ja sihtkaitsevööndi mõiste.	1. Metsavajakute looduskaitsealade valikuga tegeles metsade range kaitse töörühm koostöös Riigimetsa Majandamise Keskusega. Riigimetsa Majandamise Keskus pakkus üle-eestiliselt välja alad, mille võiks täiendavalt võtta range kaitse alla, st kaitsealad luuakse ainult riigimaa arvelt. Keskkonnaamet on looduskaitseala kaitsekorra planeerimisel arvestanud asjaoluga, et projekteeritavate kaitsealade keskele või servadesse jäävad mõned eramaa katastriüksused, millele on vaja tagada ligipääs ka pärast kaitsekorra kehtestamist. Kaitse-eeskirja on lisatud erisus, millega on kaitseala valitsejal võimalik lubada tegevust, mis on vajalik väljaspool kaitseala paiknevate katastriüksuste sihtotstarbeliseks kasutamiseks. Kõikidele maaomanikele, kelle maaüksustele pääsemine oli esialgsel analüüsil raskendatud (ligipääsuteed katastriüksusele pääsemiseks puudusid), saadeti teavituskiri kaitsealade moodustamise kohta. 2. Ettepanekuga ei arvestatud. Looduskaitseaduse (edaspidi <i>LKS</i>) § 27 lõike 1 kohaselt on looduskaitseala kaitseala, mis moodustatakse looduse säilitamiseks, kaitsmiseks, taastamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks. Looduskaitseala võimalikud vööndid on esitatud LKS § 27 lõikes 2 ja nendeks on loodusreservaat, sihtkaitsevöönd ja piiranguvöönd. LKS § 30 lõike 1 kohaselt on sihtkaitsevöönd kaitseala maa- või veeala seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks. Kusjuures sihtkaitsevööndis asuvaid loodusvarasid ei arvestata tarbimisvarudena. Kaitse-eeskirjad koostatakse lähtudes LKS-st (§ 68 lõige 2) ja sellest tulenevalt ei ole kaitse-eeskirjades mõistete lahti kirjutamine eraldi vajalik.

		Laane- ja salumetsade kaitseks looduskaitsealade kaitse-eeskirja § 6 lõikes 1 on välja toodud sihtkaitsevööndite määratlus „Sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate koosluste säilitamiseks ” ning kaitse-eeskirja seletuskirja punktist 2.3 on leitud seletus, miks moodustatakse just looduskaitsealad ja mitte püsielupaigad või hoiualad. Kõikide kaitse-eeskirjade koostamisel lähtub Keskkonnaamet ühtselt stiilist ega ole antud määruses erandeid teinud ja mõisteid täiendavalt lahti seletanud.
	3. Ettepanek täiendada kaarte kaitsealade piiridesse jäävate katastriüksuste numbritega.	3. Ettepanekuga arvestatud. Määruse lisas olevatele kaartidele lisatakse menetluse jätkudes katastritunnused. Kaartide kujundus on ühtne kõikide teiste kinnitatud kaitsealade kaartidega.
Tõrva Vallavalitsus	Hindamata on moodustatavate kaitsealade mõju tulumaksu laekumisele ja tööhõivele.	Metsanduse arengukavaga näeb ette, et Eestile omaste metsaliikide säilimiseks on vajalik, et rangelt kaitstav metsamaa oleks tüpoloogiliselt esinduslik. Kaitsealade loomisega ei vähendata üldiseid raiemahte, sellega tegeleb metsanduse arengukava, mis seab piirid metsakasutuse mahtudele. Kaitsealade loomisel on küll mõju riigimetsa uuendusraie mahtudele, kuid võrreldes kogu riigimetsamaa uuendusraie mahtudega on muutus väike. Tööjõud, mida ei saa kasutada kaitseala metsa majandamiseks saab suunata töödele era- ning riigimetsadesse väljaspool kaitsealasid. Tulumaks sõltub kogu ettevõtte kasumist ja selle konkreetse muudatuse mõju ettevõtte kasumile ei ole võimalik hinnata.
Haapsalu Linnavalitsus	Tammikumetsa looduskaitseala kirdepiir märgala ääres jääb ebamääraseks ja on looduses raskesti tuvastatav. Ettepanek viia looduskaitseala piir	Ettepanekuga ei arvestatud. Kaitseala piiri laiendamine nii, et Haapsalu metskond 142 katastriüksusega katastritunnusega

	omavalitsuste piirini selliselt, et Haapsalu metskond 142 katastriüksus katastritunnusega 67401:011:0157 jääks tervenisti Tammikumetsa looduskaitsealale. Piirimuudatusega jääks looduskaitsealale ka märgala, mis on inventeeritud paljude III kategooria kaitsealuse liikide kasvukohana.	67401:011:0157 lisanduks Tammikumetsa looduskaitseala territooriumile 17,87 ha madalsood, ei ole laane-, salu- ja soovikumetsade kaitsevajaku tagamiseks vajalik. Keskkonnaregistri andmetel leidub laienduslale looduskaitsealuste liikide II kaitsekategooriasse kuuluvat kuninga kuuskjalga (<i>Pedicularis sceptrum-carolinum</i>) ning 11 III kaitsekategooria liiki. Kuna tegemist on enamasti pigem tavaliste liikidega, mille leiukohti on Eestis mitusada või enam kui 1000, pole ükski neist eraldi võttes piisavaks põhjuseks Tammikumetsa looduskaitseala laiendamiseks liikide kaitsest lähtuvalt. Tammikumetsa looduskaitseala mittelaiendamise tõttu liikide arvukus oluliselt ei vähene. Lisaks peaks laienduslale jäävate liikide kaitseks range kaitse tagama kogu madal soo alale (sealhulgas eramaadele), sest kaitseala territooriumilt välja jääval märgala osal tehtavad tegevused võivad põhjustada olulisi häiringuid kaitseala territooriumile tsoneeritud märgala koosluses. Lõplik otsus, madal soo kaitse kohta tehakse Aamse looduskaitseala moodustamise menetluse jätkudes, sest Aamse looduskaitseala oli plaanis moodustada väärtuslike karstiga seotud ja sookoosluste, sealhulgas loodusdirektiivi I lisas nimetatud karsti-, soo- ja metsaelupaigatüüpide ning kaitsealuste taimeliikide kasvualade kaitseks. Põhikaardile märgitud madal soo kõlviku piir on piisavaks aluseks kaitseala piiritlemiseks. Ettepanekust lähtuvalt on üle vaadatud ka Tammikumetsa looduskaitseala läänepiir. Kaitseala lääneservas oli piiritlemiseks kasutatud haritava maa kõlvikut. Lääneservas on piiritlemise alus kõige selgem, kui lähtuda katastripiiridest. Piir on muudetud.
Väike-Maarja Vallavalitsus Saaremaa Vallavalitsus, Tõrva Vallavalitsus	Kas ja kuidas on kavas määruse jõustumisega kaasnev maamaksutulude vähenemine kohalikele omavalitsustele kompenseerida?	Keskkonnaministeerium koostöös Rahandusministeeriumiga töötavad selle nimel, et kohalike omavalitsuste maamaksutulude vähenemine saaksid õiglasemalt kompenseeritud.

Tartu Ülikool, Anneli Palo	Esitati põhjendused planeeritava Karisöödi looduskaitseala laiendamiseks Karisöödi ja Naha maardlale. Kirjas on esitatud nimekiri liikidest, mida on aladelt leitud ja loodusvaatluste andmebaasi kantud.	Ettepanekuga ei arvestatud. Nimetatud liikidest kuuluvad must limasamblik (<i>Collema nigrescens</i>), oliiv-helksamblik (<i>Cetrelia olivetorum</i>) ja kõdu-koralljuur (<i>Corallorhiza trifida</i>) looduskaitsealuste liikide II kaitsekategooriasse. Ülejäänud nimekirjas olnud 20 liigist 12 kuuluvad looduskaitsealuste liikide III kaitsekategooriasse. Looduskaitseaduse alusel on kohustus II ja III kategooria liikide soodsa seisundi tagamiseks võtta kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaksmääramisega kaitse alla vähemalt 50 protsenti II kategooria ja 10 protsenti III kaitsekategooria liikide teadaolevatest ja keskkonnaregistris registreeritud elupaikadest või kasvukohtadest, lähtuvalt alade esinduslikkusest. Piiritlemata II ja III kaitsekategooria kaitsealuste liikide elupaikades rakendub isendikaitse. Keskkonnaamet tegi väljavõtte loodusvaatluste andmebaasist ja edastas kõik uued liigiandmed KMH eksperdile. Kaitseala ei ole laiendatud Karisöödi ja Naha maardlale, kuna käimas on KMH protsess. KMH protsessiga minnakse lõpuni.
OÜ Valga Puu	Kuidas puudutab Ransi looduskaitseala moodustamine Hiie katastriüksusele katastritunnusega 20801:002:0250 pääsemist?	Keskkonnaameti esialgse analüüsi tulemusena ei vii Hiie katastriüksusele ühtegi olemasolevat teed. Hiie katastriüksuse kõrval hakkab paiknema projekteeritav Ransi looduskaitseala Ransi sihtkaitsevöönd. Määruse eelnõu kohaselt on Ransi looduskaitsealal jalgsi liikumine lubatud kõikjal (ajalisi liikumispiiranguid ei ole). Sõidukiga on lubatud sõita mööda teid ning jalgrattaga mööda teid ja radu. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid (sealhulgas mööda metsasihte), jalgrattaga sõitmine väljaspool teid ja radu ning maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-

		eeskirjaga lubatud tegevustel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevustel ning kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel. Selleks et vajaduse korra oleks võimalik lubada näiteks metsa väljavedu läbi planeeritava kaitseala, on kaitsekorda lisatud juurde erisus, millega on kaitseala valitsejal (Keskkonnaametil) võimalik lubada tegevust, mis on vajalik väljaspool kaitseala paiknevate katastriüksuste sihtotstarbeliseks kasutamiseks. Erisus annab võimaluse Hiie katastriüksuse sihtotstarbeliseks kasutamiseks vajaliku ligipääsu rajamiseks, kui puuduvad alternatiivsed võimalused.
Tornator Eesti OÜ	Ettepanek muuta kaitsekorda või piire nii, et oleks tagatud igal ajal, ööpäevaringne, igat liiki masinatega, vähemalt nelja meetri laiuselt ligipääs oma kinnistute sihtotstarbeliseks kasutamiseks avalikult kasutatavatele või ilma piiranguteta avalik-õigusliku isiku omandis olevatele (Riigimetsa Majandamise Keskuse) metsateedele.	Ettepanekutega ei arvestatud. Määruse eelnõu kohaselt on Pikknurme looduskaitsealal jalgsi liikumine lubatud kõikjal. Sõidukiga on lubatud sõita mööda teid ning jalgratastega mööda teid ja radu. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid (sealhulgas mööda metsasihte), jalgratastega sõitmine väljaspool teid ja radu ning maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud tegevustel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevustel ning kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel. Selleks et vajaduse korral oleks võimalik lubada näiteks metsa väljavedu läbi loodava kaitseala, on kaitsekorda lisatud erisus, millega on kaitseala valitsejal (Keskkonnaametil) võimalik lubada tegevust, mis on vajalik väljaspool kaitseala paiknevate katastriüksuste sihtotstarbeliseks kasutamiseks. Erisus annab võimaluse Lepiku katastriüksuse katastritunnusega 61606:002:0280 ja Lätimetsa katastriüksuse katastritunnusega 61101:002:0014 sihtotstarbeliseks kasutamiseks vajaliku ligipääsu rajamiseks, kui puuduvad alternatiivsed võimalused. Planeeritava kaitsekorraga on

		võimaldatud Lepiku (61606:002:0280) ja Lätimetsa (61101:002:0014) katastriüksusele ligipääsu rajamist ja katastriüksuste sihtotstarbelist kasutamist. Kaitseala territooriumil ei ole liikumiseks eraldi koridore moodustatud. Keskkonnaamet ei ole loobunud ka kaitseala valitsejalt majandustegevuse elluviimiseks vajaliku nõusoleku küsimise kohustusest, kuna muidu võib sellega ohtu seada kaitseala kaitseväärtuste säilimise. Laane- ja salumetsa kaitseks planeeritavate looduskaitsealade moodustamise ettepaneku ja alade valiku on teinud Riigimetsa Majandamise Keskus, kes on teadlik asjaolust, et kaitsealade keskele jääb eramaa katastriüksusi, millele tuleb edaspidi juurdepääs võimaldada.
Tornator Eesti OÜ	Tegemist on ilmselge kiirustamisega, analüüsid on pealiskaudsed ja autorid ühekülgsed, looduskaitsealuseid liike on nõrgalt esindatud, majanduslike mõjude puhul on tehtud lihtsustatud hinnang, varem tehtud kulutustega pole arvestatud ning kaitsealade moodustamisega suureneb mõju ülejäänud majandusmetsadele.	Metsanduse arengukavaga on leitud, et Eestile omaste metsaliikide säilimiseks on vajalik, et rangelt kaitstav metsamaa oleks tüpoloogiliselt esinduslik. Ette on nähtud metsade range kaitse vajakute vähendamine. Kaitsealade moodustamise vajalikkuse otsus on langetatud ministeeriumi tasandil. Järelduseni, et vanadele metsadele iseloomuliku elustiku säilimise tagamiseks tuleb range kaitse alla võtta rohkem laane-, salu- ja soovikumetsi, on jõudnud Keskkonnaministeeriumi poolt rangelt kaitstavate metsade osakaalu ja tüpoloogilise esinduslikkuse eesmärkide täitmiseks loodud tööühm, mille eesotsas on Asko Lõhmus. 2016. aastal koostas Asko Lõhmus Eesti rangelt kaitstavate metsade tüpoloogilise analüüsi, mille kohaselt on vajalik 20% iga kasvukohatüübi looduslikust vanade metsade pindalast range kaitse alla võtta. Lisaks sellele oli Riigimetsa Majandamise Keskusel kohustus teha arvutus saamata jääva tulu kohta ning arvestada kaitse alla võtmise ettepanekute tegemisel vaid riigimaid, jättes kõrvale võimalikud suure

		väärtusega eramaa alad. Laane- ja salumetsa kaitseala saamata jäänud puidutulu arvutuse tellis Riigimetsa Majandamise Keskus Eesti Maaülikoolilt. Eespool nimetatud uuringute ja järeldustega on Keskkonnaministeerium enne laane- ja salumetsa looduskaitsealade moodustamise menetluse algatamist tutvunud. Ministeerium oli teadlik, et tegemist on enamasti majandusmetsadega ning kohati on alade kaitseväärtused alles välja kujunemas.
Kallaste (49301:004:0242)	1. Ei ole nõus Karisöödi looduskaitseala moodustamisega, kuna on soov pääseda oma Kallaste katastriüksusele katastritunnusega 49301:004:0242 ilma piiranguteta.	1. Ettepanekuga ei arvestatud Kaitsekorraga on võimaldatud katastriüksusele pääsemist ja katastriüksuste sihtotstarbelist kasutamist. Kallaste katastriüksuse ümber hakkab paiknema projekteeritav Karisöödi looduskaitseala Karisöödi sihtkaitsevöönd. Määruse eelnõu kohaselt on Karisöödi looduskaitsealal jalgsi liikumine lubatud kõikjal (ajalisi liikumispäiranguid ei ole). Sõidukiga on lubatud sõita mööda teid ning jalgrattaga mööda teid ja radu. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid (sealhulgas mööda metsasihte), jalgrattaga sõitmine väljaspool teid ja radu ning maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseeeskirjaga lubatud tegevustel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevustel ning kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel. Selleks et vajaduse korral oleks võimalik lubada näiteks metsa väljavedu läbi planeeritava kaitseala, on eeskirja lisatud säte, millega oleks kaitseala valitsejal (Keskkonnaametil) võimalik lubada tegevust, mis on vajalik väljaspool kaitseala paiknevate katastriüksuste sihtotstarbeliseks kasutamiseks. Erisus annab võimaluse Kallaste katastriüksuse sihtotstarbeliseks kasutamiseks vajaliku ligipääsu rajamiseks.

	2. Karisöödi looduskaitseala moodustamise ning tekkiva majandustegevuse ja väljaspool teid liikumise piiranguga seoses on tehtud ettepanek ligikaudu 0,2 ha suuruse metsamaa vahetamiskohta.	2. Ettepanekuga ei arvestatud Riik lõpetas maade vahetamise 2008. aastal, kui tehti vastav muudatus looduskaitseseadusesse. Sellest ajast alates on kompensatsioonimeetmena kinnisasja omandamine, kui kaitsekord piirab oluliselt maa sihtotstarbelist kasutamist ja kinnisasja omanik selleks soovi avaldab. See, millisel juhul riik maid omandab, on sätestatud looduskaitseseaduse §-s 20. Keskkonnaamet on looduskaitseala kaitsekorra planeerimisel arvestanud Teie kinnisasjale pääsemise vajadusega ning kaitse-eeskirjaga loonud võimaluse ligipääsude rajamiseks läbi loodava kaitseala.
Peetri (49301:003:0087)	Ettepanek moodustada kaitsealale koridor, mida mööda oleks võimalik Peetri katastriüksusele katastritunnusega 49301:003:0087 liikuda, seda sihtotstarbeliselt kasutada ja majandada. Kui kaitsealale koridori loomine, mida mööda oleks võimalik Peetri katastriüksusele liikuda, ei ole võimalik, võiks kaitseala valitseja anda tähtajatu loa ja kooskõlastuse Peetri katastriüksusele pääsemiseks ja vajaduse korral ka metsa väljaveoks.	Ettepanekutega ei ole arvestatud. Määruse eelnõu kohaselt on Karisöödi looduskaitsealal jalgsi liikumine lubatud kõikjal. Sõidukiga on lubatud sõita mööda teid ning jalgratastega mööda teid ja radu. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid (sealhulgas mööda metsasihte), jalgratastega sõitmine väljaspool teid ja radu ning maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud tegevustel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevustel ning kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel. Selleks et vajaduse korral oleks võimalik lubada näiteks metsa väljavedu läbi planeeritava kaitseala, on eeskirja lisatud säte, millega oleks kaitseala valitsejal (Keskkonnaametil) võimalik lubada tegevust, mis on vajalik väljaspool kaitseala paiknevate katastriüksuste sihtotstarbeliseks kasutamiseks. Erisus annab võimaluse Peetri katastriüksuse katastritunnusega 49301:003:0087 sihtotstarbeliseks kasutamiseks vajaliku ligipääsu rajamiseks, kui puuduvad alternatiivsed võimalused. Kaitseala valitseja nõusoleku küsimine on oluline, et tegevus ei kahjustaks kaitseala kaitse-

		eesmärke. Planeeritava kaitsekorraga on võimaldatud Peetri katastriüksusele katastritunnusega 49301:003:0087 ligipääsu rajamine ning katastriüksuse sihtotstarbeline kasutamine, kaitseala territooriumilt ei ole metsasihte välja tsoneeritud ja liikumiseks eraldi koridori moodustatud. Ligipääsutee rajamiseks on vajalik kaitseala valitseja nõusolek.
Lubjaahju (49301:004:0019)	Soovib aasta läbi juurdepääsu Paepää ja Lubjaahju katastriüksusele ning võimalust neile juurdepääsutee rajamiseks.	Määruse eelnõu kohaselt on Karisöödi looduskaitsealal jalgsi liikumine lubatud kõikjal. Sõidukiga on lubatud sõita mööda teid ning jalgratastega mööda teid ja radu. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid (sealhulgas mööda metsasihte), jalgratastega sõitmine väljaspool teid ja radu ning maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud tegevustel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevustel ning kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel. Selleks et vajaduse korral oleks võimalik lubada näiteks metsa väljavedu läbi planeeritava kaitseala, on eeskirja lisatud säte, millega oleks kaitseala valitsejal (Keskkonnaametil) võimalik lubada tegevust, mis on vajalik väljaspool kaitseala paiknevate katastriüksuste sihtotstarbeliseks kasutamiseks. Erisus annab võimaluse Paepää (49301:004:0020) ja Lubjaahju (49301:004:0019) katastriüksuse sihtotstarbeliseks kasutamiseks vajaliku ligipääsu rajamiseks, kui puuduvad alternatiivsed võimalused. Paepää ja Lubjaahju katastriüksusele on võimaldatud aasta läbi ligipääs ja võimaldatud on ligipääsu rajamist.
Küti (19202:001:0131)	1. Missugused piirangud kaasnevad kaitseala kõrval paikneval kinnistul kasvavas metsas raieviisidele ja -mahtudele ning kas piirangutest tuleneva kahju, saamata jäänud tulu vms olukorra kompenseerimiseks on olemas mingisuguseid meetmeid?	1. Naistevalla looduskaitseala ei sea lisapiiranguid kaitseala kõrval paiknevate metsade majandamisele (raieviisidele ja -mahtudele). Kaitseala moodustamine tekitab kaitseala kõrval paikneva katastriüksuse omanikule pigem rohkem võimalusi metsa majandamiseks. Metsaseaduse § 29 lõike 9 kohaselt ei tohi enne raiesmiku

	uuenemist teha uut lageraiet raiesmikuga piirneval metsaeraldisel, välja arvatud juhul, kui raiesmiku ja uue lageraielangi kogupindala ei ületa lageraielangi lubatud maksimaalset pindala, ning § 30 lõike 6 punkti 4 kohaselt ei tohi uut turberaiet alustada uuenemata turberaielangiga piirneval metsaeraldisel, välja arvatud juhul, kui lankide kogupindala ei ületa lubatud raielangi maksimaalset suurust. Projekteeritavatel kaitsealadel on planeeritud kehtestada sihtkaitsevööndite kaitsekord, kus majandustegevus on keelatud. Seega ei saa looduskaitsealale jääval Kõpu metskond 4 katastriüksusel katastritunnusega 19201:001:0593 uusi uuendusraie lanke tekkida, mis võiksid seada piiranguid Küti katastriüksusel paiknevate metsade majandamisele.
2. Kas traktoriga krundi piiril (mis on ühtlasi kaitseala piiri) varasemaid metsa väljaveoteid mööda sõitmine on aktsepteeritav kui traktori jälg jookseb 1–1,5 m ulatuses looduskaitsealal?	2. Põhikaardi järgi puuduvad Küti (19202:001:0131) ja Kõpu metskond 4 (19201:001:0593) katastripiiril olemasolevad teed, seega katastriüksuste piiril (piirisihil) sõitmist loetakse väljaspool teid sõitmiseks, milleks on vaja maaomaniku luba. Kuna aga Naistevalla looduskaitseala piir kulgeb täpselt mööda Kõpu metskond 4 (19201:001:0593) katastriüksuse piiri, tähendab piirisihil sõitmine automaatselt kaitseala territooriumil sõitmist (välja arvatud juhul, kui siht on rajatud üksnes Teile kuuluvale katastriüksusele). Planeeritava kaitsekorra alusel on Naistevalla looduskaitsealal lubatud sõidukiga mööda teid ning jalgratastega mööda teid ja radu sõitmine. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid (sealhulgas mööda metsasihte), jalgratastega sõitmine väljaspool teid ja radu ning maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseeeskirjaga lubatud tegevustel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevustel ning kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel. Selleks et vajaduse korral oleks võimalik lubada näiteks metsa väljavedu läbi

	planeeritava kaitseala, on eeskirja lisatud säte, millega oleks kaitseala valitsejal (Keskkonnaametil) võimalik lubada tegevust, mis on vajalik väljaspool kaitseala paiknevate katastriüksuste sihtotstarbeliseks kasutamiseks alternatiivse võimaluse puudumisel, sealhulgas lubada metsa väljavedu läbi planeeritava kaitseala. Eeltoodust lähtuvalt on kaitseala valitsejal võimalik lubada väljaspool teid (piirisihil, mis ulatub kaitseala territooriumile) sõitmist, kui see on vajalik kaitseala kõrval paikneva katastriüksuse sihtotstarbeliseks kasutamiseks ning puuduvad alternatiivsed võimalused. Küti katastriüksus 19202:001:0131 piirneb küll Naistevalla looduskaitsealaga, kuid arvestades nii metsamaa kui ka katastriüksuse üldist paiknemist olemasolevate teede suhtes (katastriüksuse sihtotstarbeliseks kasutamiseks vajalik ligipääs on ilma kaitseala läbimata olemas) ning metsa väljaveoks alternatiivsete võimaluste loomise võimalust (metsaseaduse § 8) ei ole Keskkonnaameti esialgsel hinnangul katastriüksuste piirisihil traktoriga sõitmine vajalik, sealhulgas metsa väljaveoks.
3. Kellele kuulub katastriüksuste piiril näiteks tormi või mõne muu asjaolu tõttu ümber kukkunud puu ja kuidas võib seda puud koristada?	3. Ümber kukkunud või murdunud puu kuulub sellele katastriüksuse omanikule, kelle maal puu kasvas, kuid puu koristamine korraldatakse maaomanike omavahelise kokkuleppe tulemusel. Asjaõigusseaduse § 149 lõike 1 kohaselt on kinnisasja omanikul õigus ära lõigata ja endale võtta naaberkinnisasjalt tema kinnisasjale ulatuvad puude ja põõsaste juured, oksad ja viljad, kui need kahjustavad kinnisasja kasutamist ja naaber ei ole neid hoiatusele vaatamata selleks vajaliku aja jooksul kõrvaldanud. Eeltoodust lähtuvalt peaks näiteks Küti katastriüksuse omanik Kõpu metskond 4 katastriüksuselt langenud ja Küti katastriüksuse sihtotstarbelist kasutamist segavast puust Kõpu metskond 4 maaomaniku (Riigimetsa Majandamise Keskust) teavitama ja paluma Küti katastriüksusel jääva puuosa

4. Kui looduskaitsealal leiab aset näiteks kooreüraski puhang, mis kandub edasi kõrval paiknevasse majandusmetsa, kas siis on maaomanikul võimalus saada luba ulatuslikumaks raieks üraseki leviku piiramiseks või on kasutusel mõni kompenseerimismehhanism sellise olukorra lahendamiseks?

likvideerida. Kui Riigimetsa Majandamise Keskus puud ei likvideeri, võib Küti katastriüksuse omanik puu selle osa, mis ulatus Küti katastriüksusele, ise likvideerida. Kui aga Küti katastriüksuselt kukub puu Kõpu metuskond 4 katastriüksusele, ja sihtkaitsevööndisse, tuleb Küti katastriüksuse omanikul arvestada asjaoluga, et puu likvideerimiseks tuleb küsida luba maaomanikult (Riigimetsa Majandamise Keskuselt).

4. Metsaseaduse § 42 lõike 1 kohaselt on metsaomanik kohustatud: • jälgima metsa seisundit, kaitsma metsa kahjurite ja haiguste, prahistamise ja tulekahjude eest; • majandama ja lubama oma metsa majandada üksnes sellisel viisil, mis ei ohusta metsa kui ökosüsteemi ega kahjusta geenifondi, metsamulda ja veerežiimi ning metsa uuenemise ja uuendamise tingimusi õigusaktides lubatud suuremas ulatuses, mis ei loo eeldusi tuulekahjustuste tekkeks ega seenhaiguste ja putukkahjurite levikuks ning mis on kooskõlas metsa säästva kasutamise põhimõtetega, samuti kaitsma metsa kasvutingimuste halvenemise eest; • metsa kõrvalsaaduste varumise korral rakendama ja lubama rakendada üksnes selliseid varumisviise, mis ei kahjusta kõrvalsaaduste, nagu marjade, seente ja ravimtaimede saagikust; • uuendusraie korral panema raiekohas nähtavale kohale kogu raietööde tegemise ajaks teabe raietööde tegija kohta. Riigile kuuluva metsa puhul lasuvad metsaseaduse § 42 lõikes 1 sätestatud kohustused Riigimetsa Majandamise Keskusele, kes on määratud riigile kuuluvaid metsi heaperemehelikult majandama. Riigimetsa Majandamise Keskus on kohustatud koostöös Keskkonnaametiga (kaitseala valitsejaga) piirama kaitsealadel aset leidvate kahjustuste levikut ja võtma metsakaitseeksperimenti tulemusel ette meetmeid metsakahjustuste ärahoidmiseks ja leviku tõkestamiseks piirnevatesse riigi tulundusmetsadesse ja

5. Kas katastriüksuste piiril maaparandustööde tegemisega kaasnevad mingisugused piirangud ja kas piiril paiknevaid kraave saab oma kulutustega puhastada või sinna maaparanduskraave ühendada?

erametsadesse. Kaitseala kõrval paiknevate katastriüksuste omanikel (sealhulgas Küti katastriüksuse katastritunnusega 19202:001:0131 omanikul) on võimalik ennetada metsa kahjustavaid tegureid, majandades metsi viisil, mis ei loo eeldusi metsa kahjustavate tegurite tekkimiseks ja levimiseks. Metsaseaduse § 31 lõike 3 kohaselt on nakkusallikaks olevate või kahjurite paljunemist soodustavate puude metsast eemaldamiseks võimalik teha sanitaarraiet. Sanitaarraie korras raiuda lubatud puude olulised tunnused on kehtestatud metsa majandamise eeskirjaga. Kui ikkagi peaks juhtuma, et kahjustus levib kaitseala kõrval paiknevasse majandusmetsa, siis metsakahjustuse leviku piiramiseks vajaminevate tegevuste planeerimiseks koostatakse metsakaitseekspektiis. Metsakaitseekspektiisist lähtuvalt määratakse raieliigid ja -mahud, mis on vajalikud metsakahjustuste leviku piiramiseks. Kompenseerimismeetmeid metsa kahjustavate tegurite leviku piiramiseks pole metsa- ja looduskaitseadusega ette nähtud.

5. Planeeritava kaitsekorra alusel on Naistevalla looduskaitsealal lubatud olemasolevate ehitiste hooldustööd (§ 7 lõike 5 punkt 1) ning kaitseala valitseja nõusolekul maaparandussüsteemide hoiutööd ja loodusliku veerežiimi taastamine (§ 7 lõike 6 punkt 1). Maaparandussüsteem on maaparandusseaduse § 3 lõike 1 tähenduses maatulundusmaa kuivendamiseks ja niisutamiseks ning keskkonnakaitseks vajalike ehitiste kogum, mis on kantud maaparandussüsteemide registrisse. Ehitusseadustiku § 3 lõike 1 kohaselt on ehitise inimtegevuse tulemusel loodud ja aluspinnasega ühendatud või sellele toetuv asi, mille kasutamise otstarve, eesmärk, kasutamise viis või kestus võimaldab seda eristada teistest asjadest. Seega kõik kraavid ei liigitu maaparandussüsteemideks, vaid tegemist võib olla ka üksnes

	6. Kas on olemas mõni teatmik või eeskiri kaitsealade kõrval paiknevatele katastriüksuste omanikele ning kas on veel aspekte, mida peaks teadma?	ehitusseadustiku kohase ehitisega. Enne igasuguste tööde planeerimist tuleb kindlaks teha katastriüksuse piiri kulgemine ning asjaolu, kelle katastriüksusele kraav jääb. Kui kogu kraav või osa kraavist jääb Kõpu metskond 4 (19201:001:0593) katastriüksusele, jääb see ka Naistevalla looduskaitseala territooriumile. Kõpu metskond 4 katastriüksus on Pulgaaru (6114230020009) maaparandusehitise reguleeriva võrgu osa ning huvipakkuv kraavi lõik võib olla maaparandussüsteemi osa (täpsemat infot, kas kraav kuulub maaparandusehitiste alla, tuleb küsida Põllumajandusametilt kes on maaparandussüsteemide registri pidaja). Kui on soov puhastada kraavi setetest (taimedest, orgaanikast) ja tegemist on osaliselt kaitseala territooriumile jääva kraaviga, siis piisab üksnes maaomaniku (antud juhul Riigimetsa Majandamise Keskuse) nõusolekust. Kui tegemist on maaparandussüsteemi osaga, mis jääb kaitseala territooriumile, on vaja kraavi puhastamiseks nii maaomaniku kui ka kaitseala valitseja nõusolekut. Kui on soov üksnes enda maale jäävat kraavi puhastada, siis selleks ei pea kehtiva korra kohaselt Keskkonnaametilt nõusolekut küsima. Kui aga soovitakse kraavi laiendada, süvendada või hoopis uut kraavi ehitada, on vaja Keskkonnaameti luba ning maaparandusehitise ehitamisel ka Põllumajandusameti nõusolekut. Samuti on olemasolevasse maaparandussüsteemi uue ehitise ühendamisel vaja see kooskõlastada Põllumajandusametiga. 6. Kaitsealade kõrval paiknevatele maaomanike ühtegi teatmikku ega käitumisjuhust pole koostatud. Inimene peab igal pool liikudes teadma, kus ta asub ning missuguseid õiguseid, piiranguid või kohustusi see endaga kaasa toob. Kaitsealadel liikumisel tuleb arvestada ala kaitse-eeskirjades sätestatud kaitsekorraga. Kuna laane- ja salumetsade kaitseks moodustatavate
--	---	--

		looduskaitsealade puhul on tegemist üksnes siseriikliku tähtsusega kaitstavate aladega (tegemist ei ole Natura linnu-ega loodusala, Ramsari alaga jne), ei kaasne kaitseala kõrval paiknevatel katastriüksustel keskkonda mõjutavate tegevuste planeerimisel kohustust ega vajadust Natura hindamiseks.
Mäe (49301:003:0031)	Maa-amet edastas Keskkonnaametile pöördumise, milles sooviti informatsiooni Võru maakonnas Rõuge vallas Villike külas asuva Mäe katastriüksuse riigile müümise või vahetamise võimaluste kohta. Maaomanik selgitas, et kõnealune katastriüksus võiks samuti kuuluda loodava Karisöödi kaitseala koosseisu, kuna tulevikus on katastriüksusele ligipääs raskendatud.	Nõus Mäe katastriüksuse liitmisega loodava Karisöödi looduskaitseala Karisöödi sihtkaitsevööndi koosseisu, kuna Mäe katastriüksusel kasvav mets vastab oma tüübilt (soovikumets, salumets) loodava kaitseala eesmärgiks olevatele metsakasvukohatüüpidele. Maaomanikule selgitatud maa riigi poolt omandamise protseduuri ning maa ostuhinna kujunemist. Mäe katastriüksuse maaomanik kinnitas 6. detsembri 2018. a kirjaga, et on endiselt huvitatud Mäe katastriüksuse (49301:003:0031) arvamisest loodava Karisöödi looduskaitseala Karisöödi sihtkaitsevööndi koosseisu ning hilisemast maa müügist riigile.

Eesti põhikaardi, katastrikaardi ja kaitsealade piiride kõrvutamisel võib vooluveekogude ja teede servas tunduda, et kaitseala territooriumile jääb mitu katastriüksust, mille omanikke pole eeskirja avalikustamisest teavitatud. Tegemist on kaardinihetega, sest piiriprotokollide alusel ei jää need katastriüksused kaitseala territooriumile.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus ei ole seotud EL õigusega.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse mõju on positiivne loodus- ja elukeskkonnale, aidates looduskeskkonna säilitamisega kaasa inimeste põhivajaduste ja elukvaliteedi tagamisele. Määrus aitab paremini tagada laane-, salu- ja soovikumetsade ökosüsteemi säilimist ning seal leiduvate liikide kaitset. Kehtestatav kaitsekord arvestab ala eesmärgiks olevate väärtuste kaitse vajadusi ja selle rakendamine tagab nende säilimise.

Kaitse-eeskirja kehtestamine aitab kaasa rahvusvaheliste kohustuste täitmisele, seega on mõju välissuhetele positiivne. Looduse mitmekesisuse ehk elurikkuse säilitamise ja suurendamise vajaduse sätestavad nii Euroopa 2020 kui ka Ressursitõhusa Euroopa tegevuskava. Sellest

tulenevalt on elurikkuse vähenemise peatamiseks ja taastamiseks kinnitatud EL elurikkuse strateegia aastani 2020 (KOM(2011)2441), mis seab liikmesriigile konkreetsed ja mõõdetavad eesmärgid elurikkuse (liikide ja elupaikade seisundi) parandamiseks aastaks 2020. Kinnitatav õigusakt toetab otseselt nende eesmärkide saavutamist.

Määruse jõustumisel puudub oluline mõju riiklikule julgeolekule, regionaalarengule ning riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldustele.

Planeeringud tuleb kooskõlla viia kehtestatud õigusaktidega. Seega mõjutab määruse kehtestamine ka kehtestatud planeeringuid. Eelnõu avalikustamise käigus saadeti kohalikele omavalitsustele ja maaomanikele arvamuse avaldamiseks eelnõu materjalid. Looduskaitseaduse § 9 lõike 71 punktide 3 ja 4 järgi on avalikustamise üks eesmärk saada menetlusosalistelt neile teadaolevaid andmeid, mis on seotud eelnõuga. Avaliku väljapaneku ajal tegi Väike-Maarja Vallavalitsus ettepaneku muuta Liivaküla-Äntu looduskaitseala piire, seoses Lääne-Viru maakonnaplaneeringut täpsustava teemaplaneeringuga, sest sellega on ette nähtud jalg- ja rattatee rajamine. Rakvere-Väike-Maarja-Rahkla tugimaantee on kaitseala territooriumilt välja tsoneeritud. Kaitsekorra planeerimisel on arvestatud, et varem vastu võetud teemaplaneeringu elluviimine peab olema võimalik (sealhulgas jalg- ja rattatee rajamine, sest see on vajalik eelkõige inimeste ohutuse tagamiseks). Lisaks on Harju maakonnaplaneeringut täpsustava teemaplaneeringuga „Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn–Pärnu–Ikla (Via Baltica) trassi asukoha täpsustamine km 12,0-44,0” Tagametsa looduskaitseala läbiva teelõigu osas ette nähtud olemasoleva tee laiendamine (I klassi maanteele vastavaks), Raplamaa maakonnaplaneeringut täpsustava teemaplaneeringuga „Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn–Pärnu–Ikla (Via Baltica) trassi asukoha täpsustamine km 44,0-92,0” on Märjamaa looduskaitseala läbiva teelõigu osas ette nähtud olemasoleva tee laiendamine (I klassi maanteele vastavaks), sealhulgas Haimre liiklussõlme väljaarendus, ning Järvamaa, Jõgevamaa ja Tartumaa maakonnaplaneeringut täpsustava teemaplaneeringuga „Põhimaantee nr 2 (E263) Tallinn–Tartu–Võru–Luhamaa trassi asukoha täpsustamine km 92,0-183,0” on Pikknurme looduskaitseala läbiva teelõigu osas ette nähtud olemasoleva tee laiendamine (I klassi maanteele vastavaks). Teemaplaneeringute elluviimise vajadust on kaitsekorra planeerimisel arvestatud. Tagametsa looduskaitseala puhul peaks piiri aluseks võetud Ääsmäe–Kernu projekti krundijaotuskava tagama teemaplaneeringu elluviimise ning Pikknurme looduskaitsealal peaksid olemasolevad tee katastriüksused võimaldama teemaplaneeringu elluviimist (kogujatee on Maanteeametil plaanis projekteerida kaitseala territooriumilt välja ning loomapäas peaks jääma tee katastriüksuse piiresse). Märjamaa looduskaitseala puhul ei ole teelaienduse projekti koostamiseni jõutud ning uusi katastriüksuseid välja mõõdistatud. Märjamaa looduskaitseala moodustamine ei saa takistada planeeringu elluviimist. Kaitsekorraga võimaldatakse vajaminevate tegevuste elluviimist.

Vastavalt maamaksuseaduse §-le 4 kaasneb eelnõu jõustumisega kohalike omavalitsuste maamaksutulude vähenemine (vt tabel 7) kokku 173 424,33 eurot. Maamaksuseaduse § 4 lõike 3 kohaselt hakkab maamaksusoodustus kehtima kaitse-eeskirja jõustumisele järgneva aasta 1. jaanuaril. Maamaksuseaduse § 4 lõike 1 punkti 11 kohaselt kaitsealade sihtkaitsevööndi maalt maamaksu ei maksta.

Tabel 7. Kohalike omavalitsuste maamaksutulude vähenemine

Vald	Kaitseala	Kaitseala KOV (€)	mõju tulubaasile	Mõju tulubaasile kokku (€)	KOV
Antsla vald	Kassilaane looduskaitseala	451,19		596,15	

	Visela looduskaitseala	144,97	
Haapsalu linn	Tammiku looduskaitseala	393,94	393,94
Haljala vald	Tatruse looduskaitseala	423,71	423,71
Jõelähtme vald	Ubarimetsa looduskaitseala	606,26	606,26
Jõgeva vald	Luusikametsa looduskaitseala	7099,79	9275,27
	Oti looduskaitseala	2162,60	
	Pikknurme looduskaitseala	12,89	
Järva vald	Kapu looduskaitseala	543,85	4244,13
	Kurisoo metsa looduskaitseala	493,60	
	Lüsingumetsa looduskaitseala	1356,02	
	Ravametsa looduskaitseala	773,53	
	Salutaguse looduskaitseala	1077,14	
Kadrina vald	Tirbiku looduskaitseala	1048,94	1048,94
Kambja vald	Vana-Kuuste looduskaitseala	2601,67	2601,67
Kastre vald	Uniküla looduskaitseala	611,60	1563,03
	Vana-Kuuste looduskaitseala	951,42	
Kehtna vald	Käru looduskaitseala	10,67	10,67
Kohila vald	Aandu looduskaitseala	485,58	725,47
	Mahtrametsa looduskaitseala	239,90	
Kose vald	Mahtrametsa looduskaitseala	1653,68	3155,54
	Ojasoo-Kantküla looduskaitseala	715,61	
	Siniallikate looduskaitseala	786,25	
Kuusalu vald	Valkla looduskaitseala	183,73	183,73
Luunja vald	Tähemaa looduskaitseala	79,55	79,55
Lääneranna vald	Massumetsa looduskaitseala	13292,73	13292,73
Lüganuse vald	Kiviõli looduskaitseala	1088,20	1088,20
Mulgi vald	Ereste-Niguli looduskaitseala	5793,42	17074,81
	Kuninga-Rimmu looduskaitseala	3722,70	
	Laanekolli looduskaitseala	2131,80	
	Naistevalla looduskaitseala	3450,12	
	Teringimetsa looduskaitseala	1529,42	

	Tilla looduskaitseala	447,35	
Mustvee vald	Tarakvere looduskaitseala	2835,87	2835,87
Märjamaa vald	Käbiküla looduskaitseala	352,16	7550,53
	Märjamaa looduskaitseala	4053,33	
	Rangu looduskaitseala	398,71	
	Sooniste looduskaitseala	2402,41	
	Varbola looduskaitseala	343,92	
Narva-Jõesuu linn	Auga looduskaitseala	7451,41	7451,41
Peipsiääre vald	Tähemaa looduskaitseala	2037,76	2037,76
Põhja-Sakala vald	Kuninga-Rimmu looduskaitseala	1537,03	2749,61
	Naistevalla looduskaitseala	1212,58	
Põltsamaa vald	Kunila looduskaitseala	3519,43	21706,47
	Pikknurme looduskaitseala	18187,04	
Pärnu linn	Massumetsa looduskaitseala	714,37	714,37
Rapla vald	Tõrasoo metsa looduskaitseala	1446,21	1446,21
Rõuge vald	Hõpõsaarõ-Katõsilla looduskaitseala	2937,25	19155,04
	Karisöödi looduskaitseala	16217,79	
Räpina vald	Nulga looduskaitseala	1095,06	1095,06
Saaremaa vald	Kaisa looduskaitseala	305,23	1338,37
	Käku looduskaitseala	180,31	
	Paatsa looduskaitseala	301,48	
	Tiisatu looduskaitseala	551,35	
Saue vald	Tagametsa looduskaitseala	1353,03	1353,03
Tapa vald	Alupere looduskaitseala	699,81	7666,18
	Põdrangu looduskaitseala	6966,38	
Toila vald	Voka looduskaitseala	167,24	167,24
Tõrva vald	Pilpa looduskaitseala	908,48	4428,41
	Ransi looduskaitseala	684,50	
	Viira looduskaitseala	2835,43	
Türi vald	Käru looduskaitseala	3645,74	3645,74
Valga vald	Kõõvitsmäe looduskaitseala	279,82	279,82
Viljandi vald	Kuninga-Rimmu looduskaitseala	12517,89	12517,89
Vinni vald	Luusikametsa looduskaitseala	11569,43	14190,35
	Rünga looduskaitseala	2620,92	
Väike-Maarja vald	Aavere looduskaitseala	364,68	4731,19
	Liivaküla-Äntu looduskaitseala	2071,98	
	Luusikametsa	82,28	

looduskaitseala	
Põdrangu looduskaitseala	2212,25
KOKKU:	173424,33 €

Määrusega kaitse alla võetavate looduskaitseala moodustamisega arvatakse sihtkaitsevööndisse 26 196,02 ha metsamaad. Riigimetsa Majandamise Keskus tellis vajakumetsade kaitseks moodustatava kaitseala (laane- ja salumetsa kaitseala) moodustamisel saamata jääva puidutulu analüüsi Eesti Maaülikoolist. Analüüsi aluseks on metsade tootlikkus. Analüüsimisel oli kokku 31 662,99 ha metsamaad. Analüüsiga leiti, et loodavalt laane- ja salumetsa kaitsealalt saamata jääv puidutulu ehk kasum on 2 125 032,79 eurot/aastas. Kuna menetlusprotsessis on kaitsealade piirid mõnevõrra muutunud ning käesoleva määrusega ei võeta kaitse alla kõiki uusi kaitsealasid, mis olid ettepanekus esitatud, otsustas Keskkonnaamet, et ressursside kokkuhoiu eesmärgil tuleb arvutada analüüsis saadud tulemusest välja hektari hind ning korrutada see kaitse alla võetava metsamaa pindalaga. 58 looduskaitseala moodustamisega arvatakse sihtkaitsevööndisse 26 196,02 ha metsamaad ning seetõttu jääb aastas saamata 1 758 014,90 euro (67,11 eurot/ha) väärtuses puidutulu.

Vastavalt looduskaitseaduse §-le 20 võib riik kokkuleppel kinnisasja omanikuga omandada kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, kinnisaja väärtusele vastava tasu eest. Laane- ja salumetsa looduskaitsealad moodustatakse peamiselt riigimaadele, üksnes Karisöödi looduskaitseala territooriumile on hõlmatud 0,64 ha suurune eramaa - Mäe katastriüksus katastritunnusega 49301:003:0031. Mäe katastriüksus (49301:003:0031) on kaitseala territooriumile võetud kaitse-eeskirja menetluse ajal laekunud ettepaneku alusel (Maaomanik tundis huvi maa vahetamise või maa riigile müümise vastu põhjusel, kuna temale kuuluv Mäe katastriüksus saab olema ümbritsetud salu- ja laanemetsade kaitseks loodavast Karisöödi looduskaitsealast ning seetõttu on katastriüksusele ligipääs raskendatud. Märgiti, et Mäe katastriüksus võiks kuuluda moodustatava Karisöödi looduskaitseala koosseisu, sest sealne mets ei erine ümbritsevast. Lisaks toodi kirjas välja, et kinnistuni viiv juurdepääsutee on halvas seisukorras ning loodava looduskaitseala tõttu võib lähenemine kinnistule osutuda veelgi raskemaks. Lähtuvalt asjaolust, et Mäe katastriüksusel kasvav mets vastab oma tüübilt loodava kaitseala eesmärgiks olevatele metsakasvukohatüüpidele ning kinnisasjale on ligipääs edaspidi raskendatud, on Keskkonnaamet nõus liitma 0,64 ha suuruse Mäe katastriüksuse (49301:003:0031) Karisöödi looduskaitseala Karisöödi sihtkaitsevööndiga). Mäe katastriüksuse Karisöödi looduskaitseala Karisöödi sihtkaitsevööndisse tsoneerimisega võtab riik endale maa omandamise kohustuse, kui maaomanik selleks vastavasisulisel avalduse esitab. Mäe katastriüksus katastritunnusega 49301:003:0031 puhul on tegemist metsaga kinnisasjaga, mille puhul määratakse kinnisasja väärtus kasvava metsa raieväärtuse ja metsamaa väärtuse summana. Metsa raieväärtuse määramiseks kasutatakse metsa inventeerimisandmeid, RMK metsamaterjali keskmisi hindu, keskmisi raiekuluseid ja keskmisi uuenduskuluseid. Antud kinnisasjal puuduvad metsaregistris inventeerimisandmed, seega ei ole võimalik prognoosida, milliseks kujuneb kõnealuse maatüki ostuhind. Varasema statistika põhjal on riik metsaga kinnistu puhul maksnud keskmiselt 4000 eur/ha. Selle baasil võiks hind olla $4000 \times 0,6363 = 2500$ eur. Samas kui seal on näiteks ainult kütte või paberipuu väärtusega mets, tuleb hind kindlasti odavam. Maa-ameti koostatud kokkuvõtte (Eesti kinnisvaraturg 2017. aastal) alusel toimus Rõuge vallas 2017. aastal ligikaudu 226,1 ha metsamaaga 22 tehingut kogusummas 821 380 eurot, seega on ühe hektari hind keskmiselt 3 633 eurot ning sihtkaitsevööndis oleva 0,64 ha suuruse eramaa riigile ostmise korral oleks selle hind ligikaudu 2325 eurot.

Natura 2000 alal asuva erametsamaa toetust on õigus taotleda sihtkaitsevööndis pindalale 0,64 ha (looduskaitseliste piirangute tõttu saamata jäävat tulu hüvitatakse sihtkaitsevööndis ka väljaspool Natura 2000 ala). Toetuse määr on sihtkaitsevööndis asuva metsaala ühe hektari

kohta 110 eurot aastas. Erametsamaa toetusega seoses kaasneb riigile määruse kehtestamisega täiendavalt kulutus, maksta vastava taotluse esitamise järgselt aastas 70,4 eurot erametsatoetust Mäe katastriüksuse (49301:003:0031) maaomanikule.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Vaidlustamine

Määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu on kooskõlastatud teiste ministeeriumidega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Maaeluministeerium kooskõlastas eelnõu märkuste arvestamisel ja Rahandusministeerium eelnõud ei kooskõlastanud. Eelnõu seletuskirja on vastavalt Maaeluministeeriumi märkustele täiendatud. Ülejäänud ministeeriumid on kooskõlastanud eelnõu vaikimisi. Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt, kui kooskõlastaja ei ole sama paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu kooskõlastatuks.

Laane- ja salumetsade kaitseks looduskaitsealade moodustamine ja kaitse-eeskiri lisa

Kooskõlastusringil esitatud märkustega arvestamise tabel

Maaeluministeerium	1. jaanuaril 2019. aastal jõustus maaparandusseadus. Ajakohastada seletuskirjas selgitused ja viited maaparandusseadusele. Seletuskirja selgitused ei lähe maaparandussüsteemide hoiutööde osas kokku maaparandusseadusega ja määruse sõnastusega. Maaparandussüsteemide registri pidaja ei ole Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet. Maaparandussüsteemide registri volitatud töötleja on Põllumajandusamet. Seletuskirjas kasutatav termin „maaparandusobjekt“ on ebatäpne, maaparandusseaduses kasutatakse termineid „maaparandussüsteem“ ja „maaparandusehitis“.	Arvestatud. Seletuskiri viidud vastavusse maaparandusseadusega. Arvestatud. Seletuskirja muudetud ja viidud kooskõlla maaparandusseaduse ja määruse eelnõuga. Arvestatud. Seletuskirja korrigeeritud. Arvestatud. Seletuskirja korrigeeritud.
Rahandusministeerium	Eelnõu jõustumisega kaasneb mõju kohalike omavalitsuste tulubaasile, mis kaasneb eeskirja jõustumisele järgneva aasta 1. jaanuarist kehtima hakkava maamaksusoodustusega. Kokku jääks kohalikel omavalitsustel kaitsealade moodustamise puhul alates 1. jaanuarist 2020 maamaksust laekumata 173 424, 33 eurot aastas. Muudatus puudutab kolmekümmet seitset valda. Maamaksu laekumist oluliselt mõjutavate looduskaitsealade moodustamiseks peaks Keskkonnaministeerium taotlema eelarvestrateegia protsessis täiendavaid vahendeid. Eelnõu menetlusega minna edasi peale RES 2020-	Laane- ja salumetsade täiendava range kaitse alla võtmise ja selleks looduskaitsealade moodustamisega täidetakse Eesti metsanduse arengukava (aastani 2020) ja looduskaitse arengukava (aastani 2020) eesmärgi - parandada rangelt kaitstava metsamaa tüpoloogilist sinduslikkust. Maamaksutulude vähenemise kompenseerimine KOVidele toimub jätkuvalt läbi tasandusfondi. Uute, kõrvuti tasandusfondiga või selle asemel, kompensatsioonimehhanismide väljatöötamine mõistlik ei ole. Maamaksusoodustused

	2024 arutelu tulemusi.	kehtivad vastavalt maamaksuseadusele kõigil kaitstavatel aladel. Osadel kaitsealadel kehtiva soodustuse tõttu saamata jääva tulu kompenseerimine oleks KOVide ebavõrdne kohtlemine. Muutused maamaksusoodustustes tuleks võtta arvesse tasandusfondi eelarve planeerimisel. Keskkonnaministeerium on esitanud Rahandusministeeriumile septembris 2018 riigieelarve läbirääkimiste käigus info tasandusfondi eelarve suurendamise vajaduse kohta seoses planeeritava laane- ja salumetsa kaitsealade moodustamisega.
Rahandusministeerium	Seletsukirjas on toomata mõju kaitseala metsade majandamisele ja mõju laiemalt ettevõtluskeskkonnale ning ettevõtete tegevusele (regioonide lõikes).	Määruse jõustumise tulemusena ei vähendata üldiseid raieplaneid. Praegu kehtiv metsanduse arengukava seab piirid ka metsakasutuse mahtudele. Kaitsealade loomisest on küll mõju võimalike riigimetsa uuendusraiate asukohtade planeerimisele, kuid see ei mõjuta oluliselt planeeritavate uuendusraiate kogumahtu. Tööjõud, mida ei saa kasutada kaitseala metsa majandamiseks, kasutatakse samas mahus raiete teostamisel väljaspool loodavaid kaitsealasid. Kuna aastased raieplaneid riigimetsas kaitsealade moodustamise tõttu ei muutu, ei ole olulist mõju ka sellega seotud ettevõtete tegevusele, ega töökohtadele ning seetõttu ka KOVide tulumaksu laekumisele.